

T.C.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İŞLETME ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE KONKORDATO İŞLEMLERİNİN HUKUKİ BOYUTU VE
MUHASEBELEŞTİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OĞUZHAN OKAN ÇULHA

DANIŞMAN

DOÇ. DR. ÖMER YAZAN

AKSARAY 2021

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME ANABİLİM DALI

**TÜRKİYE’DE KONKORDATO İŞLEMLERİNİN HUKUKİ BOYUTU VE
MUHASEBELEŞTİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

OĞUZHAN OKAN ÇULHA

DANIŞMAN
DOÇ. DR. ÖMER YAZAN

AKSARAY 2021

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 (altı) ay sonra tezdten fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Oğuzhan Okan

Soyadı : ÇULHA

Bölümü : İşletme

İmza :

Teslim tarihi : .../.../2021

TEZİN

Türkçe Adı : Türkiye’de Konkordato İşlemlerinin Hukuki Boyutu Ve Muhasebeleştirilmesi

İngilizce Adı : Legal Dimension and Accounting of Concordat Transactions in Turkey

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Oğuzhan Okan ÇULHA

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Oğuzhan Okan ÇULHA tarafından hazırlanan “Türkiye’de Konkordato İşlemlerinin Hukuki Boyutu ve Muhasebeleştirilmesi” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç.Dr. Ömer YAZAN

İmza

Muhasebe ve Finansman ABD, Aksaray Üniversitesi

.....

Üye: Doç. Dr. Mustafa Yılmaz İÇERLİ

Muhasebe ve Finansman ABD, Aksaray Üniversitesi

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet TÜRKMEN

Aktüerya Bilimleri ABD, Akdeniz Üniversitesi,

.....

Tez Savunma Tarihi: 03/08/2021

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun tarih ve sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

TEŞEKKÜRLER

Tez yazım süresi boyunca benden desteklerini ve bilgilerini eksik etmeyen sayın danışman hocam Doç. Dr. Ömer YAZAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Bu süreçte başta ailem olmak üzere babam Osman ÇULHA ve annem Sevim ÇULHA'ya verdikleri destek ve bana duydukları daimi güvenlerinden dolayı teşekkür ederim.

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE’DE KONKORDATO İŞLEMLERİNİN HUKUKİ BOYUTU
VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Oğuzhan Okan Çulha, Aksaray 2021

ÖZET

Şirketlerin kurulduğu andan itibaren faaliyetlerine devam ederek süreklilik sağlamaları önem arz etmektedir. Şirketler faaliyetleri süresince birçok sorunla karşılaşmaktadır. Fon ihtiyacı bulunan şirketler fon ararken faaliyetlerinin aksamaması için yüklü borçlar altına girebilmektedir. Bu borçlarla faaliyetlerine devam ederken varlıklarını kaybetme riskiyle karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu durum şirketlerin bazı finansal sorunlar yaşamalarına neden olabilmektedir. Şirketler finansal sorunlarla başa çıkamayınca faaliyetlerine son vererek iflas sürecine girebilmektedir. Bu süreçle ilgili olarak 7101 sayılı Kanunla konkordato kavramı geniş bir şekilde ele alınmış ve uygulanmaya başlamıştır. İflas kararları yerine şirketlerin faaliyetlerine son vermemesi amaçlanmış, konkordato ilan ederek faaliyetlerini sürdürmeleri ve bu süreçte finansal sorunlarıyla başa çıkmaları hedeflenmiştir. Bu Kanunla konkordato ülke çapında yaygın olarak uygulanmaya başlanmıştır. Konkordatonun mahkeme tarafından onaylanmasından sonra hüküm ve sonuçları taraflar için büyük bir önem arz etmiştir. Bu çalışmada konkordatonun hukuki boyutu hakkında genel bilgilere yer verilmiş ve konkordatonun muhasebe işlemleri kapsamlı şekilde ele alınmıştır. Konkordato ile ilgili diğer hususlarda ayrı ayrı ele alınarak incelenmiştir.

Bilim Kodu: 112203

Anahtar Kelimeler: Konkordato, Muhasebe

Sayfa Adedi: 123

Danışman: Doç.Dr. Ömer YAZAN

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
LEGAL DIMENSION AND ACCOUNTING OF CONCORDAT
TRANSACTIONS IN TURKEY

(M.A. Thesis)

Oğuzhan Okan Çulha, Aksaray 2021

ABSTRACT

It is important for companies to continue their activities from the moment when they are established and ensure continuity. Companies face many problems during their activities. Companies in need of funds may enter into heavy debts in order not to disrupt their activities while seeking funds. While continuing their activities with these debts, they face the risk of losing their assets. This may cause companies to experience some financial problems. When companies cannot cope with financial problems, they may end their activities and enter the bankruptcy process. Regarding this process, the concept of concordat has been broadly discussed and started to be implemented with the Law No. 7101. Instead of bankruptcy decisions, it was aimed for companies not to terminate their activities, to continue their activities by declaring concordat and to cope with their financial problems in this process. With this Law, the concordat has been widely applied throughout the country. After the approval of concordat by the court, its provisions and results were of great importance for the parties. In this study, general information about the legal dimension of concordat is given and the accounting processes of the concordat are discussed in detail. The other issues related to the concordat were handled and examined separately.

Science Code : 112203

Key Words : Concordat, Accounting

Page Number: 123

Supervisor: Assoc. Prof. Ömer YAZAN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	ii
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	iii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iv
TEŞEKKÜRLER	v
ÖZET	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	viii
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1
BÖLÜM I FİNANSAL BAŞARISIZLIK VE İFLAS KAVRAMLARI, İFLAS RİSKİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA	3
1.1.Finansal Başarısızlık Kavramı ile İlgili Temel Açıklamalar	3
1.2. İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Nedenleri.....	4
1.2.1 İşletme İçi (İçsel) Finansal Başarısızlık Nedenleri	5
1.2.1.1. Yönetim Yetersizlikleri Kaynaklı Finansal Başarısızlık	6
1.2.1.2.Aşırı Borçlanma Kaynaklı Finansal Başarısızlık.....	6
1.2.1.3.Nakit Akışındaki Yetersizliklerden Kaynaklı Finansal Başarısızlık	7
1.2.1.4.Yetersiz İşletme Sermayesi Kaynaklı Finansal Başarısızlık	7
1.2.1.5. Kontrolsüz Bütçe Kaynaklı Finansal Başarısızlık	7
1.2.1.6.Aksak Rekabette Maliyet Sistemi Sorunu Kaynaklı Finansal Başarısızlık	7
1.2.2 İşletme Dışı (Dışsal) Finansal Başarısızlık Nedenleri.....	8
1.2.2.1.Ekonomik Nedenler	8
1.2.2.2.Toplumsal Nedenler	8
1.2.2.3.Hukuki ve Politik Nedenler	9

1.2.2.4.Doğal Nedenler.....	9
1.2.3 Finansal Başarısızlık Göstergeleri.....	9
1.3 İflas Kavramı ve İflasla İlgili Temel Açıklamalar.....	10
1.3.1 Yeniden Yapılandırma (Reorganizasyon).....	11
1.3.1.1 Yasal İflas Süreci Dışında Yeniden Yapılandırma Yolları	11
1.3.1.2 Yasal İflas Süreci ile Yeniden Yapılandırma Yolları.....	12
1.3.1.2.1 İflas Erteleme	13
1.3.1.2.2 Konkordato Önerilmesi.....	13
1.4.İflasın Öngörülmesinde Kullanılan Teknikler	14
1.4.1. Linear Diskriminant Modeli.....	14
1.4.2. Logit Modeli.....	15
1.4.3. Sık Diskriminant	15
1.4.4. Survival Analizi Modeli	15
1.4.5. Nöral Ağlar.....	16
1.5. İflas Modelleri Ölçümü.....	16
1.5.1. Beaver Modeli (1966)	16
1.5.2. Altman Modeli (1968-1983-1993).....	17
1.5.3. Springate Modeli (1978)	19
1.5.4. Ohlson modeli (1980).....	20
1.5.5. Fulmer Modeli (1984)	21
1.5.6. Zmijewski Modeli (1984)	22
1.5.7. Canada Skoru (1982).....	22
1.6. Altman Z modeline göre Konkordato İlan Etmiş Bazı Şirketlerin İflas Risklerinin Hesaplanmasına Yönelik Bir Uygulama.....	23
1.6.1.Eminiş Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin 2019-2020 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması.....	23
1.6.2.Ulusoy Un Sanayi ve Ticaret A.Ş.’nin 2017-2018 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması	26
1.6.3.Umpaş Holding A.Ş.’nin 2019-2020 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması.....	29
BÖLÜM II KONKORDATO KAVRAMI VE KONKORDATONUN HUKUKİ BOYUTU	33
2.1.Konkordato Kavramı	33
2.1.1. Konkordato Talebinde Bulunabilecek Kişiler.....	35

2.1.1.1.Borçlu	35
2.1.1.2. Tüzel Kişiler	36
2.1.1.3.Gerçek Kişiler.....	36
2.1.1.4.Alacaklılar	37
2.1.2.Konkordato Tasdiki Şartları	39
2.2.Konkordatonun Yararları	42
2.2.1.Konkordatonun Borçlu Bakımından Yararları.....	42
2.2.2.Konkordatonun Alacaklı Bakımından Yararları	43
2.3.Konkordato Türleri	43
2.3.1.Adi Konkordato.....	43
2.3.2.İflastan Sonra Konkordato	44
2.3.3.Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordato.....	44
2.3.4.Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması	45
2.3.5.Özel Konkordato	46
2.3.6.İflas İçi ve İflas Dışı Konkordato.....	47
2.3.7.Vade Konkordatosu.....	48
2.3.8.Tenzilat Konkordatosu	48
2.3.9.Karma Konkordato	48
2.4.Konkordato Komiseri ve Görevleri	49
2.4.1.Konkordato Komiserinin Niteliği.....	49
2.4.2.Konkordato Komiserinin Görevlendirilmesi.....	49
2.4.3.Konkordato Komiserinin Görevleri	50
2.4.4.Komiserin Yasaklılık Sebepleri ve Yasak İşler.....	50
2.4.5. Komiserlikten Kaçınma ve Ayrılma Sebepleri	50
2.4.6.Komiserin Yükümlülükleri	51
2.4.7.Komiserin Bilgi ve Belge Temini İle İletişimi.....	51
2.5. Konkordato Komiserlik Eğitimi	51
2.5.1.Yenileme Eğitimi	52
2.5.2.Katılım Belgesi.....	52
2.5.3.Komiserlik Eğitiminden Muaf Tutulacaklar	52
2.5.4.Eğitim Kuruluşlarına İzin Verilmesi ve İzin Süresinin Uzatılması.....	53
2.5.5.Bilgi Verme Yükümlülüğü.....	53

2.5.6. Eğitim Kuruluşuna Verilen İznin İptali.....	53
2.5.7.Eğitim Kuruluşunun Denetimi	54
2.6.Kesin Mühlet.....	54
2.6.1.Kesin Mühletin Kaldırılması.....	54
2.6.2.Kesin Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları	55
2.7.Konkordatoda Süre	55
2.8.Konkordatonun Feshi.....	57
2.8.1.Konkordatonun Kısmi Feshi	58
2.8.2.Konkordatonun Tamamen Feshi	58
BÖLÜM III KONKORDATO İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	60
3.1.Konkordato İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi	60
3.1.1. Konkordato ve Değersiz Alacaklar	62
3.1.1.1.Değersiz Alacakların Muhasebeleştirilmesi	62
3.1.2.Vazgeçilen Alacaklar	64
3.1.3.Şüpheli Ticari Alacaklar.....	65
3.1.4.Vade Farkları ve Faiz	70
3.1.5. Kur Farkları	72
3.1.6.Gider Avansı	73
3.2. Konkordatonun Vergisel Sonuçları.....	75
3.2.1.Konkordatoda Damga Vergisi.....	75
3.2.2.Konkordatoda Harç ve Vergi İstisnaları.....	75
3.2.3.Konkordatoda Teşvik Belgeleri	76
3.2.4. Vergi Usul Kanunu Açısından Konkordato	76
3.2.4.1.Vazgeçilen Alacaklar.....	76
3.2.4.1.1.Vazgeçilen Alacak Tanımı ve Zarar Mahsubunun Yapılması	76
3.2.4.2.Değersiz Alacaklar	80
3.2.4.2.1.Gider Yazılan Değersiz Alacağın Tahsil Edilmesi	81
3.2.4.2.2.Değersiz Alacağın Gider Yazılma Zamanı	82
3.3.Konkordato Öncesi ve Konkordato Anında Finansal Analiz ve Genel Değerlendirme	83
SONUÇ.....	98
KAYNAKÇA.....	100
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ TEZ DEĞERLENDİRME FORMU	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Finansal Başarısızlık Nedenleri.....	4
Tablo 2. Finansal Başarısızlık Göstergeleri.....	10
Tablo 3. Konkordato ve İflas Ertelemesinin Farkları.....	14
Tablo 4. Kamuya Açık İmalat İşletmeleri, Özel Endüstri İşletmeleri, İmalatçı Olmayan ve Hizmet İşletmeleri Z-Skor Tablosu.....	19
Tablo 5. Konkordato’da Süre.....	55

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Konkordatonun Mahkemece İncelenmesi.....	40
---	----

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD	Amerika Birleşik Devletleri
BİST	Borsa İstanbul
İİK	İcra ve İflas Kanunu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
KAP	Kamuyu Aydınlatma Platformu
KGAT	Konkordato Gider Avansı Tarifesi
KKAKDY	Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik
TTK	Türk Ticaret Kanunu
OHAL	Olağanüstü Hal
VUK	Vergi Usul Kanunu

GİRİŞ

7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu (İİK)'nda 15 Mart 2018 yılındaki yapılan değişiklikle birlikte 30361 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren kanun maddesinde iflas erteleme kaldırılmış ve yerine konkordato hükümlerine yer verilmiştir. 31.07.2016 yılındaki 669 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile birlikte sermaye şirketleri ve kooperatiflerin iflas erteleme ve mahkemelerce iflas erteleme kararları kaldırılmıştır (Eroğlu, 2018:15).

Şirketler iflas ya da konkordato ilan etmeden önce iflas risklerini hesaplayarak hangi kategoride olduklarını gördüklerinde ona göre kararlar vererek iflas ya da konkordato ilan etmeden faaliyetlerine devam etmeleri ya da risk sonuçlarına göre borca batıklık durumu kurtarılabilir olduğu anlaşılırsa konkordato ilan etmeleri yönünde karar verebilirler ya da batıklık durumları kurtarılması imkansız ise iflas kararı da alabilirler. Bu doğrultuda konkordato müessesini iflastan ayıran en önemli özelliklerden biri olarak; iflasa sermaye şirketleri ve kooperatifler başvuru yaparken konkordato müessesine tüzel kişilerin yanı sıra gerçek kişilerin de başvuru yapabiliyor olmalarıdır. Şirketler borca batıklık durumunda iflas yoluna giderek faaliyetlerine son verirken artık borca batık durumda konkordato iyileştirme projesiyle birlikte başvuru yaparak geçici mühlet kararı alınmasından sonra da faaliyetlerine devam edebilmektedirler. Konkordato ilanında şirketler borçlarına karşılık olarak konkordato türlerinden vade konkordatosu, tenzilat konkordatosu ya da karma konkordato türlerinden birini seçerek borçlarını ödeme imkanı bularak faaliyetlerine devam etmiş olacaktır. Vade konkordatosu borçlarının vadelerini uzatma olarak görülmekte iken tenzilat konkordatosu alacaklıların alacak miktarlarından belirli bir oranda vazgeçmesi olarak değerlendirilmektedir. Karma konkordato ise borçlarının vadelerinin uzatılması ve alacaklıların alacaklarından belirli bir oranda vazgeçmesi olarak görülmektedir. Bu türler borçlu taraf için avantaj sunarken alacaklı taraf için de

alacaklarının hepsinden feragat etmektense bir miktarının alınması ya da vadelerinin uzatılması anlamında avantajlı olarak görünmektedir.

Bu doğrultuda konkordato ile iflas ilan eden tüzel kişilerin ya da gerçek kişilerin borçlarını dürüst bir şekilde ödemeyi ve karşı tarafı mağduriyetine sebep olamamak şartıyla konkordato talep etmesi ve mahkemeye verdiği iyileştirme projesinde ödeme teklifinde alacaklıların 2/3'ü oranında kişilerin uygun bulması durumunda, mahkemenin konkordatoyu onaylamasıyla tüzel ya da gerçek kişilerin bütün borçlarını önerdiği teklif doğrultusunda ödemelerine imkan sunulmaktadır (Demir, 2019: 62).

Şirketler iflas etmelerinden önce ya da konkordato ilan etmelerinden önce finansal durumlarını görmek amacıyla iflas risklerini hesaplamaları halinde faaliyetlerini devam ettirme, iflas etme ya da konkordato ilan kararlarını verme amacıyla iflas risklerini hesaplayabilmektedir. Bu gerekçeyle Çalışmanın birinci bölümünde iflas riski hakkında genel bir bilgilere yer verilmiş, konkordato ilan etmiş bazı firmaların iflas riskleri Altman Z-Skor yöntemi kullanılarak hesaplanmış ve konkordato ilanı ile ilişkisi kurulmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde Türkiye’de konkordatonun hukuki boyutu hakkında bilgiler sunulmuştur. Üçüncü bölümde ise konkordato işlemlerinin muhasebeleştirilmesi ele alınmış, örnek muhasebe kayıtları üzerinden konu değerlendirilmiş ve vergisel boyutları hakkında bilgilere yer verilerek şirketlerin konkordato öncesi ve konkordato anında finansal durum analizi hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

BÖLÜM I

FINANSAL BAŞARISIZLIK VE İFLAS KAVRAMLARI, İFLAS RİSKİ ÜZERİNE BİR UYGULAMA

Çalışmanın bu bölümünde finansal başarısızlık ve iflas kavramları hakkında genel açıklamalarda bulunulmuştur. Nitekim şirketlerin iflas riski ile karşı karşıya kalmamaları yönünde şirketler konkordato ya da iflas kararlarını vermelerinden önce şirketlerinin durumlarını incelemek için iflas risklerinin parametlerine göre hangi durumlarda bulunduklarını görmeleri ve buldukları sonuçlara göre kararlarını verip şirketin devamını ya da şirketin iflas durumuna gelmemesi için hem faaliyetleri devamını sağlaması hem de borçlu oldukları şirket ya da taraflara borçlarını ödeyebilmeleri için iflas kararı vermekten ziyade konkordato talep ederek faaliyetlerinin devamlılığı sağlaması için iflas risklerine bakmaktadırlar. Bu doğrultuda çalışmanın takip eden kısımlarında iflas riski ölçü modelleri ele alınmış ardından konkordato ilan etmiş bazı şirketlerin Altman Z modeline göre iflas riskleri hesaplanarak konkordato ve iflas riski arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılmıştır.

1.1. Finansal Başarısızlık Kavramı ile İlgili Temel Açıklamalar

Devletlerin ve ekonomilerin bütünleşik olması ve evrensel rekabette işletmeler durmadan değişim ve yenilenmesi gerekmektedir. Şirketlerin sayılarının sürekli artması ve teknolojik gelişmelerin hızla değişmesi durumunda şirketler faaliyetlerini sürdürebilmek için değişen bu şartlara ayak uydurması zorunlu hale gelmiştir (Bayramova, 2020: 4).

İşletmeler amaçlarına ulaşabilirken süresi ya da süresiz olarak faaliyetlerine devam ederken finansal başarısızlıklar ile karşılaşmaktadır. Bu süreç çok farkı sebeplerle ortaya çıkmaktadır. İşletmeler çalışmalarında herhangi bir aksaklıklara neden olmaktadır. Bu

oluşan aksaklıklar işletmelerin alıcıları ya da tedarikçileri için taraflarla belli başlı sorunlara neden olurken bu durumun ortaya çıkardığı diğer bir durum ise faaliyet hacimlerinin küçülmesine ve kar marjlarının azalmasına yol açmaktadır. Mali durumların yönetilmesindeki eksikliklerin de artmasıyla gerekli olan taleplerin karşılanamamasına neden olacaktır (Kahyaoğlu,2016:4).

Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nın 376.maddesi doğrultusunda; işletmenin son yıl ayırdığı akçelerin ve sermayesin yarısı zarar olursa yönetim kurulu, genel kurulu derhal toplantıya çağırır ve gerekli tedbirlerin alınmasıyla ilgili bilgileri sunar. Eğer ayrılan akçelerin 2/3'ü zarar olursa çağırılan genel kurul sermayenin yada ayrılan akçelerin 1/3'ü ile devam etme kararı alır yada zarar edilen kısmın geri kazanılması imkansız olduğu takdirde şirket kendiliğinden sona erer. Eğer şirketin iflas edebilir durumu şüpheli hala gelirse işletme hemen ara bilanço çıkararak şirketin aktifleri borçlarını karşılamadığı anlaşıldığı anda merkezin olduğu yerdeki Asliye Ticaret Mahkemesine bildirerek iflas durumunu ister.(TTK,md.376)

1.2. İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Nedenleri

Değişen tüketici tercihleri, tüketicilerin ve piyasaların ekonomik şartları, pazarların yapılar ve teknikleri gibi değişen piyasa şartları gibi durumlarda şirketler faaliyetlerine devam edebilmek için yüksek riskler altına girmektedir. Girilen bu risklere göre artan rekabet durumlar ve şirketlerin firma içinde yaşanan olumsuzluklardan dolayı şirketlerin böyle denli riskli durumlarına çevre şartları, ekonomik beklentileri ve işletmelerin finansal zorlukları nedenleriyle karşı karşıya kalmaktadır (Baş, 2010: 1).

Finansal başarısızlık nedenleri ile ilgili yapılan çalışmalar Tablo1'de gösterilmektedir:

Tablo 1: Finansal Başarısızlık Nedenleri

Rose ve diğerleri (1982)	Birçok ekonomi ile ilgili bilgilerin analizini yaparak elde edilen ekonomik sebeplerin finansal başarısızlıkta ne kadar mühim bir nedene varıldığını saptamıştır. Faiz ve işsizlik oranlarındaki değişiklere dokunduğu ve neden olduğu olumsuz durumların işletme başarısızlığına önemli ölçüde etkilediğini belirtmişlerdir.
--------------------------	---

Zavgren (1983)	Ekonomik resesyonlar ve kredi olanaklarının koşulları gibi makro ekonomik durumların firmaların finansal yapılarını etkilediğini söylemiştir.
Kose, Lang ve Netter (1992)	Büyük ölçekli firmalarda oluşan finansal başarısızlıkların nedenleri üzerine çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmada dışsal finansal başarısızlık yaşayan firmalar açısından yeniden oluşumlarının üzerinde durmuşlardır. Çalışmada ele aldıkları firmaların zarar etme sebeplerinin %95'inde işletme dışı finansal nedenler olduğuna değinilmiştir.
Hill ve Perry (1996)	“1977-1987 yılları arasında NYSE ve AMEX (American Stock Exchange) ‘de işlem gören firmaları inceleme yapmışlardır. Belirledikleri bu üç yıllık zamanda durmadan zarar eden firmaların finansal başarısızlıklarına değinilmiştir. Araştırılan firmaların birkaç oran analizlerine değinilmiştir bunlar; likidite, kaldıraç ve karlılık analizleridir. Araştırmanın sonucunda finansal başarısızlıklara uğrayan firmaların diğer şirketlere göre likiditelerinin az olduğu ve borçlanma oranlarının yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. İlaveten yapılan araştırma da finansal başarısızlıklara neden olan ölçütlerden bazıları işsizlik ve faiz oranının yüksek bir yer aldığı sonucuna varmışlardır.

Kaynak: İçerli ve Akkaya, 2016:415.

Tablo1’de şirketlerin finansal başarısızlıklarının sebepleri olarak finansman maliyetleri, kredi olanaklarının yetersizliği, likiditelerinin yetersiz kaldığı ve işsizlik gibi unsurların öne çıktığı görülmektedir.

1.2.1 İşletme İçi (İçsel) Finansal Başarısızlık Nedenleri

Finansal başarısızlıkların nedenlerinden biri de içsel nedenlerdir. İçsel başarısızlıklar işletmelerin iç kaynaklarını ve kendi otoritelerinden kaynaklanan nedenlerdir. İçsel finansal başarısızlık nedenleri (Karacan ve Savcı, 2011: 43);

- Yönetim Yetersizlikleri
- Aşırı Borçlanma
- Nakit Akışındaki Yetersizlikler
- Yetersiz İşletme Sermayesi
- Kontrolsüz Bütçe

- Aksak Rekabette Maliyet Sistemi Sorunu

şeklinde sıralanabilmektedir.

1.2.1.1. Yönetim Yetersizlikleri Kaynaklı Finansal Başarısızlık

Gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerin firma başarısızlıklarındaki yönetimin etkileri yüksek görülmektedir. Az gelişmiş ülkelerde ekonomilerin çoğunluğu KOBİ'lere bağımlı olduğunu göstermektedir. KOBİ'lerin genelde profesyonel yönetimlerden uzak ve birer aile şirketlerinin çoğunluğu görülmektedir. Böyle durumlarda işletmelerin nakit yönetimlerinin doğru ve etkin olmadığı dikkat çekmektedir. İşletmeler ekonomik olarak gerekli olan tedbirleri zamanında olmamaktadır (Kahyaoğlu, 2016: 12).

İşletmelerin yöneticiler ya da ortakların işletmenin kısa, orta ve uzun vadeli planlarının sürekliliği ve bağlayıcılığı ortakların verdiği kararların işletmelerin alanına gerekli olup olmadığı, karlılığı, maliyet ve rekabet gibi durumlar yok sayılabilmektedir (İçerli ve Akkaya, 2006: 416).

1.2.1.2. Aşırı Borçlanma Kaynaklı Finansal Başarısızlık

İşletmeler yeterli sermayeyle faaliyetlerine devam etmesi belli bir süre sonra yabancı kaynak ihtiyacına yönlendirmektedir. Firmaların yetersiz işletme sermayesi ile faaliyetlerini sürdürmeye çalışması, belli bir aşamadan sonra yabancı kaynak ihtiyacını beraberinde getirmektedir. Özellikle; Finansal faaliyet politikaları gereği kredi ihtiyaçlarının artması ve bu ihtiyaca gerek duydukları borçlanmaları kolayca ulaşmaları kredi kullanım yollarını açmıştır (Uzun, 2005: 161).

İşletmelerin sermayelerinin yetersiz kaldığı yerde gerekli olan ihtiyaçlarını karşılamak için borçlanmalar artarken faaliyetlerinden elde ettiği gelirlerin aynı kalması durumunda işletmeler yeni borçlanma yollarına gitmektedir. Vadesi gelen borçlarını ödeyememesi işletmelerin borçlarından dolayı faizlerinin yükünü arttırmıştır. Bu sebepten firmalar aşırı borçlanmadan dolayı finansal başarısızlık sürecine girmektedir (Kahyaoğlu, 2016: 14).

1.2.1.3.Nakit Akışındaki Yetersizliklerden Kaynaklı Finansal Başarısızlık

Şirketler faaliyetlerine devam edebilmesi için yeterli bir sermaye yönetimine ihtiyaçları vardır. Faaliyetlerine devam edebilmesi için gerekli olan ihtiyaçlarını karşılamak için nakit ihtiyacını gideremediği ve nakit çıkışlarını kontrol etmekte zorlandığı zaman faaliyetlerine yavaş yavaş son vermesi gerekecektir (Kahyaoğlu, 2016: 15).

1.2.1.4.Yetersiz İşletme Sermayesi Kaynaklı Finansal Başarısızlık

Dar anlamda mali yönetim bir yıl ve bir yıldan kısa bir sürede paraya çevrilebilen kısa vadeli yatırımların ve varlıkların yönetimidir. Geniş anlamda ise varlık kalemleri içindeki dönen varlıkların ve kısa vadeli kaynakların birlikte yönetilmesidir (Kahyaoğlu, 2016: 14).

Şirketler faaliyetleri için yeterli olan sermayelerini faaliyetlerinde tam kapasiteyle çalışması ve olumsuz yaşanabilecek durumlara rağmen faaliyetleri için gerekli olan üretimlerinin devam etmesi ve finansal durumlarının korunması için gerekli olan yükümlülüklerini zamanında yapmaları durumunda kredi notlarının yüksek olması gibi durum şirketler için büyük önem arz eder (Uzun, 2005: 161).

1.2.1.5. Kontrolsüz Bütçe Kaynaklı Finansal Başarısızlık

İşletmelerde sürekliliği sağlamak ve faaliyetlerini yükseltmesi için gerekli olan bütçeleme tekniği, faaliyetleri için optimal bir durumda yapabilmesi ve etkili bir şekilde yürütmesi için şirketlerin likit olarak elinde olan nakitleri, nakit akımlarla dinç bir yapıya getirmesidir (Kahyaoğlu, 2016: 13).

Bunun dışında şirketlerin hedeflerini gerçekleştirme için gerekli kaynaklarını ortaya koyması ve bu kaynakların kullanım şeklini ve vakitlerini ayarlaması, ortak yöneticilerinin sorumluluklarını belirlemesi, yapacağı faaliyetleri planlaması ve sistemli bir şekilde yürütmesi gerekmektedir (Özkan, 2006: 46).

1.2.1.6.Aksak Rekabette Maliyet Sistemi Sorunu Kaynaklı Finansal Başarısızlık

İşletmeler ürettikleri ürün ve hizmetlerin kalitelerini düşürmemek şartıyla maliyetlerini asgari indirebileceği düzeylere indirmelere gerekmektedir. Maliyetlerin düşürülmemesi şirketler için ulusal ve uluslararası piyasalarda rekabet edebilme durumlarını zorlaştıracaktır. Maliyetlerini etkili bir şekilde yürütebilen işletmeler değişen teknolojik ve ekonomik durumlar karşısında diğer firmalar karşısında dik bir şekilde durmaları artarken doğru bir şekilde yürütülen maliyet yönetimleri sayesinde kar ve üretimlerinde etkinlik sağlanmış olacaktır (Karacan ve Savcı, 2011: 47).

1.2.2 İşletme Dışı (Dışsal) Finansal Başarısızlık Nedenleri

Şirketler kendi bünyelerinin içinde olduğu kadar kendi bünyeleri dışını da etkiyebilir ve etkilenebilirler. Bünyesinde bulunduğu sektörün ülkenin ekonomik durumu, tüketicilerin değişen alışkanlıklarıyla birlikte gelenek ve görenekleri, ülkenin hukuksal yapıları, ülkelerin uyguladıkları politikaları ve doğal çevre koşulları işletmelerin büyük ölçüde dışsal olarak etkilendikleri durumlardır. Ülkelerdeki yaşanan krizler, doğal afetler ve değişen kanunlarda şirketleri başarısızlığa iten nedenlerdendir (Ulucan, 2016: 17).

İşletme dışı finansal başarısızlıklar: Ekonomik nedenler, toplumsal nedenler, hukuki ve politik nedenler ve doğal nedenler olmak üzere dört grupta incelenmektedir.

1.2.2.1. Ekonomik Nedenler

Şirketlerin bünyelerinde bulundukları ülkelerin ve sektörlerin işleyişine, kurallarına göre davranışlarını şekillendirmelidir. Ülkedeki ve sektördeki en ufak bir olumsuzluk karşısında şirketler etkilenmektedir. Örneğin, ülkedeki değişen faiz oranları, ekonomik durgunluklar, oluşan enflasyon gibi durumlar şirketleri etkilemektedir (Şaşmaz, 2019: 12).

Gelişmekte olan ülkelerdeki döviz hareketleri nedeniyle şirketler önemli ölçüde mali sıkıntılara girmektedir. Dövizlerin yükselmesi durumu da şirketlerin borçları dövizle bağli olarak artmakta ve kar marjları azalmaktadır. Faizlerin artmasıyla borçlanma maliyetleri de artarak ellerindeki tahvillerinde getirisi artarak hisse senetlerine olan fiyat ve talepler azalmaktadır. Bu duruma göre faizler hisse senetleri arasındaki ilişki ters yönlü olmaktadır (Ulucan, 2016: 18).

1.2.2.2. Toplumsal Nedenler

Şirketlerin toplumsal çevrelerdeki şartlarına göre kendi misyon ve vizyonlarını belirleyerek tüketicilerle sürekli olarak iletişim ve etkileşim içindedirler. Bulundukları toplumun gelir seviyeleri, gelenek ve görenekleri, inançları, kültürel yapıları işletmeler üzerindeki etkileridir (Baş, 2010: 25).

Şirketlerin tüketiciler açısından onlara yönelik olarak haklarını korumaya yönelik faaliyetlerde bulunma, ürünlerinin kalitelerini ve niteliğini arttırarak bulundukları sektöre ve tüketicilerin niteliğine, gelir durumuna göre tekeli uygulamalardan kaçınarak bulundukları çevrenin beklentilerine göre hareket ederler (Kılıç, 2011: 18).

1.2.2.3.Hukuki ve Politik Nedenler

Şirketler bulundukları ülkelerin koymuş oldukları yasalar ve yönetmeliklere göre alım-satım, geliri ve giderleri ve yaptıkları araştırma ve geliştirmeleri bu yasalar ve yönetmeliklere göre yaparlar. Şirketler belirlenen yasal düzenlemelere göre faaliyetlerde bulunurlar ve devletlerin koyduğu haklardan yararlanırlar. Ülkelerdeki gerekli olan yatırımlar için teşvikler ve vergi indirimleri, yatırım olanakları için yer tahsisleri ve gerekli olan kredileri gibi haklar tanınmaktadır. Şirketler bu yasal düzenlemeler uymadığı zaman belli başlı cezalara maruz kalmaktadır ve işletmeler hem mali açıdan hem de elde ettikleri prestijleri yönünden olumsuz durumlarla karşılaşır (Ulucan,2016: 19).

1.2.2.4.Doğal Nedenler

İşletmeler yukarıda saydığımız üç nedenlerin dışında beklenmedik olarak sel, heyelan, deprem, yangın vb. doğal afetlere maruz kalmaktadır. Bu tür olaylar şirketlerin faaliyetlerinde kullandıkları üretim araçlarının kullanılamaması ve ham medde kaynakları yönünden gibi birçok faaliyetlerini kısıtlayarak durdurabilir. Bu tür olaylarda şirketlerin başarısızlığına, çalışamamasına neden olabilir. Doğal etkenler işletmelerin üretim araçlarını kullanmasını, hammadde kaynaklarına ulaşımını vb. birçok faaliyetini durdurabilir. Bu da işletmelerin başarısızlığına sebep olabilir (Şaşmaz,2019:14).

1.2.3 Finansal Başarısızlık Göstergeleri

Finansal başarısızlık göstergeleri şirketlerin portföy oluşturmada kullandıkları defter değerleri ve piyasa değerlerinin sayısal verileri ya da sayısal olmayan verileri içinde

işletmelerin mali durumlarının yorumlanması içinde kullanılmaktadır. Bu doğrultuda Tablo 2’de defter değeri esaslı göstergeler ve piyasa değeri esaslı göstergeler şeklinde ilgili finansal başarısızlık göstergeleri de ele alınmıştır.

Tablo 2: Finansal Başarısızlık Göstergeleri

	Sayısal Göstergeler	Sayısal Olmayan Göstergeler
Defter Değeri Esaslı Göstergeler	-şirketlerin üst üste üç yıl boyunca zarar etmeleri, -Bilançolarındaki aktif kısmının artması, -şirketin elde ettiği karlardan dağıtılmayan karların belirli seviyenin altına düşmesi.	- şirketlerin işlem gördükleri borsadan çıkması, - şirketlerin borsalardaki gözaltı pazarlarına girememesi,
Piyasa Değeri Esaslı Göstergeler	-İşletmelerin hisse senetlerinin değer kaybetmesi, -İşletmelerin diğer şirketlerin hisselerinin altında işlemler görmesi, -Net aktif değerlerinin hisse başına düşen defter değerlerinin altında olması.	- şirketlerin iflas başvurusun da bulunması, - şirketlerin iflas etmesi

Kaynak: Öcal ve Kadioğlu, 2015: 5.

Tablo 2’de yer alan defter değerli esaslara değerlendirildiğinde sayısal göstergeleri için şirketlerin en az üç yıl boyunca zarar etmeleri ve elde ettikleri karların dağıtımının belirli bir seviyeden az olduğu sonucu ortaya çıkmaktadır. Sayısal olmayan göstergelerde ise genelde şirketlerin borsadan çıkmaları, borsa altındaki pazarlara girmemeleri ve iflas etmeleri ortaya çıkmıştır. Piyasa değeri esasında sayısal göstergelerde hisse değerlerinin düşmesi, sayısal olmayan göstergelerde ise iflas başvurusunda bulunulması veya iflas edilmesi sıralanmaktadır.

1.3 İflas Kavramı ve İflasla İlgili Temel Açıklamalar

İflas konusu ele alındığında genel olarak şirketlerin mali sıkıntıları üzerine ama net olarak mali sıkıntısı olarak da ifade etmek mümkün olmaz. İflas mali sıkıntıların son raddesinde

mahkeme tarafından verilen bir karar sürecidir. Şirketlerin alacaklılarını ve kendilerini korumak amacıyla başvurdukları yasal süreç sonunda mahkeme tarafından verilen karardır. Verilen bu karar ile şirketler iflas etmiş olur. Şirketler borçlarını belirledikleri vadelerde ödeyemiyor ve nakit olarak da ödeme imkanlarının olmaması durumunda finansal sıkıntılar söz konusu olacaktır. Şirketlerin varlıkları kaynaklarını karşılayamadığı durumda iflas söz konusudur. Şirketlerin gereğinden fazla borçlanmaları durumunda likidite sıkıntıları gibi durumlarda iflasa yönelirler (Zinet, 2014: 19).

1.3.1 Yeniden Yapılandırma (Reorganizasyon)

Şirketler tasfiye öncesinde yeniden yapılandırma yoluna giderler. Bunun amacı şirketlerin faaliyetlerine devam ederek gerekli olan değerini korumasıdır. Bu süreçte şirketler oluşan olumsuz durumu giderme durumlarını ortakların ve hisse sahiplerinin yüksek değerler içine girip giremeyeceğini ortaklara, kreditorlere ve diğer çıkar gruplarına haklarını gerekli olan değerlendirmeleri yapması olanağını sunmaktadır (Sayılğan ve Coşkun, 2009: 147-150).

Şirketleri bu sürece yönlendiren üç neden vardır. Bunlar (Şaşmaz, 2019: 17);

- İşletmenin vadesi gelen ödemeleri yapamaması
- İşletmelerin toplam varlıkları toplam borçlarını karşılayamaması
- Sermayenin olmaması durumunda gerekli olan yatırım fırsatlarını kaçırmaması

Yukarıda belirtilen ilk iki madde piyasada kalmaya çalışan firmalar için, son madde ise daha çok gelir elde etmek isteyen firmaların uyguladığı süreçtir.

1.3.1.1 Yasal İflas Süreci Dışında Yeniden Yapılandırma Yolları

Yasal iflas süreci dışında yeniden yapılandırma yolları (Özkanlı, 2011: 33);

- Borçların vadelerinin uzatılması,
- İşletmenin sermaye yapısının yeniden düzenlenmesi ve sermaye yapısının güçlendirilmesi,
- Varlıkların yeniden değerlendirilmesi

- Alacaklıların sulh yolu ile alacaklarının bir bölümünden vazgeçmesi şeklinde ele alınmaktadır. Bu hususlara aşağıda kısaca değinilmiştir.

Borçların vadelerini uzatmak; şirketler borçları için alacaklılar ile vadelerini uzatma yönünde anlaşmaya varmasıdır. Bu anlaşmaları yaparak gerekli olan likidite ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik ve alacaklılara vadelerinde bulabilecekleri nakit akışlarıyla belirledikleri vadelerde ödeme yaparak bu sorunları bertaraf etmeye çalışmasıdır. Alacaklılar borçlu olan şirketin iflasını isteyerek bazı durumlarda zorluk yaşarlar. İflasını isteme sürecine giderlerse alamadıkları alacaklarını iflas sürecinde borçlu şirketin varlıkları borçlarını karşılayamayacağını düşünerek bu sürece en son durumda başvuru yaparlar. Bu duruma göre alacaklarının büyük bir kısmını geri alabilmek için borçlu şirketin vadelerini uzatırlar (Özkanlı, 2011: 33).

İşletmenin sermaye yapısının yeniden düzenlenmesi ve sermaye yapısının güçlendirilmesi; işletme sermaye yapısını güçlendirmek ve kendisini bu başarısızlığı kaldırmak için amaçlandırır. Bu durumda yeni sermayesini arttırmalı ve işletmenin sabit giderlerini azaltmaya yönelik uygulamaları ortaya koyması gerekmektedir (Şaşmaz, 2019: 19).

Varlıkların yeniden değerlendirilmesi; İşletme aktiflerini yeniden değerlendirme yöntemiyle değerlendirilerek bir kısmını yada hepsini satması ya da belirlediği değerle başka bir işletmeyle birleşmesidir (Şaşmaz, 2019: 19).

Alacaklıların sulh yolu ile alacaklarının bir bölümünden vazgeçmesi: İşletmelerin mali sıkıntılar yaşarken alacaklıları ile anlaşma yoluna giderek borçlarını bir kısmını ödememesidir. Karşılıklı yapılan anlaşmada karşı taraf alacaklarını hiç almaması yada bir kısmını almasını hedeflemektedir. Vazgeçilen bu kısım alacaklı için muhasebe işlemlerinde zarar olarak yazılır ve vergiden düşürülür. Yapılan bu anlaşma sadece karşılıklı olarak yaptığı kişiyi bağlar diğer alacaklıları kapsamaz (Şaşmaz, 2019: 20).

1.3.1.2 Yasal İflas Süreci ile Yeniden Yapılandırma Yolları

Yasal iflas süreci ile yeniden yapılandırma yolları iflasın ertelenmesi ve konkordatonun önerilmesi şeklinde ele alınmaktadır. Çalışmanın bu kısmında ilgili yeniden yapılandırma yolları açıklanmaya çalışılmıştır.

1.3.1.2.1 İflas Erteleme

İşletmeler borçlarını ödeyemediği durumda iflas ilanı vermeden önce iflastan kurtulmanın seçeneklerini ararlar. Bu seçeneklerden biri de iflasın ertelenmesidir. İflas ertelemesinde işletmeler devamlılığını sağlamak için bu yolu seçerler. İflas erteleme iki şekilde açığa çıkmaktadır. Bunlardan ilki borca batık yani iflas durumu diğeri ise iflas durumundan çıkma durumudur. Borca batıklık durumunda; Şirketler vadesi gelen borçlarını ödeyememesidir. Borca batıklık durumu işletme varlıklarının rayiç değerlerinden sonra borçlarından çıkarılmasıyla elde edilir. Varlıkları kaynaklarını karşılamaya yetmiyorsa borca batıklık söz konusudur. Bu durumun düzeltilmesi için de bazı finansal ve yapısal önlemler ile borca batıklık durumunda kurtulması ve faaliyetlerine devam edebilmesi olanağı doğacaktır. Önlemlerin tasfiye ilan etmeden önce uygulanması bu işlemlerden biridir. Belirlenen bu süreç hukuksal bir süreç içermektedir. Bu durumdan kurtulmak için iyileştirme projesinin hazırlanıp borçlu taraflarca mahkemeye verilmesidir. Mahkeme verilen bu iyileştirme projesini uygun bulursa kararı onaylayıp gerekli olan süreci başlatır (Boztosun ve Aksoylu, 2016: 15-24).

1.3.1.2.2 Konkordato Önerilmesi

İflasın ertelenmesi 2016 yılında Olağanüstü Hal (OHAL) süreci ile birlikte işletmelere yasaklanmış ve 15.03.2018 yılındaki 7101 sayılı Kanun'un 3.maddesine göre İİK'nın 179. maddesindeki değişiklikle birlikte iflas erteleme ibaresi kaldırılmıştır (İİK.md.3).

Konkordato borçlu işletmeler ile alacaklıların çoğunluğuyla yaptığı bir anlaşmadır. Bu anlaşmada borçlular alacaklılarının onaylarıyla borçlarının vadelerini uzatabilir ya da borçlarında indirim yapılması şartıyla hem vade konkordatosu hem de tenzilat konkordatosu talebinde bulunabilir (Oruç vd., 2019: 4).

Konkordato ile iflas ertelenmesinin farkları Tablo 3'de gösterilmektedir.

Tablo 3: Konkordato ve İflas Ertelenmesinin Farkları

KONKORDATO	İFLASIN ERTELENMESİ
Ayrım yapmaksızın tüm gerçek ve tüzel kişiler başvurabilir.	Sermaye şirketleri ve Kooperatifler
Borçlarında vadeleri sonunda ödeyememesi durumunda olması	Borca batıklık şartı aranır.
Gerekli şartlar sağlandığında mahkeme kararıyla geçici mühlet kararı verilir.	İflas ertelenmesine hemen onay verilmez.
Alacaklıların rıza şartı aranır.	Alacaklıların rıza şartı aranmaz.
Faizler işlemez.	Faizler İşler.
Toplam 29 aylık süreçtir.	Toplam 5 yıllık bir süreçtir.

Kaynak: Oruç vd., 2019 :6.

Tablo 3'e göre iflasa sadece sermaye şirketleri başvuru yapabilirken konkordatoya sermaye şirketleri ve şahıslar da başvuru yapabilmektedir. İflas için bazı şartlar aranırken konkordato için bazı şartlara gerek yoktur. İflas ve konkordato da farklı zaman aralıkları vardır.

1.4.İflasın Öngörülmesinde Kullanılan Teknikler

İflas riskiyle karşı karşıya kalan şirketler iflas risklerine karşı bazı modellere göre şirketlerinin durumlarını görmektedirler. Çalışmanın bu bölümünde ilgili modeller hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

1.4.1. Linear Diskriminant Modeli

Diskriminant modeli işlevler aracılığıyla gruplar arasındaki ayrımları belirlemeye ve en fazla etki eden değişkenleri belirlemek için hangi gruplardan hangilerinin geldiğini yani bilinmeyenleri hangi grubun içine alacağını belirlemek için kullanılır. Genel olarak ayırmalarla bireylere ait x tane özelliklerinden faydalananak ait oldukları yerleri (grupları) belirlemek ya da bulundukları grupları birbirlerinden ayırmak suretiyle en iyi fonksiyonları bulmak için kullanılan istatistiksel yöntemlerden birisidir (Cangül,2006:5).

1.4.2. Logit Modeli

Bağımlı değişkenleri olasılıklı sonuçlarını olasılık kurallarına uygunluğunu belirli şekillere getirmeye ve tablolastırarak verilerin analizini yapan yöntemdir (İnal vd., 2006: 58).

Logit modeli çoklu regresyon ve çoklu diskriminant modellerinin verilerinden elde edilen bağımlı değişkenlere ait değerlerin 0 ile 1 arasında olmaması söz konusudur. Bulunan Z değerinin 0 ile 1 aralığında çıkması birikmiş bir fonksiyonunun kullanılması ile mümkündür (Aktaş vd., 2003: 7).

Logit modelin fonksiyonu aşağıdaki gibidir.

$$P_i = E(Y = 1|X_i) = a + \beta X_i$$

$$P_i = E(Y = 1|X_i) = 1 / (1 + e^{-(a + \beta X_i)})$$

$$P_i = 1 / (1 + e^{-Z_i})$$

$$Z_i = a + \beta X_i \text{ dır.}$$

Burada,

P_i :Logit Fonksiyon Değerini (İşletmenin Başarısızlık Olasılığı)

Z_i:Diskriminant Fonksiyonu ($Z = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \dots + \beta_n X_n$) değerini

e : Doğal logaritma tabanını göstermektedir (Şaşmaz, 2019: 39).

1.4.3. Sık Diskriminant

Sık diskriminant karar ağacı gibi iki kola ayrılarak sonuçlanır. Sonuçları yapraklardan dallara doğru yani sonuçtan konulara doğru başarılı ya da başarısız bir şekilde bağlanır. Bu yöntemi 1985 yılında Friedman ve arkadaşları mali sıkıntılar içinde olan şirketlerde tahminleri içinde sınıflamalarındaki hatalardan dolayı oluşan maliyetleri minimuma indirmek için kullanmışlardır (Mansourabad, 2016: 72).

1.4.4. Survival Analizi Modeli

Bu model diğer bir adıyla sağkalım analizi olarak adlandırılır ve olaylar meydana gelmeden önce belirlenen süreleri ve olayların meydana geldiği yöndeki süreler arasındaki

farkı değerlendirir. Bu modelde tehlike oranları bağımlı değişkenler olarak kullanılır. Bu modelin amacı iflas zamanında sağkalım zamanı ile açığa çıkan değişkenler arasındaki ilişkilerin rakamlaştırılmasıdır. Risk grubu ve tehlike oranı olarak iki kısımda incelenir. Risk grubu, herhangi bir periyot diliminde olayın veya tehlikeli riskin altında olanların toplamıdır. Tehlike oranı ise diğer adıyla başarısızlık oranıdır. Bu oran belirli periyotlarla belirli kişiler için bu periyotlarında risk altında kaldığı ihtimalleri verilerek olayların gerçekleşme olasılıkları hesaplanır (Mansourabad,2016:72).

1.4.5. Nöral Ağlar

Nöral ağlar uzun bir süre araştırılma konusu olmuştur. İlk olarak kullanılması 1860 yıllara dayanmaktadır. Bu modelin amacı hesaplamalı bileşenlerin birbiriyle olan ilişkisinin tespitidir. Muhasebe de nöronlar gibi üçe ayrılmaktadır. Bunlar giriş kısmı, gizli kısmı ve çıkış katmanları olarak üç katmandan oluşur. Nöral ağlar bu üç katman arasındaki ilişkileri de içerir. Nöronların bu ilişkileri tamamını da kapsayabilir yarısını da kapsayabilir. Tüm bu ilişkiler şekil olarak ve ilgili operasyonel ağların gücünü yansıtır. Bu ağlar gözlemler sonucunda elde edilen bilgilerin(şirketin başarılı olanları ve başarısız olanları) eğitilmesi yani biriktirilmesi sonucunda sağlanır Bu gözlemler olaylarla ilişkilendirilmesine kadar devam eder.Tüm gözlem sonuçları bittikten sonra tahminler yapılabilir. Tüm bu tahminler doğru tahminler elde edilene kadar değerlendirilir (Mansourabad, 2016: 73).

1.5. İflas Modelleri Ölçümü

Şirketlerin iflas risklerinin ölçümü için bazı modeller geliştirilmiştir. Çalışmanın bu kısmında ilgili modeller hakkında açıklamalarda bulunulmuştur.

1.5.1. Beaver Modeli (1966)

Beaver, modelinde tek değişkenli modellerin analizini yapmıştır. Beaver ilk olarak 1954-1964 yılları arasında 79 tane başarılı ve başarısız şirketlerin verilerini inceleyerek çalışmalarında kullanmıştır. Belirlediği bu 79 tane şirketi kategorilerine ve büyüklüklerine göre ayırarak sınıflamıştır (Karadeniz ve Öcek, 2019: 103).

Beaver, çalışmalarında nakit akış yöntemi, nakit varlıklarına ve faaliyetlerinde elde ettiği kaynak girişleri sürekli olarak artarsa temerrüt riski de o derece azalır ve toplam borçları artarsa eğer temerrüt riski de o derece artar (Kuralı, 2014: 158).

Beaverin kullandığı oranlar aşağıda sunulmuştur (Şaşmaz,2019:50-51):

-Nakit Akışı/Toplam Borç

-Net Kar/Toplam Varlık

-Toplam Borç/Toplam Varlık

-Çalışma Sermayesi/Toplam Varlık

-Çalışma Serm./Kısa Vadeli Borç

- (Dönen Varlık – Kısa Vadeli Borç)/ Faaliyet Giderleri

Beaver, yukarıdaki kalemleri oranlayarak başarısız olan şirketleri başarısız olmadan önceki yıllara ait verilerle başarısızlıklarını hangi oranda olduğunu bulmaya çalışmıştır (Şaşmaz,2019:50-51).

1.5.2. Altman Modeli (1968-1983-1993)

Altman'ın ilk modeli 1968 yılında Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nde üretim sektöründe bulunan 66 firma üzerindeki veriler kullanılarak çoklu diskriminant yöntemiyle bu modeli tasarlamıştır. 1946-1968 yılları arasında önceden seçilen 66 adet firmanın sadece 33'ünün faaliyetleri sürekli olarak devam etmiştir. Altman'ın Z modeli en çok kullanılan yöntemlerden birisidir. Bu model geleneksel modellerin işlevselliğini yitirmesinden sonra geliştirilmiştir (Kuralı, 2016: 284-285).

Altman, şirketlerin finansal durumlarının finansal katsayılarını belirleyerek oluşturduğu Z-Skor modeli için kullanmıştır. Bulduğu bu Z-Skor modeli 40 yıl boyunca kredilerin risklerini belirlemek ve şirketlerin finansal durumlarını görmek için kullanmışlardır (Nadirli, 2015: 2-3).

Altman Z-Skor modelinin geliştirilmesinden sonra ki 31 yıl için (1999 senesi dahil) yapılan çalışmalarda iflas etmesinden önceki yıla kadar %80-90 oranında olduğu ortaya çıkmıştır (Kuralı, 2016: 284-285).

Altman Z-Skor modeli toplamdan yedi değerden oluşur. Bunun ilk altısı muhasebe ve bir tanesi piyasa değerleridir. Bu yedi bölüm beş adet orandan oluşmaktadır. Geliştirilen bu model analistler ve diğer kullanıcılar tarafından kullanılmıştır. Bu beş bölümde;

Birinci formül (X1) çalışma sermayesi/ toplam aktifler, ikinci formül (X2) dağıtılmamış kar / toplam aktif, üçüncü formül (X3)fvök / toplam aktif ", dördüncü formül (X4) Özkaynağınpiyasa değeri / toplam yükümlülük ve son beşinci formül ise (X5) satışlar / toplam aktif 'tir.Bu beş adet oranlardan oluşmaktadır.

Altman'ın 1968'de sunduğu ilk Z-Skor modeli aşağıdaki gibidir (Kuralı,2016:287):

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0.6X4 + 1,0X5 (1)$$

X1 = Çalışma sermayesi / Toplam Aktifler

X2 = Dağıtılmamış kârlar / Toplam Aktifler,

X3 = Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar / Toplam Aktifler,

X4 = Özkaynağın piyasa değeri / Toplam Yabancı Kaynak

X5 = Satışlar / Toplam Aktifler

Altman bu oranlar arasında bazı değişikliklere yer vermiştir. Yaptığı bu değişiklikle borsada işlem görmeyen şirketlere uygulandığı zaman doğru sonuçlar elde edemediğinden aşağıdaki oranda değişiklik yaparak doğru sonuçları vermesini sağlamıştır.

$$X4=\text{Öz Sermayenin Cari Değeri/Borçların Defter Değeri}$$

Bu oranın değişmesi katsayıları ve Z-skor aralığını etkilemiştir Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ sınırları arasında yer almaktadır (Kuralı, 2016: 287).

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5 (2)$$

Yukarıdaki Z-skoru ise daha çok özel endüstri işletmeleri içindir.

Altman'ın yıllar boyunca geliştirdiği ilk iki modelden sonra 1993 yılında çıkardığı satış hasılatları modeli şirketlerin iflas etme değerleri 1.10 olarak belirlenmiş ve sağlıklı şirketlerin bu değeri 2.60'ın üzerinde olacağını göstermiştir (Kuralı, 2016: 287).

Altman, geliştirdiği modelle imalat üzerine faaliyet göstermeyen şirketler içinde aşağıdaki modeli sunmuştur (Yıldız, 2014: 71-89).

$$Z\text{-Skor} = 6,56X1 + 3,26X2 + 6,72X3 + 1,05X4 (2) \text{ (özel imalat firmaları olmayan işletmeler)}$$

Bu modelde X5 değeri çıkarılarak firmanın etkisinin minimuma çekilmesi sağlanmıştır (Kuralı, 2016: 287).

Tablo 4: Kamuya Açık İmalat İşletmeleri, Özel Endüstri İşletmeleri, İmalatçı Olmayan ve Hizmet İşletmeleri Z- Skor Tablosu

Kamuya Açık İmalat İşletmeleri için Z Skor	Özel Endüstri İşletmeleri için Z Skor	İmalatçı Olmayan ve Hizmet İşletmeleri için Z Skor
$Z < 1.8$ İflas Olasılıklı (Kırmızı) bölge	$Z < 1.23$ İflas olasılıklı (kırmızı) bölge	$Z < 1.1$ İflas olasılıklı (kırmızı) bölge
$1.8 < Z < 2.99$ Gri (belirsiz) bölge	$1.23 < Z < 2.9$ Gri (belirsiz) bölge	$1.1 < Z < 2.6$ Gri (belirsiz) bölge
$Z > 2.99$ Güvenli (yeşil) bölge	$Z > 2.9$ Güvenli (yeşil) bölge	$Z > 2.6$ Güvenli (yeşil) bölge

Kaynak: Yıldız, 2014: 71-89.

Tablo 4'te firmaların stratejilerini ve faaliyetlerini hangi yöne doğru değiştireceğini gösterilmektedir. Gri bölgedeki firmalar analizlerini sürekli yaparak sonuçları kırmızı bölge için mi yoksa yeşil bölgeye doğru yöneldiğini tespit etmelidir. Yeşil bölgedeki firmaların güvenli bölgede olduğu ve bu gücünü sürekli olarak kontrol ederek yerini korumaya çalışmalıdır (Yıldız, 2014: 77).

1.5.3. Springate Modeli (1978)

Springate modeli 1978 yılında oluşturulmuş ve çoklu diskriminant yöntemini kullanmıştır. Bu model daha çok Altman Z modelinin benzer olup aynı modelde kullanılan dört oran bu modelde de kullanılmaktadır. Altman Z ile Springate S modeli arasındaki fark Z-skor modelinde beş oran varken Springate modelinde dört oran kullanılmaktadır. Bu iki oran arasındaki katsayılar ve skor değerleri farklıdır (Kayalı ve Doğan, 2018: 118).

Bu modelde Kanada da bulunan Simon Fraser üniversitesinin imalat sektörüne ait 20 adet başarılı ve 20 adet başarısız firmaların analizleri edilerek bu model test edilmiştir. Bu test sonucunda başarısızlık olasılığı %92'lik bir sonuçla modelin doğruluğu ispatlanmıştır.

Springate S- Skor modeli şu şekildedir:

$$S - \text{Skor} = 1,03X1 + 3,07X2 + 0,66X3 + 0,40X4$$

Burada ;

- $X1 = \text{Çalışma Sermayesi} / \text{Aktif Toplamı}$
- $X2 = \text{Faiz ve Vergi Öncesi Kâr} / \text{Aktif Toplamı}$
- $X3 = \text{Faiz ve Vergi Öncesi Kâr} / \text{Kısa Vadeli Borçlar}$
- $X4 = \text{Satışlar} / \text{Aktif Toplamı}$

Bu sonuçlar 0,86'dan büyükse başarılı 0,86'dan küçükse başarısızdır (Şaşmaz, 2019: 54).

1.5.4. Ohlson modeli (1980)

Ohlson modeli 1980 yılında bulunmuştur ve 1970-1976 yılları arasında ABD'de 105 başarısız ve 2052 tane başarılı şirket üzerinde denenmiştir. Bu model de daha çok iflas başvurusunda bulunan işletmelerin başarısız ve başvuru yapmayan işletmelerin ise başarılı olduğu varsayılmıştır (Bozkurt, 2014: 129).

Bu model'de dokuz adet bağımlı fonksiyon kullanılmıştır. Ohlson modeli aşağıdaki gibidir.

$$O = 0,407X1 + 6,03X2 - 1,43X3 + 0,076X4 - 1,72X5 - 2,37X6 - 1,83X7 + 0,285X8 - 0,521X9 - 1,32$$

Burada;

- $(X1) = \text{Log}(\text{Toplam Varlıklar} / \text{GSMH Endeksi})$
- $(X2) = \text{Toplam Borçlar} / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X3) = \text{Çalışma Sermayesi} / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X4) = \text{Kısa Vadeli Borçlar} / \text{Dönen Varlıklar}$
- $(X5) = \text{Toplam borçlar} > \text{Toplam Varlık ise } 1; 0$
- $(X6) = \text{Net Kar (N.K)} / \text{Toplam Varlık } 56$
- $(X7) = \text{Faiz Vergi Öncesi Kar} / \text{Toplam Borç}$
- $(X8) = \text{Son iki yılın net karı negatifse } 1; 0$

- $(X9) = (N.Kt - N.Kt-1) / (|N.Kt| + |N.Kt-1|)$ 'i ifade etmektedir.

Yukarıdaki dokuz adet skorun sonuçları 0,5'den büyükse başarılı, 0,5'den küçükse başarısızdır (Şaşmaz, 2019:55-56).

1.5.5. Fulmer Modeli (1984)

Fulmer modeli büyük firmalardan ziyade küçük firmalar için uygundur. Bu modelde 30 tane başarılı ve başarısız firmalar üzerinde denenerek başarısızlık olasılıkları iflas etmeden bir yıl öncesinden %98 oranında doğru bulunmuştur. Bu oranda yıl süreleri arttıkça oranlar azalmıştır. Bu modelde toplamda on adet bağımsız değişken kullanılırken dokuz adet bağımlı değişken kullanılmıştır.

Fulmer H Modeli aşağıdaki gibidir.

$$HScor = 5,528X1 + 0,212X3 + 0,73X4 - 0,12X5 + 2,335X6 + 0,575X7 + 1,083X8 + 0,894X9 - 6,75$$

Burada :

- $(X1) = \text{Dağıtılmamış Karlar/Toplam Varlıklar}$
- $(X2) = \text{Satışlar/Toplam Varlıklar}$
- $(X3) = \text{Vergi Öncesi Kar/Özsermaye}$
- $(X4) = \text{Nakit /Toplam Borç}$
- $(X5) = \text{Borçlar/ Toplam Varlıklar}$
- $(X6) = \text{Kısa Vadeli Borçlar/ Toplam Varlıklar}$
- $(X7) = \text{Log(Maddi Varlıklar)}$
- $(X8) = \text{Çalışma Sermayesi/Toplam Borçlar}$
- $(X9) = (\text{Log Faiz ve Vergi Öncesi Karlar})/\text{Faizler}$ 'i ifade etmektedir.

Bu modelde çıkan sonuçlar 0'dan büyük ise başarılı, 0'dan küçük ise başarısızdır (Şaşmaz, 2019: 56-57).

1.5.6. Zmijewski Modeli (1984)

Zmijewski modeline göre iflas başvurusu yapan şirketler başarısız olarak nitelendirilmektedir. Bu modelde 40 adet başarısız firma ve 800 adet başarılı firmalar incelenerek finansal başarısızlık oranı %99,8 çıkmıştır (Şaşmaz, 2019: 57).

Bu modelde veriler için örneklem büyüklüğünün etkisini de hesaplamaya yönüne gidilmiştir. Bu etkinliliği ölçmek için 40 adet başarılı ve başarısız şirketler üzerinde inceleme yaparak %92,5'i başarısız, %100'ü başarılı işletme olduğu ortaya çıkmıştır. Bu firmaların eşitlendiği zaman başarısızlık oranının yükseleceği gösterilmiştir (Doğrul, 2009: 86).

Zmijewski fonksiyonu aşağıdaki gibidir;

$$J = -4,3 - (4,5 \times X1) + 5,7 \times X2 + 0,04 \times X3$$

Burada,

- $(X1) = \text{Net Karlılık} / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X2) = \text{Toplam Borçlar} / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X3) = \text{Dönen Varlıklar} / \text{Kısa Vadeli Borçlar}$ 'ı ifade etmektedir.

Bu modelde çıkan sonuç 0,5'den büyük ise başarılı, 0,5'den küçük ise başarısızdır (Şaşmaz, 2019: 57-58).

1.5.7. Canada Skoru (1982)

Canada modeli üç değişkenli bir modeldir. Bu model daha çok küçük işletmeler için kullanılır. Bu modelde kanada bulunan 173 adet başarısız firma üzerinde denenmiştir. Canada fonksiyonu şu şekildedir (Şaşmaz, 2019: 58):

$$C = 4,59 \times X1 + 4,51 \times X2 + 0,3936 \times X3 - 2,76$$

Burada;

- $(X1) = \text{Ortak Payları} / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X2) = (\text{Faiz ve Vergi Öncesi Kar} + \text{Finansman Giderleri}) / \text{Toplam Varlıklar}$
- $(X3) = \text{Satış Geliri} / \text{Toplam Varlıklar}$ şeklinde ifade edilmektedir.

Bu modele göre çıkan sonuç -0,3'den büyükse başarılı 0,3'den küçükse başarısızdır (Şaşmaz, 2019: 58).

1.6. Altman Z modeline göre Konkordato İlan Etmiş Bazı Şirketlerin İflas Risklerinin Hesaplanmasına Yönelik Bir Uygulama

Çalışmanın bu kısmında Borsa İstanbul (BİST)'da işlem gören ve konkordato ilan etmiş bazı şirketlerin konkordato ilan etmeden önce ve konkordato ilan ettikten sonra iflas risklerinin Altman Z modeline göre iflas riskinin hesaplanması amaçlanmıştır. Altman Z modeli farklı yıllarda revize edilerek geliştirilmiş ve farklı sektörler için de kullanılabilen bir model niteliğindedir. Bu sebeple çalışmada konkordato ve iflas riski arasındaki ilişkinin irdelenmesi için Altman Z modeli tercih edilmiştir. Uygulamada konkordato ilan etmiş ve iflas riskinin hesaplanabilmesi için mali tablolarına erişim sağlanabilen şirketler incelenmiştir. Bu doğrultuda çalışma kapsamında Eminiş Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş., Ulusoy Un Sanayi ve Ticaret A.Ş. ve Umpaş Holding A.Ş. konkordato ilan etmiş ve mali tablolarına erişim sağlanabilen şirketler olarak tespit edilmiştir. Bu şirketlere ait konkordato ilan etmeden önce ve konkordato ilan anındaki finansal tablo verileri kullanılarak iflas riskleri hesaplanmış ve karşılaştırılmıştır. Yukarıdaki üç firmaya ait finansal tablo verilere Kamuyu Aydınlatma Platformu (KAP) üzerinden erişim sağlanmıştır.

1.6.1.Eminiş Ambalaj Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin 2019-2020 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması

Şirketin 31.12.2020 tarihli bilanço ve gelir tablosunda yer alan bilgiler doğrultusunda Altman Z modeline göre iflas riski hesaplanmıştır. Konkordato ilan ettiği halde mali tablolarını kamuya açık bir biçimde ilan etmiş olan Eminiş Ambalaj A.Ş.'nin iflas riskinin hesaplanması için ihtiyaç duyulan mali tablo kalemleri KAP vasıtasıyla temin edilmiştir. (<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/913801E:T:12.05.2021>).

Altman Z modelinin 1968'de sunduğu skor aşağıda yer aldığı gibi sunulmaktadır:

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 (1)$$

X1 = Çalışma sermayesi / Toplam aktifler

$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler},$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler},$

$X4 = \text{Özkaynağın piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler},$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam Aktifler'dir}.$

Buna göre şirketin 2019 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X1 = (\text{Dönen Varlık-Kısa Vadeli Borç}) / \text{Toplam Aktif}$

$(14.481.246 - 10.681.066) / 53.999.860 = 0,0703$

$X2 = \text{Dağıtılmamış Karlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$12.766.001 / 53.999.860 = 0,2364$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$14.682.329 / 53.999.860 = 0,2718$

$X4 = \text{Öz kaynak piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler}$

$139.500.000. / 78.322.829 = 1,7810$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler}$

$37.577.599 / 53.999.860 = 0,695$

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 \text{ (1)}$$

Bu skora göre şirketin skorları karşılaştırıldığında;

$Z = 0,0843X1 + 0,330X2 + 0,896X3 + 1,0686X4 + 0,695X5$ 'dir. Bu sonuca göre ;

$0,08436 + 0,330 + 0,8969 + 1,0686 + 0,695 = 3,0748$ 'dir Altman Z modelinin $1,8 < Z < 2,99$ değerine göre şirket **Yeşil bölgede ve güvenlidir.**

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde $X4$ değeri değişmiştir. $X4$ değeri;

$X4 = \text{Öz Sermayenin Cari Değeri} / \text{Borçların Defter Değeri'dir}$

$24.322.969 / (53.999.860 - 78.322.829) = 1$

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5$$

Bu modele göre şirketin Z değeri;

$Z=0,0504X_1 + 0,200X_2 + 0,8444X_3 + 0,420X_4 + 0,6936X_5$ 'dir. Bu değere göre;
 $0,0504+0,200+0,8444+0,420+0,6936=2,2084$ 'dür. Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre şirketin **iflas riski belirsizdir ve şirket gri listededir**.

Altman'ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte X_5 değeri çıkarılmıştır.

$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0.6X_4$ + Şirketin belirlendiği değerlerine göre;

$Z=0,0843X_1 + 0,3309X_2 + 0,8969X_3 + 1,0686X_4$ 'e göre;

$0,0843+0,3309+0,8969+1,0686=2,3807$ 'dir Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ bu değerlere göre şirket **Gri bölgede belirsizdir**.

Bun doğrultuda şirketin 2020 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X_1=(\text{Dönen Varlık}- \text{Kısa Vadeli Borç})/ \text{Toplam Aktifler}$

$(18.458.896-10.136.850)/63.464.042=0,13$

$X_2= \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler}$

$12.541.068/63.464.042=0,19$

$X_3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$19.846.602/63.464.042=0,31$

$X_4 = \text{Öz kaynak piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler}$

$139.500.000/56.185.439=2,48$

$X_5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler}$

$54.919.059/63.464.042=0,86$

$$Z = 1,2X_1 + 1,4X_2 + 3,3X_3 + 0.6X_4 + 1,0X_5 (1)$$

Bu skora göre şirketin skorları karşılaştırıldığında ;

$Z=0,15X_1 + 0,266X_2 + 1,023X_3 + 1,488X_4 + 0,86X_5$ 'dir. Bu sonuca göre ;

$0,15+0,266+1,023+1,488+0,86=2,371$ 'dir Altman Z modelinin $1,8 < Z < 2,99$ değerine göre şirket **Gri bölgededir ve şirketin iflas durumu belirsizdir**.

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde X_4 değeri değişmiştir. X_4 değeri;

$X_4=\text{Öz Sermayenin Cari Değeri}/\text{Borçların Defter Değeri}$ 'dir

$$7.278.603 / (63.464.042-56.185.439)=1$$

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5$$

Bu modele göre işletmenin Z değeri;

$$Z=0,093X1 + 0,1609X2 + 0,963X3 + 0,420X4 + 0,858X5 \text{ 'dir. Bu değere göre;}$$

İşletmenin $0,093+0,1609+0,963+0,420+0,858= 2,4949$ 'dur. Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre şirketin **iflas riski belirsizdir ve şirket gri listededir.**

Altman'ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte X5 değeri çıkarılmıştır.

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0.6X4 + \text{Şirketin belirlendiği değerlerine göre;}$$

$$Z=0,156X1 + 0,266X2 + 1,023X3 + 1,488X4 \text{ 'e göre;}$$

$$0,156+0,266+1,023+1,488=2,933 \text{ 'dür Altman'ın Z-Skor ise; } 1,23 < Z < 2,99 \text{ bu değerlere göre şirket } \mathbf{Gri \text{ bölgede ve belirsizdir.}}$$

1.6.2.Ulusoy Un Sanayi ve Ticaret A.Ş'nin 2017-2018 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması

Şirketin 30.09.2018 tarihli bilanço ve gelir tablosunda yer alan bilgiler doğrultusunda Altman Z modeline göre iflas riski çalışmasının sonuçları belirlenmiştir. Ulusoy Un San. Tic. AŞ:'nin 2018 yılına ait konkordato ilanı ile ilgili finansal tablolara Ulusoy Un Yatırım İlişkileri sitesi üzerinden ulaşılabilir. (<https://www.ulusoyunyatirimciiliskileri.com>).

Altman Z modelinin 1968'de sunduğu skor aşağıda yer aldığı gibi sunulmaktadır;

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0.6X4 + 1,0X5 (1)$$

$$X1 = \text{Çalışma sermayesi} / \text{Toplam aktifler}$$

$$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler,}$$

$$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler,}$$

$$X4 = \text{Özkaynağın piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler,}$$

$$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler'dir}$$

Buna göre şirketin 2017 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X1 = (\text{Dönen Varlık} - \text{Kısa Vadeli Borç}) / \text{Toplam Aktifler}$

$$(758.865.094 - 576.882.501) / 856.847.857 = 0,2123$$

$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$16.595.085 / 856.847.857 = 0,0193$$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$$15.857.348 / 856.847.857 = 0,0185$$

$X4 = \text{Öz kaynak piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler}$

$$1.090.438.700 / 661.173.666 = 1,6492$$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$1.270.043.241 / 856.847.857 = 1,4822$$

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 \quad (1)$$

Bu skora göre şirketin skorları karşılaştırıldığı da ;

$$Z = 0,2547X1 + 0,0270X2 + 0,0610X3 + 0,9895X4 + 1,4822X5 \text{ 'dir. Bu sonuca göre ;}$$

$0,2547 + 0,0270 + 0,0610 + 0,9895 + 1,4822 = 2,8144$ 'dür Altman Z modelinin $1,8 < Z < 2,99$ değerine göre işletme **Gri bölgededir ve şirketin iflas durumu belirsizdir.**

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde X4 değeri değişmiştir. X4 değeri;

$X4 = \text{Öz Sermayenin Cari Değeri} / \text{Borçların Defter Değeri}$ 'dir

$$195.674.191 / (856.847.857 - 661.173.666) = 1$$

$$\mathbf{Z\text{-}Skor = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5}$$

Bu modele göre işletmenin Z değeri;

$$Z = 0,1522X1 + 0,0163X2 + 0,0574X3 + 0,420X4 + 1,4792X5 \text{ 'dir. Bu değere göre;}$$

$0,1522 + 0,0163 + 0,0574 + 0,420 + 1,4792 = 2,1251$ 'dir. Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre şirketin **iflas riski belirsizdir ve şirket gri listededir.**

Altman'ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte X5 değeri çıkarılmıştır.

$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4$ + İşletmenin belirlendiği değerlerine göre;

$$Z = 0,2547X1 + 0,02702X2 + 0,06105X3 + 0,9895X4 \text{ 'e göre;}$$

$0,2547+0,02702+0,06105+0,9895=1,3322$ 'dir Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ bu değerlere göre şirket ***iflas olasılığı riskli ve kırmızı bölgededir.***

Buna göre şirketin 2018 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X1 = (\text{Dönen Varlık} - \text{Kısa Vadeli Borç}) / \text{Toplam Aktifler}$

$$(1.060.800.412 - 844.840.839) / 1.223.825.962 = 0,1764$$

$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$30.223.700 / 1.223.825.962 = 0,024$$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$$35.864.925 / 1.223.825.962 = 0,0293$$

$X4 = \text{Öz kaynak piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler}$

$$1.090.438.700 / 967.419.631 = 1,1271$$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$2.264.874.651 / 1.223.825.962 = 1,8506$$

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 \text{ (1)}$$

Bu skora göre şirketin skorları karşılaştırıldığın da ;

$Z = 0,1764X1 + 0,024X2 + 0,0293X3 + 0,6762X4 + 1,8506X5$ 'dir. Bu sonuca göre ;

$0,1764+0,024+0,0293+0,6762+1,8506=2,7565$ 'dir Altman Z modelinin $1,8 < Z < 2,99$ değerine göre şirket ***Gri bölgededir ve iflas durumu belirsizdir.***

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde X4 değeri değişmiştir.X4 değeri;

$X4 = \text{Öz Sermayenin Cari Değeri} / \text{Borçların Defter Değeri}$ 'dir

$$256.406.331 / (1.223.825.962 - 967.419.631) = 1$$

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5$$

Bu modele göre işletmenin Z değeri;

$Z = 0,1764X1 + 0,0203X2 + 0,0910X3 + 0,420X4 + 1,8468X5$ 'dir. Bu değere göre;

$0,1764+0,0203+0,0910+0,420+1,8468=2,5545$ 'dir. Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre şirketin ***iflas riski belirsizdir ve şirket gri listededir.***

Altman'ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte X5 değeri çıkarılmıştır.

$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + \text{Şirketin belirlendiği değerlerine göre};$

$Z=0,211X1 + 0,0336X2 + 0,0966X3 + 0,6762X4$ 'e göre;
 $0,211+0,0336+0,0966+0,6762=1,0174$ dir Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ bu değerlere göre **şirket iflas olasılığı yüksek ve kırmızı bölgededir.**

1.6.3.Umpaş Holding A.Ş'nin 2019-2020 Tarihleri Arasında İflas Riskinin Altman Z Modeli Kullanılarak Hesaplanması

Şirketin 31.12.2020 tarihli bilanço ve gelir tablosunda yer alan bilgiler doğrultusunda Altman Z modeline göre iflas riski belirlenmiştir. Umpaş Holding A.Ş'nin denetim raporları incelendiğinde belirtilen görüş ‘’görüş bildirmekten kaçınma’’ olmuştur. 2020 yılında konkordato ilanına ait 11.03.2021 yılında yayınlanan 2020 yılına ait finansal tablolara KAP üzerinden ulaşılabilir (https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/917472).

Altman Z modelinin 1968'de sunduğu skor aşağıda yer aldığı gibi sunulmaktadır;

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 (1)$$

$X1 = \text{Çalışma sermayesi} / \text{Toplam aktifler}$

$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler},$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler},$

$X4 = \text{Özkaynağın piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler},$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler'dir}$

Buna göre şirketin 2019 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X1 = (\text{Dönen Varlık} - \text{Kısa Vadeli Borç}) / \text{Toplam Aktifler}$

$(109.569.378 - 138.241.168) / 220.477.436 = -0,130$

$X2 = \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler}$

$-61.980.308 / 220.477.436 = -0,2811$

$X3 = \text{Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar} / \text{Toplam Aktifler}$

$-31.479.793 / 220.477.436 = -0,1427$

$X4 = \text{Öz kaynak piyasa değeri} / \text{Toplam yükümlülükler}$

$$61.740.000/211.884.034=0,2913$$

$X5 = \text{Satışlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$113.051.274/220.477.436=0,5127$$

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 \text{ (1)}$$

Bu skora göre işletmenin skorları karşılaştırıldığında ;

$Z=(-0,156X1) + (-0,3935X2) + (-0,4709X3) + 0,1747X4 + 0,5127X5$ ’dir. Bu sonuca göre;
 $-0,156+(-0,3935)+(-0,4709)+0,1747+0,5127= -0,333$ ’dür Altman Z modelinin $1,8<Z<2,99$ değerine göre şirket **kırmızı bölgede ve şirketin iflas durumu yüksektir.**

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde $X4$ değeri değişmiştir. $X4$ değeri;

$X4=\text{Öz Sermayenin Cari Değeri/Borçların Defter Değeri}$ ’dir

$$8.593.402/(220.477.436-211.844.034)=1$$

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847X2 + 3,107X3 + 0,420X4 + 0,998X5$$

Bu modele göre işletmenin Z değeri;

$Z=-0,0932X1 + (-0,02380)X2 + (-0,4433)X3 + 0,420X4 + 0,5116X5$ ‘dir. Bu değere göre ;
 $-0,0932+(-0,02380)+(-0,4433)+0,420+0,5116=0,3719$ ’dür. Altman’ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre **şirketin iflas riski yüksek ve şirket kırmızı listededir.**

Altman’ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte $X5$ değeri çıkarılmıştır.

$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + \text{İşletmenin belirlendiği değerlerine göre};$

$Z=-0,156X1 + (-0,3935)X2 + (-0,4709)X3 + 0,1747X4$ ’e göre;

$-0,156+(-0,3935)+(-0,4709)+0,1747= -0,8457$ ’dir Altman’ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$ bu değerlere göre **şirket iflas olasılığı yüksek ve kırmızı bölgededir.**

Buna göre şirketin 2020 yılına ait verileri aşağıda hesaplanmıştır;

$X1=(\text{Dönen Varlık- Kısa Vadeli Borç})/ \text{Toplam Aktifler}$

$$(140.275.487-175.064.235)/247.093.611= -0,140$$

$X2= \text{Dağıtılmamış kârlar} / \text{Toplam aktifler}$

$$-12.765.087/247.093.611 = -0,051$$

X3 = Vergi ve faiz ödemeleri öncesi kârlar / Toplam Aktifler

$$-8.956.278/247.093.611 = -0,036$$

X4 = Öz kaynak piyasa değeri / Toplam yükümlülükler

$$61.740.000/250.629.979 = 0,2463$$

X5 = Satışlar / Toplam aktifler

$$1.277.053/247.093.611 = 0,0051$$

$$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4 + 1,0X5 (1)$$

Bu skora göre şirketin skorları karşılaştırıldığı da ;

$Z = (-0,1694X1) + (-0,0714X2) + (-0,1188X3) + 0,1477X4 + 0,0051X5 = -0,2597$ 'dir. Bu sonuca göre ;

$0,1694 + 0,0714 + 0,1188 + 0,1477 + 0,0051 = 0,5124$ 'dür Altman Z modelinin $1,8 < Z < 2,99$ değerine göre **şirket kırmızı bölgede ve şirketin iflas durumu yüksektir.**

Altman Z modelinin 1983 yılındaki geliştirilmesinde X4 değeri değişmiştir. X4 değeri;

X4 = Öz Sermayenin Cari Değeri / Borçların Defter Değeri'dir

$$-3.536.368 / (247.093.611 - 250.629.979) = 1$$

$$Z\text{-Skor} = 0,717 X1 + 0,847 X2 + 3,107 X3 + 0,420 X4 + 0,998 X5$$

Bu modele göre işletmenin Z değeri;

$Z = 0,100X1 + 0,0431X2 + 0,111X3 + 0,420X4 + 0,0050X5$ 'dir. Bu değere göre ;

$Z = 0,100 + 0,0431 + 0,111 + 0,420 + 0,0050 = 0,6791$ 'dir. Altman'ın Z-Skor; $1,23 < Z < 2,99$ değerlerine göre **şirketin iflas riski yüksek ve şirket kırmızı listededir.**

Altman'ın 1993 yılındaki modeline geliştirilmesiyle birlikte X5 değeri çıkarılmıştır.

$Z = 1,2X1 + 1,4X2 + 3,3X3 + 0,6X4$ + İşletmenin belirlendiği değerlerine göre;

$Z = 0,168X1 + 0,0714X2 + 0,1188X3 + 0,1477X4$ 'e göre;

$0,1681 + 0,0714 + 0,1188 + 0,1477 = 0,506$ 'dır Altman'ın Z-Skor ise; $1,23 < Z < 2,99$

Bu değerlere göre şirket **iflas olasılığı yüksek ve kırmızı bölgededir.**

Altman-Z model sonuçlarına göre üç şirkete ait veriler incelendiğinde;

Eminiş A.Ş. 1968 yılındaki modele göre 2019 yılında güvenli yeşil bölgedeyken 2020 yılında gri belirsiz bölgeye düşmüştür. 1983 yılındaki modele göre 2019 yılında gri belirsiz bölgedeyken 2020 yılında da gri bölgede bulunmaktadır. 1993 yılındaki modele göre 2019 yılında gri belirsiz bölgedeyken 2020 yılında gri bölgede durumundadır.

Ulusoy Un A.Ş.1968 yılındaki modele göre 2017 gri belirsiz bölgedeyken 2018 yılında gri belirsiz bölgede bulunmaktadır.1986 modelinde ise 2017 yılında gri belirsiz bölgedeyken 2018 yılında gri belirsiz bölgededir. 1993 yılındaki modele göre ise 2017 yılında kırmızı yüksek riskli bölgede be 2018 yılında kırmızı riskli bölgede bulunmaktadır.

Umpaş 1968 yılındaki modele göre 2019 yılında kırmızı yüksek riskli bölgede ve 2020 yılında kırmızı yüksek riskli bölgededir. 1986 yılındaki modele göre 2019 kırmızı riskli bölgede ve 2020 yılında kırmızı riskli bölgededir. 1993 yılındaki modele göre 2019 yılında kırmızı riskli bölgede ve 2020 yılında ise kırmızı ve riskli bölgededir.

Yukarıdaki verilere göre farklı sektörlerde olmakla birlikte konkordato ilan etmiş firmaların gerek konkordato öncesi gerek konkordato esnasında iflas risklerinin Altman Z modeline göre önemli seviyelerde olduğu ortaya konulmuş olmaktadır. İlgili sonuçlar iflas riski ile konkordato ilanı arasında açık bir ilişki olduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın ikinci bölümünde konkordato kavramı ele alınacak olup konkordatonun hukuki boyutu ve işleyişleri ayrıntılı olarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

BÖLÜM II

KONKORDATO KAVRAMI VE KONKORDATONUN HUKUKİ BOYUTU

Çalışmanın bu bölümünde konkordato kavramına ilişkin temel açıklamalar ve konkordatonun hukuki boyutunun ele alınmasına amaçlanmıştır. Bu bölümde ayrıca konkordato aşamalarında gerekli olan belgelere ve şirketlerin ilan edebilecekleri konkordato türlerine yer verilerek hangi aşamalarda hangi konkordato türlerinin seçilebileceği yönünde kararlar verilirken konkordatonun şirket için gerekli olan yararlarına da değinilmiştir. Konkordato ilanı ile birlikte atanacak olan konkordato komiserinin görevleri ve şirketin komiserin görev ve yeterliliği konusu da bu bölümde ele alınmış olup şirketin konkordato ilanı ile birlikte alabileceği sürelerle ve konkordatonun feshi ile ilgili bilgilere de yer verilmiştir.

2.1.Konkordato Kavramı

Konkordato işletmelerin yada şahısların mali durumlarında bozulmalara neden olan ve borçlarını ödeme ödemeleri ve ticari faaliyetler de faal bir duruma geçmek isteyen, dürüst borçluların korunması ve borç alacak eşitliğini sağlamak amacıyla icra iflas hukukunun bir kurumudur (Eroğlu, 2018: 21-23).

Konkordatoda iflas eden işletme yada şahısların borçlularına karşı basiretli bir şekilde alacaklı tarafları da mağdur etmeyecek şekilde konkordato talep ederek mahkemeye verdiği ödeme teklifinin, alacaklıların 2/3'ünün uygun bulunması halinde ve mahkemenin onaylaması şartıyla iflas eden işletme yada şahısların bütün adi borçlarını, verdiği teklifler doğrultusunda ödeyebilmesi olarak tanımlanmaktadır (Demir, 2019: 62).

İİK’da bazı değişiklikler neticesinde 179/a-b-c- maddeleri ile TTK’nın 377.maddeleri kaldırılarak yerine konkordato hükümleri getirilmiştir.

İİK 179. maddeye göre; Sermaye şirketleri ile kooperatiflerin düzenledikleri ara bilançolarına göre iflas durumu için vazifelendirdiğı kişiler bu tasfiye durumunda, tasfiye memurları veya alacaklıların ve mahkemenin tespiti durumunda iflas kararı verilir. (İİK, md.179)

TTK’da ise;

İflasın ertelenmesi 377.maddeye göre; iflas ertelenmesini iyi bir iyileştirme projesiyle yönetim kurulu ya da herhangi bir alacaklı taraf isteyebilir. Belirlenen bu iki tarafın istemesi halinde İİKnun 179 ilâ 179/b maddeleri uygulanır (TTK, md. 377).

Konkordatoda İİK’nın 285 ve 308. maddelerine göre yeni bir düzenleme gelmiştir. Sermaye şirketleri ve kooperatifler dışında tacir olmayanlara da konkordato teklifi hakkı verilmiştir (Toroslu, 2019: 21).

Konkordato talebi: İİK’nın 285.maddesine göre; borçlarını ödeyemeyen taraf borçlu olduğu tarafın vade konkordatosu ya da tenzilat konkordatosu için sunduğı teklifi kabul etmesi halinde şirket iflas etmekten kurtulup konkordato talep edebilir. Her alacaklı borçlu taraf için bir dilekçeyle konkordato işlemlerini başlatabilir. İflasa tabi olmayan borçlular için başvurulacak mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesidir. Konkordato isteğinde bulunanlar Adalet Bakanlığının belirlediğı gider avansını ödemek zorundadır (İİK, md. 285).

Konkordato bir borçlu tarafın, belirli bir alacaklı tarafın çoğunluğu ile imzaladıkları sözleşme ve mahkeme onayı ile hükme karar verilen bir zorunlu anlaşmayla alacaklılar borçlu taraflara karşı alacak miktarlarının bir kısmı için kendi istekleriyle vazgeçmesi ve borçlu tarafa ödeme yapmaları için belirli bir süre verilir. Borçlular verilen bu süreler içinde kabul edilen borçlarını ödemek şartıyla tamamından kurtulmasını sağlayan bir hukuki kurumdur (Uyar, 2018: 15).

Konkordato uygulamasında yeniden yapılandırma iflas eden borçluların finansal durumunu düzeltilerek iflaslarından kurtarılmasını, iflasa tabi olmayan borçlular için de finansal durumlarının düzeltilmesini amaç edinen ve bu zaman sarfında alacaklıların da tenzilat ya

da vade alacaklarını almasını sağlayan, mahkeme onayıyla bağlayıcı bir hale gelen anlaşmadır (Işıктаç, 2018:15).

Borçlular belirli sebeplerden dolayı borçlarını ödemekte zorluk çekmektedir. Bu durumdaki borçlular iflas etmesi faaliyetlerini sona ermesine ve alacaklı taraflar alacak miktarlarının tamamını ya da büyük bir kısmının ödenmemesine neden olmaktadır. Borçlu taraf iflas etmemişse borçlu tarafın mallarını alacaklı taraf haczederek bu malların satışından sonra alacak sırasına göre ödeme yapılır. İlk haciz koyduran taraf alacak miktarının tamamını tahsil ederek sonra ki hacizler için ödeme yapılmaması durumunda bir eşitsizlik söz konusu olacaktır. Borçlu taraf içinde bulunduğu olumsuz durumlar için borçlarının belli bir oranda ve vadelerde ödeme imkanı sunmak alacaklı ve borçlu açısından olumlu bir sonuç ortaya çıkarmaktadır. Haczi sırasında bir eşitlik sağlandığı takdirde işletme faaliyetlerine devam ederek piyasada ki istikrarına ve istihdamları yönünde korunmuş olacaktır (Konca, 2018: 8).

2.1.1. Konkordato Talebinde Bulunabilecek Kişiler

Borçlarını vadelerinde ödeyemeyen yada vadesinde ödeyememe tehlikesinde bulunan borçlular konkordato talebinde bulunabilir(İİK,md.285/1).

İflasa tabi her alacaklılar geçerli durumlarda bir dilekçe ile borçlu tarafına konkordato talebinde bulunabilir(İİK,md.285/2). Bu doğrultuda aşağıda konkordato talebinde bulunabilecek taraflar ele alınmıştır.

2.1.1.1.Borçlu

İİK 285.maddeye göre; borçlarını ödeyemeyen taraf borçlu olduğu tarafın vade konkordatosu ya da tenzilat konkordatosu için sunduğu teklifi kabul etmesi halinde şirket iflas etmekten kurtulup konkordato talep edebilir. Her alacaklı borçlu taraf için bir dilekçeyle konkordato işlemlerini başlatabilir. İflasa tabi olmayan borçlular için başvurulacak mahkeme Asliye Ticaret Mahkemesi'dir. Konkordato isteğinde bulunanlar Adalet Bakanlığının belirlediği gider avansını ödemek zorundadır (İİK, md. 285).

Bu kanun maddesine göre ‘‘herhangi bir borçlu’’ sıfatındaki kişilere göre sadece iflasa tabi kişilerce sınırlı kalmamıştır. Borçlu taraf ticari bir işlemlerden olsun yada olmasın, karşı

taraf tacir sıfatında bulunsun yada bulunmasın her borçlu için adi konkordatosunu talep etme hakkına sahiptir. Borçlu taraf tüzel kişide olabilir gerçek kişide olabilir (Toroslu, 2019: 34).

2.1.1.2. Tüzel Kişiler

İİK 285. maddede ‘‘herhangi bir borçlu’’ ile gerçek kişi ile tüzel kişi açısından bakılmadığından herkesin bütün borçlular için konkordato talebinde bulunma hakkı vardır. Bu duruma göre tüzel kişiler İİK’nda belirtilen koşullar çerçevesinde konkordato talebinde bulunabilirler (Toroslu, 2019: 34).

Tüzel kişiler açısından talepler, başvuru yapacak idari ve temsil yetkisiyle görevlendirilmiş kişiler açısından imzalanmış bir şekilde olması gerekmektedir. Tüzel kişiler, gerçek şahıslar gibi bir davranışta bulunamazlar. Kanunlar çerçevesinde tüzel kişi tarafları davranışlarda bulunabilmesi için gerçek kişiler tarafınca temsil edilmesi gerekmektedir (Kızıl, 2020: 35).

Kolektif ve komandit şirketlerin konkordato taleplerinde bulunabilmeleri de mümkündür. TTK’nın 377.maddesine göre; aynı Kanun’un 376.maddesindeki iflas talepleri durumunda yapılacak olan iflas kararlarında 285.madde yer alan kişiler konkordato talep edebilir (TTK, md. 377).

TTK’nın 304.maddesine göre; komandit şirketin sınırlı sorumluluğu olan ortağı komanditer ve sınırlı sorumluluğu olmayan ortağa ise komandite ortak denir. Komandite ortakların ortağı olacak kişiler gerçek kişilerdir. Komanditer ortağa ise tüzel kişiler ortak olabilir (TTK, md. 304).

304. maddeye göre komandite ortakların tamamının birlikte hareket etmesi gerekmektedir. Konkordato taleplerinde bulunanlar arasında sermayesi sınırlandırılmış olan komanditer ortak bu izinler gerekli olmayacaktır (Toroslu,2019:34).

2.1.1.3.Gerçek Kişiler

Gerçek kişiler iflastan farklı olarak konkordato hükümlerine göre tacir olmayan gerçek kişiler için borçlulara yönelik uygulanabilir ve tacir sıfatında olmayan gerçek kişiler için de alacaklıların haciz yoluyla takipten kurtulabilmesi için de konkordato talep edebilirler.

İİK'nın 285. maddesinde "herhangi bir borçlu" ile gerçek kişi tacirler ile tacir olmayan kişiler içinde konkordato talebinde bulunma hakkı vardır. Bu duruma göre gerçek kişiler de İİK'da belirtilen koşullar çerçevesinde konkordato talebinde bulunabilirler (Toroslu, 2019: 35).

Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK)'nın 74.maddesine göre; yetkisi olmayan taraflar reddi hakim talebinde bulunamaz, sulh yoluna gidemez, yemin teklifinde bulunamaz, yemini kabul-ret ve iadesini yapamaz, başkasını vekil tayin edemez, haciz kaldırtamaz, müvekkilinin iflasının talebinde bulunamaz, uyuşmazlık çözüm yollarına başvuru yapamaz, kanun ya da davadan feragat edemez, karşı tarafların davasını kabul edemez, verilen yetkiler açıklanamazsa kişiye bağlı haklarla ilgili durumlarda dava açamaz, açılmış davaların takibini yapamaz (HMK, md. 74).

Yukarıdaki kanun maddesine göre gerçek kişiler konkordato başvurularını kendisinin yaptığı yada bir kanuni temsilcisi veya vekil aracılığıyla konkordatoya başvuru yapabilir. Borçlu kişi görevlendirdiği vekille konkordato talebinde bulunuyorsa, konkordato teklifi için gerekli olan vekaletnamesinin de bulunması lazımdır (HMK, md. 74).

2.1.1.4.Alacaklılar

4949 sayılı İcra ve İflâs Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da iflas talebinde bulunan her alacaklı konkordato talebinde de bulunabilir. Bu düzenleme 7101 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkındaki Kanunda açıklanmıştır. İİK m.285'e göre iflas talebinde bulunan alacaklılar gösterdikleri bir gerekçeli dilekçeyle borçlu taraf için de konkordato talebinde bulunabilir. Bu duruma göre her türlü borç altında kalanlar konkordato talep edebilmesi düzenlediği ancak herhangi bir alacaklı taraf için konkordato talep işlemi öngörülmemiştir. Buna göre iflas talep eden alacaklı konkordato talep edebilir ama iflasa tabi olmayan borçlu tarafların alacaklılarına konkordato talep edebilme hakkı tanınmamıştır (Duran, 2019: 39).

İflas Hukuku'nda bütün gerçek ve tüzel kişiler iflasa tabidir ve TTK'da tacir olmadığı halde iflasa tabi olanlar da vardır. İflas tabi olan kişiler aşağıda ele alınmıştır.

TTK gereğince tacir sayılanlar;Gerçek kişi tacirler-Tüzel kişi tacirler-Tacir olmadıkları halde TTK Gereğince iflasa tabi olanlar ve Özel kanunlarca tabi olanlardır.

1-Gerçek Kişi Tacirler

i-Gerçek kişiler: TTK Madde 12'ye göre; işletmeyi tamamen ya da kısmen de olsa kendi adına ve hesabına işleten kişiye tacir denir. Kurduğu işletmeyi ilan edip işe fiil olarak başlamasa bile tacir sayılır. Ticari işletmeyi açmasa bile açmış gibi davrananlarda kendi adına ya da başka bir işletme adına işlemlerde bulunanlar da ve iyi niyetli üçüncü şahıslarda tacir gibi her şeyden sorumlu olur.(TTK,md.12)

ii. Küçük ve kısıtlılar: TTK Madde 13'e göre; Temsilciler küçük ya da kısıtlılara ait olan işletmelere temsilci sayılmazlar ama tacir gibi sorumlu olurlar. Burada tacir sıfatı küçük ve kısıtlılara aittir.(TTK,md.13)

iii. Esnaf: TTK Madde 15'e göre; belirli bir mekanı olsun ya da sokağın belli bir yerinde bulunanlar faaliyetlerine sermayeden çok beden gücüne dayananlar ve elde ettiği gelirleri 11.maddenin 2.fıkrasına göre belirlenen sınırları aşmayan ve sanat ve ticaretle uğraşanlara esnaf denir.(TTK,md.15)

2-Tüzel Kişi Tacirler: TTK Madde 16'ya göre; Amaçlarına ulaşmak için ticari faaliyette bulunan vakıflar, dernekler ve özel hukuk hükümlerine göre ticari işletme işleten Devlet, İl özel idaresi, belediye ve köy gibi kamu tüzel kişiliği olan işletmelerde tacir sayılır (TTK,md.16)

3-Tacir Olmadıkları Halde Ticaret Kanunu Uyarınca İflasa Tabi Olanlar: Bir ticari şirketlerde faaliyette bulunanlar tacir olmazlar ve onlar gibi sorumlu olarak iflas kararları verilebilir.

a-) Donatma iştiraki: TTK Madde 17'ye göre ticari faaliyetlerle ilgili hükümler donatma iştirakleri içinde geçerlidir (TTK, md.17).

Konkordato teklifinde alacaklı taraftan herhangi birinin istenmesi halinde İİK'nun 286 maddesindeki belgelerin ibraz edilmesi gerekmektedir. Belgeleri ibraz ettiği zaman geçici mühlet kararı verilmesi gerekmektedir.

b-)Konkordato talebine eklenecek belgeler: İİK 286.maddeye göre konkordato talebine eklenmesi gereken belgeler şu şekildedir (İİK, md. 286):

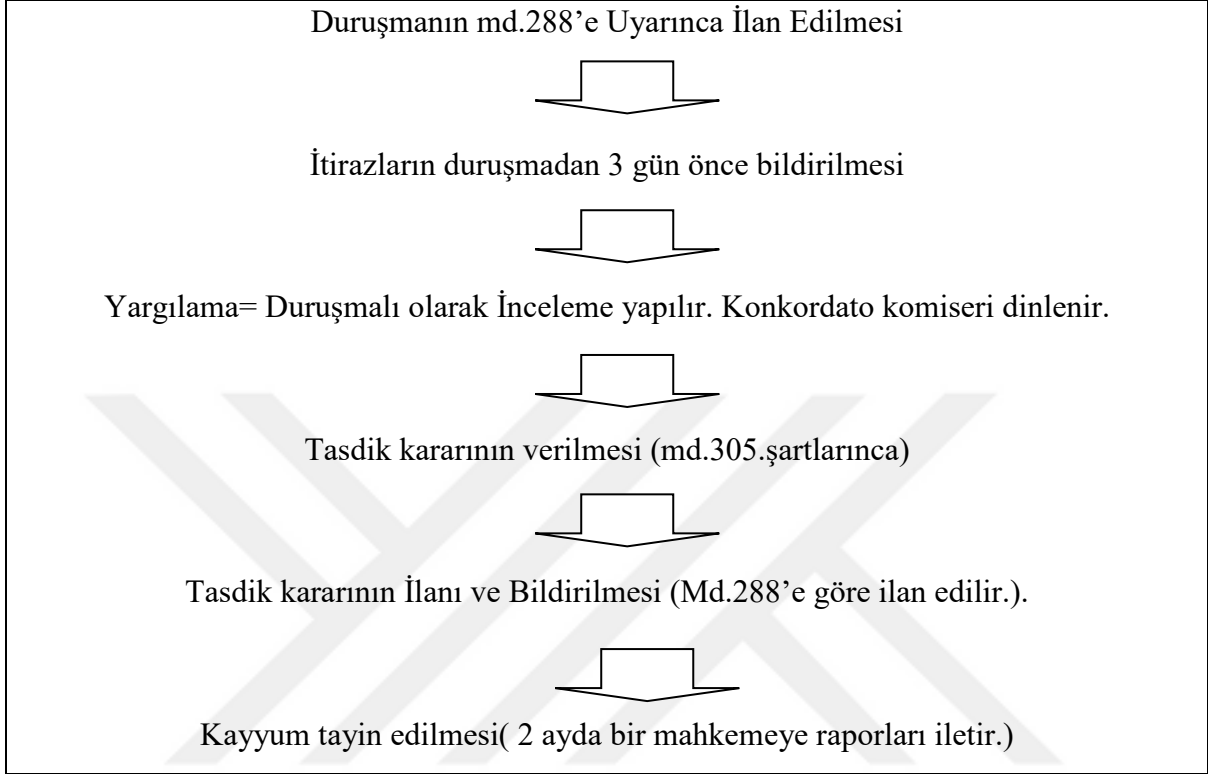
- Konkordato ön projesi
- Mal varlığını gösteren belge
- Alacak ve alacak miktarını gösteren belge
- Karşılaştırmalı tablolar
- Denetim raporları
- Belirlenen Diğer belgeler

2.1.2.Konkordato Tasdiki Şartları

İİK 305.maddeye göre; Adi konkordato ilanının teklifi için belirlenen tutar, malvarlığı terki suretiyle ilan edilen konkordatodan elde edilen tutarın ve üçüncü kişiler için teklif edilen tutarların tasfiye durumunda elde edilen tutardan fazla olduğu belirlenirse, teklif verilen tutarın tutarlı ve orantılı olması, konkordato projesinin kabul edilmesi, tasdiki için gerekli olan yargılama giderleri ile gereken harç konkordato tasdiki şartları olarak belirlenmiştir (İİK, md.305).

Konkordatonun mahkemede incelenmesi: İİK 304.maddeye göre; konkordato komiserinin raporu ve dosyayı alan mahkemenin gerekli incelemeler sonunda yargılaması başlar. Mahkeme konkordato komiserini dinlemesinden sonra kesin mühlet kararını verebilir. İtirazlar duruşmadan üç gün önce yazılı olarak bildirilir. Yapılan incelemeler sonucunda kesin mühlet kararı ret olduğu anlaşılırsa mahkeme gerekli hallerde konkordato komiserinden gerekçeli bir rapor isteyebilir ve bu raporun incelenip tekrardan karar verilmesi aşamasına kadar mühlet hükümleri devam kararı verebilir. Bu süre altı ayı geçemez.(İİK,md.304). Bu süreç Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: Konkordatonun Mahkemece İncelenmesi

Kaynak: Pekcanitez, 2019: 30.

Şekil 1 incelendiğinde mahkeme tarafından verilen kararlar İİK'nın 288. maddesince gerekli yerlere bildirilerek tarafın itirazlarını duruşma gününden 3 gün önce bildirmesi gerekmektedir. Bu duruşmada komiser dinlenilerek şirket için gerekli olan tasdik kararı verilerek 288.maddeye göre ilgili yerlere bildirilir ve şirkete atanan kayyum tarafından şirketle alakalı bilgiler iki ayda bir mahkemeye bildirilir.

Tasdik Kararının İlanı ve Bildirilmesi: İİK 288.maddeye göre; verilen geçici mühlet kararı, kesin mühlet kararının sonuçlarıyla aynıdır. Geçici mühlet kararı ticaret sicil gazetesine, tapu müdürlüğüne, vergi dairelerine, sanayi odalarına, sermaye piyasası kuruluna ve ilgili diğer yerlere bildirilir. İlandan sonra itiraz süresi 7 gündür. Geçici mühlet kararının uzatılmasını ya da kaldırılmasının talebinin ret edilmesi kararı ikinci fıkra gereğince ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir (İİK, md. 288).

Konkordatonun Tasdik Edilmemesi ve Borçlunun İflâsı: İİK 308.maddeye göre; Konkordato talebine ret kararı verilerek ve tasdik edilmeyen konkordato 288.maddeye göre ilan edilerek gerekli yerlere bildirilir. İflâsa tabi olan borçlular için ve iflas sebeplerinden birinin mevcudiyetinde mahkeme borçlu ifası için resen karar verir (İİK, md. 308).

Kanun yolları: İstinaf Başvurusu: İİK 308.maddenin a bendine göre; istinaf yoluna başvuru süresi 10 gündür. İstinaf yoluna başvuranlar borçlular, alacaklar ve karara itiraz eden diğer alacaklardır. Başvurular bölge adliye mahkemesine temyiz başvurusu yapılabilir ve süresi 10 gündür (İİK, md. 308/a).

Konkordatonun tasdiki kararı, kapsamı ve ilânı: İİK 306.maddeye göre; konkordatoda verilen tasdik kararı alacaklılar için ne kadarından vazgeçtiğini ve borçluların borçlarını hangi ödeme düzenine göre ödeyeceğini gösterir. Tasdik kararı sonunda gerekli görülen tedbirler ve yönetimler için kayyum görevlendirilir. Görevlenen kayyum iki ayda bir mahkemeye rapor vererek alacaklılar için gerekli olan raporları inceler.288.maddeye göre de gerekli yerlere bildirilir (İİK, md. 306).

Rehinli malların muhafaza ve satışı ile finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenmesi: İİK 307.maddeye göre; rehinli malların koruma altına alınması ve satış kararı 1 yıl suretiyle ertelenebilir. Rehinle koruma altına alınan mallar konkordato talebinden önce yapılmış olmalıdır ve ödenmemiş faizler bulunmamalıdır. Borçlunun rehinli mallarının paraya çevrilmesi durumunda ekonomik varlığının düşüş yaşayarak sıkıntıya gireceğini ispat etmiş olması gereklidir. Paraya çevirme işlemi ertelenmesi durumunda satış isteme süresi devam etmez durur. Tasdik kararında borçlu tarafın talebi üzerine kiralanan malların iadeleri için 1 yıllık bir süreyle erteleme yapılabilir. Finansal kiralama konkordatodan önce doğmuş olmalıdır. Ödenmemiş kira borçları ise 3 aylık tutarı geçmemelidir. Değer kaybına uğrayacak olan finansal kiralama teminat altına alınarak zararlardan korunmuş olması lazımdır. Birinci ve Üçüncü fıkraya göre alacaklılar ayriyeten tasdik duruşmalarına çağırılır (İİK,md.307).

Konkordatonun tasdik edilmemesi ve borçlunun iflâsı: İİK 308.maddeye göre; konkordato talebine ret kararı verilerek ve tasdik edilmeyen konkordato 288.maddeye göre ilan edilerek gerekli yerlere bildirilir. İflâsa tabi olan borçlular için ve iflas sebeplerinden birinin mevcudiyetinde mahkeme borçlu ifası için resen karar verir (İİK, md. 308).

Tasdik Kararlarının Sonuçları (Md.308.c/ç/d): Konkordatonun tasdik kararları konkordato komiserinin izin ve gözetiminde yapılacaktır ve aşağıda konkordato hükümleri ve sonuçlanmayan takiplerin etkileri ele alınmıştır.

Konkordatonun hükümleri: İİK 308.maddenin “c” bendine göre; tasdik kararı bağlayıcıdır. Konkordato projesinde, tasdik kararının onaylanmasıyla bağlayıcılığı kararlaştırılabilir. Bağlayıcı duruma gelen konkordato talep edilemeden önce ve konkordato komiserinin izini olmadan mühlet içinde olan tüm alacaklar mecburi hale gelmiştir.206. maddesinde yer alan imtiyazlı alacaklar ve rehinli alacaklarla birlikte 6183 sayılı Kanun kapsamındaki amme alacakları hakkında bu maddenin ikinci fıkrası hükümlerin uygulanması yapılmaz. Adi konkordatoda kredi kurumlarınca verilen kredilerle birlikte konkordato komiserinin izni alınarak yapılan borçlar da konkordato şartlarına dahil değildir. Mal varlığı terki suretiyle konkordato da ya da bir iflas durumunda masa borcu olarak geçerli olacaktır. Bu kural karşı tarafın edimini yerine getirmesini konkordato komiserinin izni alınarak kabul edilirse borçlunun taraf olduğu borç ilişkileri için de geçerli olacaktır (İİK,md. 308/c).

Konkordatonun sonuçlanmayan takiplere etkisi: İİK 308. maddenin “ç” bendine göre; Bağlayıcı hale gelen konkordato da geçici mühlet kararı alınmadan önce başlayan takipler ve paraya çevrilmeyen hacizler bu hükümden düşürülür (İİK, md. 308/ç).

2.2.Konkordatonun Yararları

Konkordato hem borçlu taraf hem de alacaklı taraf açısından çeşitli yararlar barındırmaktadır. Bu yararlar aşağıda ele alınmıştır.

2.2.1.Konkordatonun Borçlu Bakımından Yararları

Konkordatonun geçici ya da kesin mühlet süresi içinde rehinli alacaklar ve işçi alacakların haricinde devlete olan borçları için yapılan icra takipleri içinde borçlu tarafa herhangi bir icra takip işlemi yapılamaz. Daha önceden başlayan icra takipleri de durur ve kesinleşen hacizler uygulanmaz. Konkordato öncesinden yapılan hacizlerde borçlu şirkete ait makine, teçhizat ve araçlarda üstündeki hacizler kalmak şartıyla yedieminde borçlu işletmeye geri devredilir. İşletmeye ihtiyati haciz ve tedbirler uygulanmaz. Mahkeme şirket için inceleme

yapmaksızın verilen üç aylık geçici süre iki ay daha eklenerek süresi uzatarak toplamda beş aylık bir süre verir. Tüm alacaklılar yerine belirli bir çoğunluktaki alacaklının borçlunun tekliflerine onayı halinde tüm alacaklılar için geçerli sayılacaktır (Toroslu,2019:27).

2.2.2.Konkordatonun Alacaklı Bakımından Yararları

Konkordato borçlu işletme hayatta kaldırılarak indirilen borcunu ya da uzun vadelerdeki alacaklarını tahsil etmesine olanak sağlar. Borçlu işletme anlaşma gereklerini yerine getirmezse borçlarını ödemediği takdirde mahkeme borçlu işletmenin iflasına karar verebilir. Verilen iflas kararı alacaklıların tüm borçlarının ödenmesi sağlanır. Konkordato boyunca işletmenin malvarlıkları korunur. Borçlular şirket için rehin veremez, kefil olamazlar ve taşınmaları devredemez ve bağışlayamazlar (Toroslu, 2019: 27-28).

2.3.Konkordato Türleri

Konkordato ile ilgili literatür incelendiğinde konkordatonun adi konkordato, iflastan sonra konkordato, mal varlığı terki suretiyle konkordato, sermaye şirketleri ve kooperatiflerin uzlaştırma yoluyla yeniden yapılandırması şeklinde türlere ayrıldığı görülmektedir. Aşağıda söz konusu konkordato türleri hakkında kısa açıklamalara yer verilmiştir.

2.3.1.Adi Konkordato

Adi konkordato iflasa tabi olan kişilerce yada iflasa tabi olmayan gerçek kişilerce verilebilir .Adi konkordato teklifini borçlu ya da alacaklı da isteyebilir. Adi konkordatoyu iflas etmiş bir borçlu isterse eğer bu konkordato sayesinde iflastan kurtulabilir. Bu konkordatoya iflas önleyici konkordato da denir (Erdem, 2016: 371).

Bu konkordato türünde sadece sözleşme ile alakalı taraflar için alacaklı sıfatlarına zorunluluk oluşturulmuştur. Bunun dışında ise konkordato teklifine katılmayan alacaklılar için bu alacaklı taraflar sadece borçlu için haciz ve iflas yoluyla takip yapabilmektedir (Demir,2019:64).

2.3.2.İflastan Sonra Konkordato

İflastan sonra konkordatonun hüküm ve şartlarına İİK madde 309'da yer verilmiştir. Buna göre iflası verilen şirket daha sonradan konkordato ilan ederse ya da alacaklıları borçlu şirket için konkordato talebinde bulunursa iflas dairesi ikinci alacaklılar toplantısını daha sonra yapmak için alacaklılara bildirir. Konkordato talebinde bulunmayla konkordatonun mahkeme tarafından onaylanmasına kadar geçen sürede borçluya ait malların paraya çevrilme işlemleri durur. Verilen bu süre 6 ayı geçemez. Mahkeme tarafından verilen konkordato kararı iflas dairesine bildirilir ve iflas kararını veren mahkemeden verilen iflas kararının kaldırılmasını ister (İİK,md.309).

2.3.3.Mal Varlığının Terki Suretiyle Konkordato

Mal varlığının terki suretiyle konkordato türü sadece konkordatonun mal varlıklarına yönelik tasfiyesini ele alan ve borçlu tarafın finansal durumlarının iyi bir hale getirilmesi ve şirketin sürekliliğini sağlayan ve borçlunun malvarlığını alacaklıların tasarrufuna bırakarak ileride yaşanacak herhangi bir iflas durumundan kurtulması amacını ele alan bir konkordato türüdür. Bu konkordato türü 2013 yılında yapılan değişiklik ile 2004 sayılı kanunda eklenmiştir. Bu konkordatoda amaç, borçlu tarafın şirketinin ya da mal varlığının düzeltilmesi değildir. Tam aksine borçlu tarafın mali durumunun bütünlüğünü tasfiye edilmesi işlemidir. Borçlu tarafın iflası halinde alacaklı taraf için ağır sonuçların ortaya çıkmaması için borçlunun malvarlığı alacaklılara tasarruf ve tasfiyesine imkan verir ve bu malvarlığı zamanına uygun şekil ve miktarda paraya çevirerek alacaklarına kavuşmasıdır (Duran,2019:28).

İİK 309.maddenin a bendine göre; konkordatoda malvarlığı terkine giden borçlunun malvarlıklarının tamamını ya da bir kısmını üçüncü kişilere devretme yetkileri verilir. Bu işlem tasfiye memuru ve alacaklılar kurulu tarafından yapılır. Konkordato memuru Asliye Ticaret Mahkemesinin kararları onaylamasından sonra görevlerine başlayarak konkordato komiseri ya da tasfiye memuru olarak devam ederler (İİK, md. 309/a).

İİK 309.maddenin b bendine göre; malvarlığının terki suretiyle konkordato da üçüncü kişilere devirler de karşılanamayan durumda alacaklılardan feragat ettiklerini ya da etmediklerine ilişkin durumda borçluların sorumluluklarının ne kadar olduğunu, konkordato memurları ve alacaklı kurulunun belirlenip yetkileri, malların üçüncü kişilere

devri ya da tasfiye şekillerinin ve teminatlarının belirlenmesi ve gerekli bildirimler 288.maddeye göre yapılır (İİK, md.309/b).

İİK 309.maddenin c bendine göre; konkordato kesinleştiği anda borçlu taraf malları üzerinde tasarruflarda bulunamaz ve tasarruf sahiplerinin imza yetkileri son bulur. Ticaret siciline konkordato tasfiyesi ibaresi eklenir. Konkordato kapsam dışındaki borçları verilen unvan altında izlenir. Tasfiye memurları konkordato masasını temsil yetkisine sahiptir. Gerekli yerlere 288.maddedeki durumlara göre bildirilir.(İİK,309/c).

2.3.4.Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılması

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma finansal durumu iyileştirilemeyen kötü hale gelmiş şirketler ve kooperatiflerin alacaklıları ile bir sözleşme yerine bir proje çevresinde anlaşma yaparak sürekliliğini devam etmesini sağlayan bir türdür. Bu konkordato türüne başvuru sebeplerine aşağıda değinilmiştir.

Başvuru Sebepleri; İİK 309.maddenin m bendine göre kooperatifler ve sermaye şirketleri için vadesi gelen borçlarını veremeyecek durumda olması, sermayesi ve alacak miktarları borç tutarlarını karşılamaması halinde bu iki şirketin yeniden yapılandırılmasına ilişkin durumlardan yararlanmak amacıyla başvurabilirler. Borçlarını karşılayamayacak durumu tespit edildiği zaman yeniden yapılandırma yapılmadığı zaman devamlılık hali esas alınır (İİK, md. 3).

Uzlaşma yoluyla yeniden yapılandırma: İİK 309.maddenin m bendine göre; vadesi gelen borçları ödeyememe durumunda ya da borçlarını karşılayamama durumu içinde olan sermaye şirketi ve kooperatif önceden incelenen projede etkilenen alacaklıların çoğunun kabulüyle birlikte yeniden yapılandırma projesiyle Asliye Ticaret Mahkemesi'ne başvuru yapabilir. Gerekli çoğunluk projeden olumlu ya da olumsuz olarak etkilenenlerinden oylama katılanların yarısından bir fazlasının ve oy kullanan alacaklıların alacakları için üçte iki bireyini oluşturan proje için gerekli çoğunluğu belirtir (İİK, md. 309/m).

Yeniden yapılandırma projesi: İİK 309.maddenin “n” bendine göre Asliye Ticaret Mahkemesine sunulacak proje (İİK,md.309/n):

-Projede yer alacan alacaklılar arasındaki eşitliğin ne şekilde olacağı

- Proje sözleşmesinin borçlulara etkisi
- Projenin borçlular açısından malvarlıklarına tasarruf yetkileri
- Yeniden yapılandırma da borçlular için kredi kaynaklarına başvuru yapıp yapmayacağı
- Projenin uygulanabilirliği için gerekli olanlar olarak şirketin tamamen ya da bir kısmının devri, birleşme, sözleşmenin değişimi, borçlu şirkette yer alacak kişilerin belirlenmesi, borçların vadeleri uzatılması, faizlerin değiştirilmesi gibi yöntemler
- Projenin onaylanmasından sonra denetleme yapacak kişinin belirlenmesine ilişkin bilgiler içermelidir.

Başvuruya eklenecek belgeler: İİK 309.maddenin o bendinde yer alan başvuru için gerekli olan belgeler (İİK,md.309/o);

- Başvuru için yeniden yapılandırma projesinin aslı
- Mali durumunu gösteren bilanço-gelir tablosu ve diğer belgeler
- Vadesi gelen borçların ödeme planı ve nakit akışını gösteren belge
- Projeden etkilenen alacaklı ile etkilenmeyen alacaklı listesi
- Projeden etkilenen alacaklıların kararlarına ait taahhütlü mektup ya da ihbarnameyi içeren açıklamalar
- Projeden etkilenen alacaklıların beyanları-imzası-tarihiyle birlikte noterle onaylanan tutanaklar
- Projede alacaklılara ait alacaklı tarafın eline geçecek nakit miktarı ve iflas durumunda alacaklı tarafın eline geçecek nakit miktarın karşılaştırmasını gösteren belgeler.
- Çoğunluğun gerçekleştiğini gösteren cetveller.
- Proje koşullarına göre bağımsız denetim raporları ve dayanakları şeklindedir.

2.3.5.Özel Konkordato

Konkordato türleri içerisinde özel konkordatoda adli makamların yada mahkemelerin aracılık etmesini ve onaylamasına gerek yoktur. Özel konkordatoda borçlu alacaklı ilişkisi Borçlar Kanunu hükümlerine göre anlaşmaya varırlar. Yapılan bu anlaşma sadece taraf olan alacaklı ve borçluyu bağlar diğer alacaklılar için bağlayıcı değildir. Borçlu her

alacaklısı ile anlaşma yaparak Borçlar Kanunu'nun hükümlerine bağlıdırlar. Özel konkordato alacaklı ve borçluların serbest iradelerince anlaşarak mutabakata varırlar. Anlaşma yapmayan alacaklılar için özel konkordato zorunlu ve bağlayıcı bir etkisi yoktur (Toroslu, 2019: 28).

2.3.6.İflas İçi ve İflas Dışı Konkordato

İflas süreçleri devam eden borçluların iflasın hükümlerinden ve etkilerinden kurtulabilmesi için teklif ettikleri konkordatoya iflâs içi konkordato denir. Bu konkordato da tasfiye işlemi üzerinden malvarlığı üzerinde yeniden tasarruf yetkisini ele almayı amaçlar. Karşılıklı olarak konkordato anlaşması yapıldığında, alacaklılar kurulunun mahkemeden isteği üzerinde mahkeme kararıyla konkordato ilan edilmesiyle iflasın tüm hüküm ve sonuçları ortadan kalkar (Nacar, 2020: 12).

İflas dışı konkordatoda borçlu taraf için verilen iflas kararından kurtulmak için başvurulur. Borçlu taraf alacaklı taraflara tasfiye ve paraların dağıtılması aşamasında iflas anlaşmasıyla teklif yapmak istediğini bildirmelidir. Alacaklılar bildirilen bu anlaşmayı kabul ettikleri ve onaylattıkları zaman borçlu için ortaya çıkan tüm hüküm ve sonuçları ortadan kaldırır. Verilen teklifin ödeme planının yani gerçekleşmesinin mümkün olması gerekmektedir. İflas anlaşmasını Türk Ticaret Mahkemeleri'nin vereceği onay ya da ret karar aşamasına kadar en fazla 6 aylık bir zaman zarfında durdurur. Bu süre zarfında eğer ticaret mahkemesi ilgili durumu kabul ederse iflas dairesine bildirilir ve iflas kararı kaldırılmış olur ya da ret kararı verilirse iflas idaresi tasfiye sürecine devam eder (Salahuddin, 2020: 21).

İflâs içi ve iflâs dışı konkordatonun aralarındaki en büyük fark talep zamanıdır. İflâs dışı konkordatoyu iflas etmeden önce başvurmak mümkün iken iflâs içi konkordatoyu da iflas kararının verilmesi ve tasfiye süreci devam ederken başvurmak mümkündür. İİK'nın 309.maddesinde iflas içi konkordato da herhangi bir mühlet süresi ve konkordato komiseri yokken iflas dışı konkordato da mühlet süresi ve konkordato komiserine yer verilmektedir (Nacar, 2020: 12).

2.3.7.Vade Konkordatosu

Borçlunun borçlarında indirim yapılmaksızın sadece vadelerinin uzatılmasının istenildiği konkordato türüdür (Filiz,2018). Borçlunun borçlarını vade zamanında ödemesi için karşılıklı olarak anlaşma imzalanır. Vade konkordatosunda karşılıklı olarak taraflar belirlenen vade tarihlerinde ödemek suretiyle faiz ödememesi için anlaşabilirler. Borçlarını ödemedен aciz olan borçluda vade konkordatosu isteyebilir. Yani borçlarını ödemesi için hiçbir engel olmadığı ancak o anda mallarını satarak borçlarını ödeyecek durumda değilse, borçlu taraf alacaklılardan borçlarının tamamını ödemesi için vade istemesidir. Vade konkordatosu isteyen bir borçlu tenzilat konkordatosu talep edemez. Çünkü bu şekilde bir teklifte bulunulması 'teklif edilen tutarın borçlunun kaynakları ile orantılı olması' ilkesine uymamaktadır (Toroslu,2019:31).

2.3.8.Tenzilat Konkordatosu

Tenzilat konkordatosunun diğer bir adı Yüzde konkordatodur. Borçlu borçlarını ödeme zorluğu çektiğinden alacaklılara belirli bir yüzdesini ödeme yapmasını öngördüğü konkordato türüdür. Başka bir diğer ifadeyle alacaklı taraf borçlu taraf için borçlarının belirli bir oranından vazgeçer ve borçlu için belirlenen yüzdelik kısmını ödemekle tüm borçlar kapanır (Salahuddin, 2020: 23).

İİK 285. maddesine (Değişik:28/2/2018-7101/13) göre; borçlarını, vadesi geldiği hâlde ödeyemeyen veya vadesinde ödeyememe tehlikesi altında bulunan herhangi bir borçlu, vade verilmek veya tenzilat yapılmak suretiyle borçlarını ödeyebilmek veya muhtemel bir iflâstan kurtulmak için konkordato talep edebilir (İİK, md. 285).

2.3.9.Karma Konkordato

Karma konkordato da borçlu taraf için vade konkordatosu yada tenzilat konkordatosunun birlikte olduğu bir teklif edilmesidir. Borçlunun alacaklılara yaptığı bir teklifte hem belirli bir alacak miktarından vazgeçmeleri geri kalan miktarın ise yeni bir vadede ödenmesini içeren konkordato türüdür. Borçlu tarafın finansal durumunun kötü olması halinde bu tür konkordatonun uygulanması alacaklıların yararına olacaktır. (Nacar, 2020: 11).

2.4.Konkordato Komiseri ve Görevleri

Konkordato komiserinin genel nitelikleri Adalet Bakanlığı'na yayınlanan 30 Ocak 2019 Tarihli 30671 sayılı Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik (KKAKDY) ile T.C. Resmi Gazetesinde yayınlanmıştır.

2.4.1.Konkordato Komiserinin Niteliği

KKAKDY'nin 4.maddesine göre bir konkordato komiserinin haiz olması gereken nitelikler (KKAKDY,md.4):

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak
- Tam ehliyetli olmak
- Dört yıllık Lisans mezunu olmak veya Yükseköğretim denkliğinde yurtdışında mezun olmak ve beş yıl ve üzeri deneyime sahip olmak
- İflas etmemiş olmak
- Üç yıl boyunca görevinde gerekli özeni göstermediğinden görevine son verilmemiş olmak
- Disiplin yönünden ceza almamak ve yasaklı faaliyetlerde bulunmamak,
- Kamu görevinden yasaklı olmamak
- Komiserlikle ilgili bir engel bulunmamak,
- Yüz kızartıcı suçlarda bulunmamak ve yalan yere yemin etme suçundan mahkum olmamak,
- Terörle ilgili irtibatı olmamak,
- Yönetmeliğin 13.maddesine göre komiserlik eğitimini tamamlamış olmak şeklindedir.

2.4.2.Konkordato Komiserinin Görevlendirilmesi

KKAKDY 5.maddeye göre konkordato komiserinin aşağıdaki yol ve yöntemlerle görevlendirilmektedir;

- Adliye mahkemelerindeki bölge kurullarında oluşan listeden seçilir ve komiser bulunmaması durumunda liste dışından görevlendirme yapılır ve kurula bildirilir.

-Üç komiserin görevlendirilmesin de biri bağımsız denetçi diğèrinin ise hukukçu olması gereklidir.

-Komiserlerin kendilerine verilen görevle sorumludur.

-Bir kişi beş dosyadan fazla görev alamaz.

-Görevi biten komiser bölge adliye mahkemesinde bulunan kurula bildirilir.

2.4.3.Konkordato Komiserinin Görevleri

İİK 290.maddesine göre konkordato komiserinin görevleri (İİK, md. 290);

-Projenin tamamlanmasını sağlamak,

-Borçluların faaliyetlerini denetlemek,

-Görevleri yerine getirmek,

-Mahkemeye ara raporlar sunmak,

-Alacaklıları belirli periyotlarla bilgilendirmek,

-Alacaklılara finansal durumlar hakkında bilgiler sunmak,

-Mahkemece verilen diğèr görevleri yapmak şeklinde tanımlanmıştır.

2.4.4.Komiserin Yasaklılık Sebepleri ve Yasak İşler

KKAKDY 6.maddede komiserin yapamayacağı iş ve eylemler tanımlanmıştır. Buna göre; komiserin kendisinin, eşinin, alt ve üst soyunun veya üçüncü dereceden akrabalarının ve kayın hısımlarının, kanuni temsilcilerin, vekillerin veya danışmanların menfaati için onların işlerini yapamaz ve bunlara ait bir görevlendirmeyi Asliye Ticaret Mahkemesi'ne bildirmek zorundadır yoksa görevine son verilir (KKAKDY, md. 6).

2.4.5. Komiserlikten Kaçınma ve Ayrılma Sebepleri

KKAKDY 7.maddede komiserlik görevinden kaçınma ve ayrılma sebepleri belirtilmiştir. Buna göre bedensel rahatsızlığı ve hastalığı nedeniyle görevini yapamaz duruma gelmesi, sorumlu olduğu birden çok görevi bulunmak ve mahkemeye sunulan mazeretlerden dolayı

görevlerinden kaçınabilirler. Görevlerinden kaçınma talepleri görevlendirmelerin yapıldığı tarihten beş gün içerisinde görevi veren mahkemeye dilekçe verilerek yapılır. Kaçınma nedenlerine belgedikten sonra dilekçeye eklenir. Mahkemenin verilen dilekçe ve dosyayı inceler ve verilen belgelerle görevini yerine getiremediği anlaşılırsa komisere verilen görevi alıp başka bir komiseri görevlendirir ve bölge kuruluna bildirilir (KKAKDY, md.7).

2.4.6.Komiserin Yükümlülükleri

KKAKDY 8.maddeye göre konkordato komiserinin yükümlülükleri aşağıdaki gibidir .(KKAKDY,md.8);

- Görevini dürüstlükle ve tarafsız şekilde yapmak,
- Verilen görevleri yerine getirmek,
- Gizlilikle çalışmak ve korumak,
- Yakınlarına veya üçüncü kişilerin menfaatleri için görevi kötüye kullanmamak,
- Hediye kabul etmemek ve aracı olamamak,
- Yukarıdaki maddeler görevi bittikten sonra da devam eder,
- Görevlendirilmesi için reklam gibi eylemlere girişimde bulunmamak,

Yukarıdaki hususların muhalifinde bulunulduğunun tespiti halinde görevine son verilerek Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

2.4.7.Komiserin Bilgi ve Belge Temini İle İletişimi

KKAKDY 9.maddeye göre konkordato komiseri; Görevi gereği bilgi ve belgeler için kamu kuruluşu ve özel kurumlardan veya ilgili taraflardan talebini ister ve yazışma yapabilir ve iletişime geçebilir (KKAKDY,md.9).

2.5. Konkordato Komiserlik Eğitimi

KKAKDY 10.maddesinden 17.maddesine kadar olan kısımda konkordato komiserinin eğitimine dair bilgiler yer almaktadır.

Temel Eğitim: KKAKDY 10.maddeye göre; Konkordato komiserliği pratik ve teorik ders bilgileri içerir. Pratik ve teorik dersler altı ders ve otuz saatten oluşur. Uygun görüldüğü zaman ders saati arttırılır. Temel dersler olarak bakıldığında medeni hukuk-ticaret hukuku-icra ve iflas hukuku-işletme-maliye-iktisat ve muhasebe dersleri verilir. Bu dersler en az doktor unvanına sahip ya da doçent ve profesör tarafından verilir. Temel eğitimde ise konkordato mevzuatları, komiserin nitelikleri-görevleri-yetkileri ve cezai sorumlulukları, işletme yönetimi, finansal tabloların analizi, kriz yönetimleri ve konkordato projesiyle birlikte alacaklılar kurulu ve görevleri gibi diğer dersleri de kapsamaktadır. Derslere katılım zorunludur ve derslerin 1/12'sine katılmayanlar eğitimden çıkartılır (KKAKDY, md. 10).

2.5.1.Yenileme Eğitimi

KKAKDY 11.maddeye göre; konkordato komiserleri eğitim verilen kuruluşlarda üç yılda bir kez en az on iki saat olmak üzere yenileme eğitimi alırlar ve bu yenileme listesine kayıtlı olduğu tarihten beri üçüncü yılda katılması zorunludur. Bu eğitime katılmayan komiserler listeden çıkartılır (KKAKDY,md.11).

2.5.2.Katılım Belgesi

KKAKDY 12.maddeye göre; konkordato komiserlik eğitimini başarıyla tamamlayan kişilere en geç 15 gün içinde konkordato komiserliği eğitimini tamamladığına dair belge verilir (KKAKDY,md.12).

2.5.3.Komiserlik Eğitiminden Muaf Tutulacaklar

KKAKDY 13.maddeye göre; medeni hukuk-icra ve iflas hukuku-ticaret hukuku-işletme-iktisat-muhasebe gibi alanlarda yer alan doçent ve profesörler bu eğitimden muaf tutulmuştur (KKAKDY,md.13).

2.5.4.Eğitim Kuruluşlarına İzin Verilmesi ve İzin Süresinin Uzatılması

KKAKDY 14.maddeye göre; konkordato komiserliği eğitimi bakanlık izniyle açılan hukuk fakültesi olan üniversiteler, serbest mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler odasıyla birlikte Türkiye Barolar Birliği tarafından verilir. İzin verilen yerler başkanlıkça çevrimiçi ortamda ilan edilir. İzinler için başvurular başkanlık tarafından belirlenir ve başvurularda eğitimlerin içeriği, süreleri, eğitimi veren kişi sayısı, ünvanları gibi bilgilere yer verilir. Başkanlıkça yapılan incelemelerde eğitimin yapılacağı kurum ve kuruluşlara verilen eğitimin devamlılığını sağlayacağı düşünüldükçe bu kuruluşlara üç yıl geçerli olarak izinler verilir. Gerekli niteliklerin olmadığı tespit edildiğinde başvuru talepleri ret edilerek ilgili yerlere bildirilir. Uzatılma istenilmesi durumunda 3.yılın bitiminden iki ay önce başvurular yapılır. Yapılan başvurular incelenip gerekli şartlar uygun bulunursa üç yıl uzatılır ve uygun bulunmadığı zaman izinleri iptal edilir. Süresi uzatılmayan kuruluşlar listeden çıkarılır ve dosyaları saklanır. (KKAKDY,md.14).

2.5.5.Bilgi Verme Yükümlülüğü

KKAKDY 15.maddeye göre; Konkordato komiserliği eğitimi veren yerler her yıl düzenli ocak ayında geçen yıla ait gerçekleştirdikleri eğitimleri-katılım sayılarını ve eğitimi tamamlayanlar, eğitimi veren kişilerin ünvanlarıyla birlikte bir rapor hazırlayıp sunarlar. Raporları sunmayan kurum ve kuruluşlara on beş günlük bir süre verilir ve bu süre zarfında hazırlanmadığı takdirde kurum ve kuruluşlara izinlerinin iptal olunacağına dair bilgiler ihtar çekilir (KKAKDY, md.15).

2.5.6. Eğitim Kuruluşuna Verilen İzinin İptali

Konkordato komiserlik eğitimini veren kurum ve kuruluşların izin şartlarından birinin ortadan kalktığı ve mevcudiyetinin korumadığı anlaşıldığı takdirde, eğitimin belirlenen usullere uygun olmadığı, belgelerde sahtecilik yapıldığında, bilgi verme yükümlülüğünü yerine getirmediği takdirde, kurum ve kuruluşların izinlerinin iptalini dair başvuruda bulunması gibi durumda listeden çıkartılı ve belgeleri saklanır (KKAKDY, md.16).

2.5.7.Eğitim Kuruluşunun Denetimi

KKAKDY 17.maddeye göre; eğitimi veren kurum ve kuruluşlar başkanlığın denetimi ve gözetimindedir. Başkanlıkça eğitimi veren kurum ve kuruluşlarda eğitimlerin verilip verilmediği, derslerin kim tarafından verildiği ve sınıf mevcutlarını ve diğer hususları her zaman denetler (KKAKDY, md.17).

2.6.Kesin Mühlet

Kesin mühlet kararları İİK'nın 289. Maddesinde düzenlenmiştir. Buna göre kesin mühlet kararı geçici mühlet kararının verilmesinden sonra verilir. Kesin mühlet için mahkeme borçlu tarafı ve konkordato talep eden alacaklıyı duruşmaya çağırır. Geçici mühlet komiseri raporunu sunar ve gerekli görüldüğünde beyanı için mahkeme salonunda bulunur. Mahkemede itiraz edenler varsa sebepleri dinlenerek dikkate alınır. Şirketin konkordatoyla iyileşeceği anlaşıldığı zaman bir yıllık kesin mühlete çevrilir. Geçici komiserin görevine devam etmesi karar verilerek dosya komisere iade edilir. Mahkeme tarafından bir alacaklılar kurulu oluşturulabilir ve oluşturulması için komiserin görüşü alınır. Alacaklılar kurulu her ay düzenli olarak bir kez toplanıp istişare yaparak oy çokluğuyla kararlar alınır. Komiser bu toplantıya katılarak alınan kararları toplantıya katılanların imzasıyla birlikte tutanağa geçirir. Güçlük yaşatacak özel durumlarda kesin mühlet mahkeme tarafından altı ay daha uzatılır. Komiser ya da borçlu kesin mühletin uzatılmasını talep edebilir ve uzatma kararları kesin mühlet sona ermeden önce yapılmalıdır. Kesin mühlet kararı uzatıldığı zaman 288.maddede yer alan ilgili yerlere ilan edilerek bildirilir (İİK, md. 289).

2.6.1.Kesin Mühletin Kaldırılması

İİK 291.maddeye göre; iyileşme kesin mühlet süresinin sonuna varmadan gerçekleşirse mahkeme komiserin raporuyla resen kesin mühleti kaldırır ve 288.maddede yer alan şekilde ilgililere bildirilir. Kesin mühletin kaldırılmasından önce mahkeme konkordato talebinde bulunan alacaklıları ve borçluyu duruşmaya çağırır (İİK, md. 291).

İİK 292.maddeye göre ise aşağıdaki durumlarda kesin mühletin kaldırılıp borçlunun iflas kararı verilir;

-Borçlunun mal varlığının korunması için iflas gerekliyse,

-Konkordatonun başarılı olmayacağı anlaşıldığı durumda,

297.maddeye aykırı davranılması durumunda,

-Komiserin talimatlarına uyulmadığı zaman,

-Borca batık durumunda konkordato talebinden vazgeçmesi durumunda konkordato komiserinin yazılı raporuna göre mahkeme kesin mühleti kaldırır ve resen konkordato talebinin reddine karar verir ve 288.maddeye göre ilgili yerlere bildirilerek ilan edilir (İİK,md.292).

2.6.2.Kesin Mühletin Borçlu Bakımından Sonuçları

Kesin Mühlet kararlarının borçlu bakımından sonuçlarına ilişkin İİK'nın 297.maddesine göre borçlu konkordato komiserinin gözetimi altında faaliyetlerine devam eder. Mahkeme mühlet kararı içinde bazı işlerde komiserin izniyle yapılmasına ya da komiserin şirketin faaliyetlerine devam ettirmesine karar verir. Borçlunun kesin mühlet süresi içinde imza yetkisi elinde alınır ve tüm yetki komisere verilir. Borçlu işletmenin tesisatının satış yapamaz, kefil olamaz bunların yapıldığı taktirde yapılan işlem yok hükmündedir. Mahkeme işlemlerden önce konkordato komiserinin ve alacak kurulunun görüşünü alır. Borçlu verilen hükme aykırı işlemler yaparsa tasarruf yetkisi kaldırılır ve 288.maddeye göre ilan edilerek gerekli yerlere bildirilir (İİK, md. 297).

2.7.Konkordatoda Süre

İİK'nın 286-309J/II'de düzenlenmiş olan "konkordato ile ilgili süreler" aşağıda Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5: Konkordatoda Süre

İİK. Mad.	SÜRE	AÇIKLAMA
286/II	45 gün	Konkordato talebi'ne eklenecek belgelerden birisi olan mâlitalbolar'ın, başvuru tarihinden itibaren en fazla kaç gün öncesine ait olması gerektiği
287/I	Derhal	Ticaret mahkemesinin, İİK md. 286'da öngörülen belgelerin eksiksiz olarak' sunulmuş olduğunu saptaması halinde, ne kadar sürede geçici mühlet kararı' verebileceği

287/II	Makul süre	Alacaklılardan biri tarafından konkordato işlemlerinin başlatılmasının talep edilmesi halinde, borçlunun 286. maddede belirtilen belge ve kayıtları mahkemeye sunması için» mahkemece tayin edilecek süre
287/IV	3 AY	Geçici mühlet süresi
287/IV	287/IV	Mahkemenin geçici mühlet süresi'ni en fazla uzatabileceği süre
287/IV	5 aya kadar	Geçici mühlet'in toplam süresi
288/II	İlandan itibaren 7 günlük süre	Alacaklıların geçici mühlet kararı'na itiraz süresi
289/III	1 yıl	Kesin mühlet süresi
289/IV	Her ay en az bir kere	Alacaklılar kurulunun toplantı süresi
289/V	6 aya kadar	Kesin mühlet'in uzatılma süresi
293/II	10 gün içinde	Konkordato talebinin reddine ilişkin karara karşı, istinaf yolunabashvuru süresi
294/IV	Geçici mühlet'in ilân tarihi	Konkordatoda, takas'ın esas alınacağı tarih
296/II	Herhangi bir zamanda	Borçlunun taraf olduğu sürekli borç ilişkilerinin fesih tarihi
298/III	7 gün içinde	Komiserin, rehinli mallara kıymet takdir edilmesi işlemi'ne karşı ilgililerin yapacağı itirazın süresi
299	15 gün içinde	Alacaklıların, alacaklarını bildirme süresi
301	15 gün sonra	Komiserin, alacaklıları konkordato projesi'ni müzakere etmek üzere toplantıya davet süresi
302/VII	7 gün içinde	Konkordatoya katılma süresi
302/VIII	7 gün içinde	Komiserin, katılma süresinin bitiminden sonra gerekçeli rapor'unu ticaret mahkemesine sunma süresi
303/II	En az 10 gün önce	Konkordatoya muvafakat eden alacaklının, borçtan birlikte sorumlu olan kişilere, toplantı gün ve yerini önceden haber verme süresi
304/I	Kısa bir zamanda	Ticaret mahkemesinin, konkordato hakkında karar verme süresi
304/I	En az 3 gün önce	Konkordatoya itiraz edenlerin, itiraz sebeplerini ticaret mahkemesine duruşmadan önce bildirme süresi
304/II	En fazla 6 ay	Konkordato mühletinin en fazla uzatılma süresi
306/II	2 ayda bir	Ticaret mahkemesince atanan kayyımın, mahkemeye rapor verme süresi
307/I	1 yılı geçmemek üzere	Rehinli malların muhafaza altına alınması ve satışının ertelenme süresi

307/III	1 yılı geçmemek üzere	Finansal kiralama konusu malların iadesinin ertelenme süresi
308b/I	1 ay içinde	Alacaklı itiraza uğramış olan alacaklıların dava açma süresi
308e/II	10 gün içinde	Konkordatonun kısmen feshi kararına karşı istinaf yoluna başvuru süresi
308e/II	10 gün içinde	Konkordatonun kısmen feshi kararı hakkında istinaf mahkemesince verilen karara karşı temyiz yoluna başvuru süresi
308h/III	7 gün	Rehinli alacaklılarla yapılan müzakereden sonra konkordato'ya katılma süresi
309/III	6 ayı geçmek üzere	İflâstan sonra konkordatoda müflisin mallarının paraya çevrilmesinin duracağı süre
309ç/I	7 gün	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye memurlarının malvarlığının paraya çevrilmesine ilişkin kararlarına karşı alacaklılar kuruluna yapılacak itirazın bağlı olduğu süre
309ç/I	7 gün	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda alacaklılar kurulu'nun kararlarına karşı yapılacak şikayetin bağlı olduğu süre
309g/II	6 ay	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye memurlarının, rehinli alacaklıya rehinli malı paraya çevirmesi için yetki verdiği yetki lendirdiği süre
309h/I	10 gün	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye memurlarının düzenledikleri pay cetvelinin, iflâs dairesinde alacaklıların incelemesine hazır bulundurulduğu süre
309h/I	7 gün	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiye memurlarının düzenledikleri pay cetveline karşı şikayet süresi
309i/II	5 yıl	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda hak sahipleri tarafından tahsil edilmeyen payların âkibeti
309j/II	1 yıldan uzun süre	Malvarlığının terki suretiyle konkordatoda tasfiyenin bir yıldan uzun sürmesi halinde tasfiye memurlarınca yapılacak işlem

Kaynak: Yeşilyurt,2020:30

Tablo 5’te konkordato başvurusu yapan borçlu ya da alacaklı konkordatolarda gerekli olan işlemlerini gerekli olan sürelerde ve hangi maddelerdeki sürelerle göre yapacağı gösterilmiştir. Bu sürelerin konkordato sürecinde karşılaşılan işlemlere göre çeşitlilik arz ettiği görülmektedir.

2.8.Konkordatonun Feshi

İflasın kaldırılmasından sonra verilen konkordatonun tasdiki onaylandıktan sonra borçlu taraf konkordatonun şartlarını yerine getirmediği takdirde borçlu için konkordatonun feshi

ilan edilir. Konkordatoyu belirtilen şartlarına göre yerine getirilmemesi durumudur. Vade konkordatosu kararı verilmesinden sonra vadeler gelmeden yapılan fesih ilanı ya da tenzilat konkordatosuna göre borçlu alacaklı arasında belirlenen tutar ya da miktar üzerinden yapılan ödeme miktarının ödenmemesi durumunda fesih talebi haksız olacaktır (Nacar, 2020: 158).

2.8.1.Konkordatonun Kısmi Feshi

İİK 308.maddenin e bendine göre; alacaklılar borçlarını konkordato projesine göre ödemeyen borçlu için mahkemeye başvuru yaparak konkordatonun feshini isteyebilir. Fesih kararı verilmesinden itibaren 10 gün içinde istinaf yoluna gidilebilir. Bölge adliye mahkemesinin kararına karşı tebliğin geldiği tarihten itibaren 10 gün içinde temyize gidilebilir (İİK, md.308/e).

Konkordatoda kısmi fesih borçlu taraf için alacaklıya karşı kazandığı hakları ortadan kaldırır. Fesih talebinde bulunmayan borçlu diğer alacaklılar için konkordatodan doğan sorumluluğu devam eder. Borçlu ödeme planına göre borcunu ödemediği zaman alacaklı taraf icra takibi yapabilir ve kendileri tarafından konkordatoya fesih davası açabilirler. Alacaklılar kendilerine ödenen alacakları için konkordatonun feshi talebinde bulunamazlar (Toroslu, 2019: 135).

2.8.2.Konkordatonun Tamamen Feshi

Her alacaklı basiretsiz bir şekilde hareket edilmiş niyetle konkordatonun feshini onaylama kararı veren mahkeme tarafından isteyebilir. İİK’da konkordatonun feshi için iki şekilde sıralanabilir:

- a) Konkordato mühletinin kaldırılmasını gerektiren nedenlerden ötürü fesih sebepleri (İİK, md. 292/1).
- b) Konkordatonun tasdikine ilişkin şartların yerine getirilmemesinden kaynaklanan fesih sebepleri (İİK, md. 305/1).

Yukarıda gösterilen nedenlerden birinin olması halinde onaylanmış ve kararı kesinleşmiş konkordato mevcut ise iflas etmeyen borçlu alacaklılardan herhangi birisi konkordatonun feshini isteyebilir.

Konkordatonun tamamen her alacaklı talep edebilir. Fesih kararı verilmesiyle her alacaklı borçluya karşı icra ve iflas hakkı, takibi imkanı verir. Borçlu taraf konkordato feshini iflastan önce vermiş ise konkordatonun ret kararına gerek olmadan borçlu için takip yapma imkanı verir (Nacar, 2020:162).

Konkordatonun tamamen feshi ile alacaklılara yönelik olan etkilerini ortadan kaldırır. Bu durumun aleniyet kazanması durumunda kesin feshin bildirilmesi gerekmektedir. Bu bildirimler İİK 288.maddesine göre; verilen geçici mühlet kararı, kesin mühlet kararının sonuçlarıyla aynıdır. Geçici mühlet kararı ticaret sicil gazetesine, tapu müdürlüğüne, vergi dairelerine, sanayi odalarına, sermaye piyasası kuruluna ve ilgili diğer yerlere bildirilir. İlandan sonra itiraz süresi 7 gündür. Geçici mühlet kararının uzatılmasını ya da kaldırılmasının talebinin ret edilmesi kararı ikinci fıkra gereğince ilan edilir ve ilgili yerlere bildirilir (İİK, md. 288).

İİK 308.maddenin f bendine göre ise; alacaklılar konkordatonun kötü niyetle açıldığına dair kararın feshini mahkemeden talep edebilir. Fesih kararı onaylandığında 288.maddeye göre ilgili yerlere bildirilir ve 308.maddenin hükümleri geçerli olur ve uygulanır (İİK, md. 308/f).

Konkordatonun tamamen feshiyle konkordatonun ortaya çıkardığı hükümler geçmişe yönelik olarak ortadan kalkar. Bu duruma göre alacaklılar alacaklarının hepsini isteyebilir. Bu durumun ortaya çıkardığı durumlardan bazıları alacaklı taraflar alacağını elde etmek için icra yada iflas yoluyla takip isteyebilir ve müşterek borçlu ve kefile karşıda aynı takipleri yapabilirler. Alacaklılar bu fesihle konkordato ilan etmeden önceki duruma dönmek için konkordato masasına onaylayıp kabul ettikleri oyları versin ya da vermesin ortak olan borçlu ve kefiller için alacaklarının tümü için de takip başlatabilirler (Kale, 2018: 53).

BÖLÜM III

KONKORDATO İŞLEMLERİNİN MUHASEBELEŞTİRİLMESİ

Çalışmanın bu bölümünde konkordato ilanı ile şirketlerin konkordato süresince yapacakları muhasebe kayıtları ve bu muhasebe kayıtlarında değersiz alacaklar, vazgeçilen alacaklar, kur farkları ve gider avansı gibi kavramlar ele alınmıştır. Konkordato ilanı ile şirketlerin vergisel sonuçları, harç ve vergi istisnaları, ücret garanti fonundan çalışanlarına olan ücret ödemeleri ele alınmış ve en son alacaklarının ya da borçlunun konkordato ön projesi sunarak mahkeme tarafından geçici mühlet kararı alınması ya da kesin mühlet kararlarının alınması doğrultusunda mizan denetimlerini ve rayiç değer tabloları incelenerek şirketin geçici mühlet ya da kesin mühlet kararının verilmesi doğrultusunda ele alınarak şirketlerin konkordato öncesi ve konkordato anında finansal değerlerinin analizi ve genel bir değerlendirme yapılmıştır.

3.1. Konkordato İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi

İşletmeler mahkeme kararı ile konkordato ilan ettiklerinden sonra anlaşmalara bağlı olmak kaydıyla borçlu işletmeler ya da alacaklı işletmelerin muhasebe işlemlerinde bazı değişikliklere neden olacaktır. Konkordatolarda tenzil konkordatosu ya da vade konkordatosu istenebilir. İşletmeler arasında vade konkordatosu ile karşılıklı olarak bir anlaşma yapıldıysa borçlu borcunun tamamını anlaşma gereği yeni bir süre içerisinde karşı tarafa ödemekle mükelleftir. Bu durumda konkordato ilan etme süresinden öncesine göre işletmeler alacaklarının borçludan alacağını tahsil etme olanağı doğmuş olacaktır. Bu durum da işletmeler alacaklı ve borçlu açısından muhasebe kayıtlarında belli başlıca bir değişikliklere sebep olmayacaktır (Özdemir, 2018: 6).

Konkordato ilan etmiş şirketlerin borçlanmış şirketlere borçlarının bir kısmında indirim yapılmasından dolayı, imtiyazsız alacaklılar alacaklarından belirli bir orandaki miktarından vazgeçmiş sayılacaktır. Bundan dolayı işletmelerin indirim yaptığı miktar kadar değersiz alacak ortaya çıkacaktır. Konkordato da hem alacaklı hem de borçlu işletmelerin muhasebe hesaplarında değersiz alacak olarak belirlenecek miktar kadar değişikliklere neden olacaktır. Değersiz alacaklar, alacaklı işletmeler için belirlenen paranın ödenmesinin mümkün olmayan alacaklardır. Borçlu işletmeler tarafından da ödenmeyecek olan yani vazgeçilmiş alacak olacaktır (Yücel, 2011: 255).

Konkordato ilan edilmesiyle vazgeçilen alacak, alacaklı işletmeler için bir zarar doğuracaktır ve borçlu işletmeler için ise kar durumundadır. Bu durumda alacaklı işletme durumuna göre zarar olduğu için, ilgili dönemler itibariyle “689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabı”na kayıt edilir. Borçlu tarafından ise kar durumunda olan ve hibe gibi duruma gelen borç karşılığıyla ilgili tutar, “549 Özel Fonlar Hesabı” gibi bir karşılık hesabında izlenir. Bu hesapta izlenen miktarlar, borcun kayıt edildiği dönemden yılın sonuna kadar oluşabilecek zarara karşılık mahsubu için üç yıl süreyle bekletilir. Bu üç yıllık süredurumunda oluşacak zararlara karşı bu hesaptan mahsup edilmeyen karşılık tutarı “671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar Hesabı” gibi bir gelir hesabına aktarılmaktadır. Herhangi bir durumda işletmenin faaliyetlerinin sona ermesi, birleşme ya da devir işlemleri gibi durumlar meydana geldiğinde daha önceden belirlenen bu fon tutarı, üç yıl boyunca bekletilmesi yerine ortaya çıktığı yılda sonuç hesaplarına aktarılır. Burada “591 Dönem Net Zararı Hesabı” yerine “690 Dönem Kar veya Zararı Hesabı’nın kullanıldığı görülmektedir (Apalı, 2018: 216; Özdemir, 2018:6; Temiz,2019:273).

Konkordato projesinin onaylanmasından sonra alacaklı işletme kendi rızaları ya da anlaşmaları doğrultusunda alacağının belirli bir kısmından vazgeçebilir. Bu durumda vazgeçilen alacak da alacağın vadesinde değişiklikler meydana getirebilir. Bu sebepten ötürü alacaklar ve borçlarla ilgili olarak dönemsellik ilkesince her iki işletme açısından kayıtlarında belirli bir düzenleme sağlanması gerekmektedir. Bu durumda alacaklı işletmeler açısından bakıldığında konkordato sürecince geçici mühlet kararı verilmeden öncesi, dava ya da icra durumunda oluşan şüpheli bir alacağa yönelik daha önceden ayrılan karşılıklarla ilgili herhangi bir düzenleme yapılmayacaktır. Dava ya da icra anında kayıt edilmeyen alacaklar için geçici mühlet kararının ilanının yayınlandığı andan itibaren karşılık ayrılabilir. Bu durumda “654 Karşılık Giderleri Hesabı’nın borcuna karşılık “129

Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı” alacaklandırılarak kayıt edilir. Ayrılan bu karşılık tutarı, teminatın karşılanmadığı duruma yöneliktir (TÜRMOB, 2019: 2).

İşletmeler de teminatsız borçlar için ayrılan karşılık tutarı, geçici mühlet kararının kaldırılmasından, sona ermesinden ya da konkordato’nun reddedilmesi durumunda ilgili hesap döneminde iptal edilerek “644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı” hesabına aktarılır (TÜRMOB, 2019: 2).

İşletmelerdeki vade zamanı daha gelmemiş olan alacaklar, geçici süre ya da kesin mühlet süresi içinde vadesi gelmiş olan ya da ödenmesi gereken ve talep edilebilen alacaklar şüpheli alacak olarak değerlendirilmektedir. Bu durumda geçici mühletin verildiği durumlarda hesap dönemi itibarıyla daha önce herhangi bir karşılık ayrılmadığından dolayı böyle bir alacağı sonraki hesap dönemi içinde kesin mühlet kararının verilmesi durumunda şüpheli alacak karşılığı ayırlanamamaktadır (TÜRMOB, 2019: 2).

3.1.1. Konkordato ve Değersiz Alacaklar

Vergi Usul Kanunu (VUK) 322.maddesine göre: borcun ödenmesi imkansız hale geldiği alacaklara değersiz alacaklar denir. Değersiz alacaklar niteliğinin oluşmadığı anda gerçek değerlerini kaybederek zarar hesabına aktarılır. İşletme hesabına göre işlemleri yapan şirketler bu maddeye göre değersiz alacaklarını kayıt ederek zararı kapatırlar (TÜRMOB, 2019: 2).

Değersiz alacaklar oluştuğu anda alacaklı tarafın defterlerin aktifine alacak kayıtlarını oluşturur ve “689 Olağandışı Gider ve Zararlar Hesabı”nı da borç tarafına kayıt ederek muhasebeleştirir (Coşkun, 2019: 24).

3.1.1.1. Değersiz Alacakların Muhasebeleştirilmesi

Danıştay kararları incelendiğinde değersiz alacaklarla ilgili takiplerin sonuçsuz olması, ticari ilişkilerden doğan alacakların zarar kaydedip kaydedilmeyeceği, değersiz alacaklarda süre zamanlarına göre değerini yitirip yetirmediğine, vazgeçilen alacakların nasıl işlem gördüklerine ilişkin özelemler vasıtasıyla çeşitli düzenlemeler öngörüldüğü görülmektedir (Yücel, 2011: 257). Bu doğrultuda aşağıda bazı örnekler üzerinden muhasebe işlemleri ele alınmıştır.

Örnek 1: XX İşletmesinin 20.02.2019 tarihinde 120.01 Cari hesap kodunda izlediği ABC Şirketi’nden olan 80.000,00.-TL tutarındaki alacağı değersiz hale gelmiş olup, bu işlemle ilgili yapılacak muhasebe kaydı aşağıda belirtilmiştir.

	20.02.2019		
689 Diğer Olağandışı Gider Ve		80.000,-	
Zararlar	120 Alıcılar		80.000,-
689.01.Değersiz Alacaklar	120.01.ABC Şirketi		

Konkordato ilan edilmesinden itibaren verilen mühletin sonuna kadar alacaklı taraf alacağından vazgeçerse borçlu taraf ilgili borç hesabına “borç” ve “549 Özel Fonlar Hesabına alt hesap açarak Vazgeçilen Alacaklar hesabına ise “alacak” kaydedilir. (Benzer örnek için bkz.Coşkun, 2019: 24).

Örnek 2: Okan A.Ş.’nin 78.000 TL tutarındaki senetsiz 48.000 TL tutarındaki senetli alacağının 10.10.2020 tarihinde değersiz hale geldiği varsayımıyla yapılacak muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır (Benzer örnek için bkz.Yücel, 2011: 259):

	10.10.2020		
689 Diğer Olağandışı Gider ve		126.000,-	
Zararlar			
689.01.Değersiz Alacaklar	120 Alıcılar		78.000,-
	121 Alacak Senetleri		48.000,-
.			
	31.12.2020		
690 Dönem Kar ve Zararı		126.000,-	
	689 Olağan Dışı Gider ve Zarar		126.000,-

Değersiz alacağın 05.02.2021 tarihinde tahsil edildiği varsayıldığında tahsil tarihi ve dönem sonu kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır:

	05.02.2021		
100 Kasa		126.000	
	671 Önceki Dönem Gelir ve Karları Hesabı		126.000

	31.12.2021			
671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar Hesabı		690 Dönem Kar ve Zarar Hesabı	126.000	126.000

3.1.2.Vazgeçilen Alacaklar

VUK 324.maddeye göre; konkordato ilanı sonrası vazgeçilen alacaklar karşılık hesabında izlenir ve alacağın vazgeçildiği dönemin sonundan başlayarak 3 yıl içinde zarar hesabına aktarılmadığından kar hesabına aktarılır (TÜRMOB, 2019: 3).

Örnek 1: ABC şirketi CDE şirketinden olan toplam 50.000,00.-TL tutarındaki alacağından 22.02.2019 tarihinde vazgeçtiğini bildirmiş ve borçlu şirketin muhasebe kaydı aşağıda gösterilmiştir (Benzer örnek için bkz. Coşkun, 2019: 28):

	22.02.2019			
320 Satıcılar 320.01.ABC Şirketi		549 Özel Fonlar 549.01.Vazgeçilen Alacaklar	50.000	50.000

Üç yıl içinde zarar kayıt edilmediği zaman borçlu tarafın muhasebe kaydı aşağıdaki gibidir:

	22.02.2022			
549 Özel Fonlar 549.01.Vazgeçilen Alacaklar		679 Diğer Olağan Dışı Gelirler 679.01.Vazgeçilen Alacaklar	50.000	50.000

Örnek 2: XYZ A.Ş.'nin C A.Ş.'den satmış olduğu ticari mallardan kaynaklı 2.500.000-TL alacağı bulunmaktadır. 17.06.2020 tarihinde XYZ A.Ş. konkordato anlaşmasında alacağının 1.000.000-TL'sinden vazgeçmiştir. X. A.Ş.'nin vazgeçmiş olduğu alacağı için tahsil imkânı kalmadığından doğrudan gider yazabilecektir (Benzer örnek için bkz. Yurtsever, 2018: 1):

Alacaklı Şirketin Muhasebe Kaydı:

	17.06.2020		
689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar		1.000.000	
689.01.Değersiz Alacaklar	120 Alıcılar 120.01.XYZ Şirketi		1.000.000

Borçlu Şirketin Muhasebe Kaydı:

	17.06.2020		
6320 Satıcılar		1.000.000	
	549 Özel Fonlar		1.000.000

Borçlu şirket konkordato teklifinde borçlarından dolayı mahkemece tenzilat konkordatosu öngörülmüş ve mahkeme kararıyla konkordato projesi kabul edilmiş ve bu durumda borçlu şirket tarafından ele alınan tenzilat tutarı borçların ödemesinin tamamlanmadığından dolayı ve borç ödemesi tamamlanmadan tenzilat hakkı elde ediminin olmamasından dolayı tenzilat tutarı borçlar arasında bir alt hesap açılmak suretiyle ayrıca gösterilir (Coşkun, 2019: 27-28).

3.1.3.Şüpheli Ticari Alacaklar

VUK 323.maddeye göre; icra durumundaki ve davalardaki alacaklar, daha önceden çekilen protestolar birden çok çekildiyse ve ödemesi yapılmayan küçük alacaklar da şüpheli ticari alacaktır. Şüpheli ticari alacaklar dışında tasarruf değeriyle değerlendirilen pasif hesaplara da karşılık ayrılır. Ayrılan karşılıklar alt hesaplarla gösterilir. Sonradan tahsil edilen alacaklar kar ya da zarar hesabına göre değerlendirilerek kayıt edilir. (TÜRMOB 2019: 2-3).

VUK'un 323.maddesine göre ticari-zirai kazanç niteliğinde olmayan alacaklar şüpheli alacak olarak kayıt edilmez. VUK'a göre teminatlı alacaklarda ise konkordatonun kesinleşmesinden dolayı teminatı aşan kısımlar için uygulanır. Şüpheli hale gelen alacaklar için karşılık ayırmak zorunludur. Ayrılmayan karşılıklar bir sonraki yıl için kayıt yapılmaz. Şüpheli alacaklar konkordatonun geçici mühlet ya da kesin mühlet kararına denk

geldiğinde vadeleri dolan alacaklar şüpheli alacak olarak kayıt edilir (TÜRMOB, 2019: 2-3).

Konkordato ilan eden borçlu şirketten alacaklı olanlar tarafından 213 sayılı VUK 323. maddesi çerçevesinde şüpheli alacaklar yönünden aşağıdaki şekilde işlem yapılır:

Konkordato ilan eden şirketten alacaklı olanlar, borçlu şirketten olan alacaklarının tahsili için mahkeme tarafından verilen geçici mühlet kararı öncesinde icra takibi yapmış yada karar öncesi dava açmış ise işletme daha öncesinde bir şüpheli alacak karşılığı ayırmışsa daha sonra mahkeme kararıyla geçici mühlet kararı halinde ilave bir işlem muhasebe işlemi yapmasına gerek yoktur. 2004 sayılı Kanunun 288'inci maddesi gereğince geçici mühlet kararı ve kesin mühlet kararının sonuçlarını yaratacağından dolayı geçici mühlet kararıyla birlikte takip yapılmasının imkansız hale gelmesi durumunda, geçici mühlet kararı verilmesinden önce başlayan dava veya icra durumunda henüz vadeleri gelmemiş alacaklar için de geçici mühlet kararının onaylanmasıyla ilgili hesap dönemi içinde şüpheli alacaklar için karşılık ayrılır (Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı' nın 14.02.2019 Tarih ve VUK-112/2019-2 sayılı Sirküleri).

Örnek 1: ABC İşletmesinin 120.15 Cari hesap kodunda izlediği ABC şirketi 25.02.2019 tarihinde konkordato geçici mühlet kararı almıştır. BCD İşletmesi, söz konusu ABC şirketinden 900.000,00.-TL alacaklı durumda olup alacaklı BCD işletmesi tarafından yapılacak muhasebe kayıtları aşağıda belirtilmiştir. (Benzer örnek için bkz. Coşkun, 2019).

25.02.2019				
128 Şüpheli Ticari Alacaklar			900.000	
128.01.ABC Şirketi				
		120 Alıcılar		900.000
		120.15 ABC Şirketi		
25.02.2019				
654 Karşılık Giderleri			900.000	
654.01.Şüpheli Ticari Alacaklar				
		129 Şüpheli Ticaret Alacak		900.000
		Karşılığı		

Karşılık ayrılacak alacak türü ticari nitelikli yani, adi bir alacak ise öncelikle 138 Şüpheli Diğer Alacaklar Hesabı'na alınır. Sonrasında 139 Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı hesabına alacak ve “654 Karşılık Giderleri Hesabı”na borç kaydedilir.

ABC İşletmesinin ticari alacağı olmayan ve 136.01 Cari hesap kodunda izlediği CDE şirketi, 30.02.2019 tarihinde konkordato geçici mühlet kararı almıştır. ABC İşletmesi, söz konusu CDE şirketinden 40.000,00.-TL alacaklı durumda olup, yapılacak muhasebe kayıtları aşağıda belirtilmiştir (Benzer örnek için bkz. Coşkun, 2019: 26-27).

25.02.2019			
138 Şüpheli Ticari Alacaklar		40.000	
138.01.CDE Şirketi			
	136 Diğer Çeşitli Alacaklar		40.000
	136.01.CDE Şirketi		
25.02.2019			
654 Karşılık Giderleri		40.000	
654.01. Kanunen Kabul Edilmeyen			
Giderler Şüpheli Tic.Al.			
	139 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		40.000
	139.01.BCD Şirketi		

Örnek 2: Okan Ticaret ve Sanayi AŞ.’nin Hasan Ticaret Ltd.Şti. ‘den 27.05.2020 tarihi itibari ile 330.000 TL Açık cari hesap alacağı gözükmemektedir. Ayrıca Okan Ticaret ve Sanayi AŞ, Hasan Ticaret Ltd.Şti.’den daha önceki dönemlerde yapılan işlemlerle ilgili olarak tahsil ettiği ve henüz vadesinin gelmediği aşağıdaki vadelerde 278.000 TL Çeki elinde bulundurmaktadır.

30.10.2020 vadeli 78.000 TL, 31.12.2020 vadeli 75.000 TL

31.01.2021 vadeli 75.000 TL, 31.04.2021 vadeli 50.000 TL

Görüldüğü üzere 27.05.2020 tarihi itibari ile Hasan Ticaret Ltd.Şti.’ nin Okan Ticaret ve Sanayi AŞ’ de 608.000 TL riski bulunmaktadır.

Hasan Ticaret Ltd.Şti27.05.2020 tarihinde mahkemeye başvurarak konkordato talebinde bulunmuştur. Mahkeme gerekli incelemeleri yaptıktan sonra 22.11.2020 tarihinde geçici mühlet süresinin başladığını ilan etmiştir (Benzer örnek için bkz. Çelik, 2019: 3).

Okan Ticaret ve Sanayi AŞ. ‘ nin Yapması Gereken Kayıtlar

Olay 1: Mahkemenin geçici mühlet kararından önce dava edilmemiş alacaklar için geçici mühlet kararının ilan edildiği hesap dönemi için şüpheli ticari alacak karşılığı ayrılabilir.

Bu durumda 31.12.2020 tarihi itibari ile açık cari hesap alacağı 330.000 TL + muaccel hale gelen alacalar (30.10.2020 ve 31.12.2020 vadeli çekleri için) 153.000 TL Toplamda 483.000 TL şüpheli ticari alacak karşılığı ayırabilecektir.

31.12.2020			
128 Şüpheli Ticari Alacaklar		483.000	
128.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti.			
	120 Alıcılar		330.000
	120.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		
	101 Alınan Çekler		
	101.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		53.000
31.12.2020			
128 Şüpheli Ticari Alacaklar		483.000	
128.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti.			
	120 Alıcılar		330.000
	120.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		
	101 Alıcılar		
	101.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		153.000
31.12.2020			
654.Karşılık Giderleri		483.000	
654.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti			
	129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı		483.000
	129.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		

Olay 2: 31.12.2021 ve 31.04.2021 vadeli 125.000TL tutarındaki çekler için muaccel hale gelmediği için dava yoluyla ya da icra safhasına gelmediği için alacaklardan, vadesi geçici ve kesin mühlet sürelerine denk gelenler, vadenin dolduğu hesap dönemi içinde şüpheli ticari alacak kapsamında 2021 yılı içinde geçici veya kesin mühlet sürelerine bakılmaksızın karşılık ayırabilecekler (Benzer örnek için bkz. Çelik, 2019: 3).

	31.04.2021			
129 Şüpheli Ticari Alacaklar			125.000	
129.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti				
		101 Alınan Çekler		125.000
		101.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		

	31.04.2021			
654 Karşılık Giderleri			125.000	
654.01.Şüpheli Ticari Alacaklar				
Karşılığı		129 Şüpheli Ticari Alacaklar		125.000
		Karşılığı		
		129.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti		

Geçici mühlet zamanı 30.10.2020 tarihli ilanla 3 aydır. 15.01.2021 tarihinde konkordatonun kabul edilmesiyle kesin mühlet zamanı işlemeye başlayacaktır. İşletme 31.12.2020 tarihinde vadesi gelen 483.000 TL tutarındaki alacağı için bir karşılık ayırmaması durumunda bu tarihi geçen dönemde karşılık ayrılması mümkün değildir.

Olay 3: 07.01.2021 tarihinde geçici mühlet süresi içinde konkordato talebi red edilmiş olsaydı yapılacak kayıt aşağıdaki gibi olacaktı. 31.12.2020 tarihi itibari ile ayrılan toplam karşılık 483.000 TL olduğundan bu tutarın gelir hesabına alınması gerekir. (Benzer Örnek Bkz.Çelik,2019:3).

	07.01.2021			
129 Şüpheli Ticari Alacaklar			483.000	
Karşılığı				
129.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti				
		671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar		483.000
		671.01. Şüpheli Ticari Alacak		
		Karşılığın İptali		

Olay 4: 12.11.2021 tarihinde konkordato projesi kabul edilmiş ve Okan Ticaret ve Sanayi AŞ. Hasan Ticaret Ltd.Şti ile 608.000 TL alacağın 208.000 TL' sinin 31.12.2021 Tarihine kadar ödenmesi konusunda anlaşma sağlamıştır.

Bu durumda karşılık ayrılmış olan 208.000 TL 'nin hesap dönemi sonuna kadar gelir hesaplarına intikal ettirilmesi gerekir.

31.12.2021			
129 Şüpheli Ticari Alacaklar		208.000	
Karşılığı			
129.01.Hasan Ticaret Ltd.Şti			
	671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar		208.000
	671.01. Şüpheli Ticari Alacak		
	Karşılığın İptali		

3.1.4.Vade Farkları ve Faiz

İİK'nın 294.maddenin 3.fıkrasına göre; Mahkeme tarafından kabul edilen konkordato projesi, projeye ters bir karar içermediği zaman kesin mühlet verildiği zamandan itibaren teminat altına alınmamış alacaklar için faiz işlemesi durur (İİK, md. 294/3).

Konkordatoda mahkeme tarafından verilen mühletin herhangi bir olaylardan dolayı mahkeme kararın kaldırılması durumunda işlenen faizlere geçmişe yönelik bir faiz uygulamaları devam etmeye başlar. İşletmelerin rehinli alacaklarına da bir faiz işlemesi devam eder. Mahkemece verilen kararlarda belgelerle gösterilebilecek rehinle güvence altına alınmış olan alacaklar ve de kanun maddesinde yer alan alacaklar da güvencesiz olan alacaklardır. Bu sebepten ötürü konkordato da verilen mühletin içinde teminatsız alacaklar yönüne faiz işlemleri durur. Bu kurallara aykırı bir durum olmadan rehinle güvence altına alınmış alacaklara da faiz işlemeye devam eder (Toroslu, 2019: 73).

Mahkeme kararıyla onaylanan konkordato projesi için borçlu taraf konkordatoya ait olan borçları için bir faiz ödeyeceği konusunda bir teklifte yada anlaşmada bulunmuş ise konkordatoda belirlenen zamanlar içinde alacaklıların alacakları için faiz hesaplanır. Ancak konkordato kapsamını dışında olan borçlar için de bir faiz ödeneceği hususunda borçlu ve alacaklı arasında bir düzenleme yada anlaşma yoksa konkordato zamanı içinde bu borçlara faiz işletilmemesi gerekir. Borçlar için konkordato zamanında vade farkının ödenip ödenmemesi konusunda kanun maddesinde herhangi bir açıklama olmaması durumunda vade farkını ödenmesi için borçlu ve alacaklılar arasında bir anlaşmaya varılması gerekmektedir (Coşkun, 2019: 29).

Konkordato da vade farkları alacaklının ödeme güçlüğü nedeniyle yani ödemesinin gecikmeden kaynaklanan zararları karşılamayı amaçlar. Temerrüt faizi işletmenin alacaklarından uğradığı zararı telâfi eder niteliktedir. Vade farkı temerrüt faizine yönelik bir benzerlik ya da yakınlık gösteriyorsa vade farkları temerrüt faiziyle bir karara

bağlanmamışsa borçlu tarafın temerrüt faizine düşmesi itibariyle vade farkı belirlenen vade zamanından itibaren başlayacaktır. Bu sebepten dolayı birbirlerinden bağımsız hukukiyere bağlıdırlar. Vade farkı ihtara ve kanundaki temerrüt şartlarına ilişkin prosedürlere de ihtiyacı yoktur (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 1999/19-933 E.1999/950 K. T.17.11.1999 Tarihli Kararı).

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı gereğince vade farkı talep edilebilmesi için;

- a) Taraflar arasında vade farkı talep edilebileceğine dair sözleşme ya da
- b) Vade farkı talep edilebileceğine yönelik olarak taraflar arasında teamül olması gerekmektedir (Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı 2003/1 E., 2003/1 K. 27.06.2003 T.li Kararı).

Konkordato tekliflerinde faiz ödeneceği kararlaştırılmışsa faiz tahakkukları hem ilgili borç hesaplarına ve hem de aktifte 180 Gelecek Aylara Ait Giderler ve 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesaplarına kaydedilir. Konkordato kapsamındaki borçlara faiz ödemesi yapıldıkça gideri muhasebeleştirilir.

Örnek: Okan işletmesinin konkordato teklifi 12.12.2020 tarihinde mahkeme kararıyla tasdik edilmiştir. Konkordato talep tarihi 22.05.2019 dur. Tasdik edilen konkordato projesine göre borçlar 01.10.2019 tarihinden başlamak üzere 36 ayda ödenecektir. Borçlu şirket olan Okan şirketi, XX Şirketine olan 75.000,00.- TL ana para 11.000,00.- TL faiz olmak üzere toplam 86.000,00.-TL tutarındaki borcunu tasdik edilen konkordato projesine göre ödeyecektir. Ödenecek faiz tutarı 2019 yılı için 2.000- TL ve 2020 ve sonrası için 9.000.- TL dir. Yine aynı şekilde ödenecek borç tutarı faiz dahil 2019 yılında 5.500.- TL ve 2020 ve sonrasında 46.000.TL dir. Bu işlemlerle ilgili borçlu şirketçe yapılacak muhasebe kaydı aşağıda belirtilmiştir (Benzer örnek için bkz. Coşkun, 2019 :35).

22.05.2019			
320 Satıcılar		75.000	
320.10.01. XX Şirketi			
	320 Satıcılar 320.90.Konkordatoya Tabi Borçlar 320.90.01.XX Şirketi		75.000

Konkordato projesi tasdik olduğunda yapılması gereken muhasebe kaydı;

12.12.2020		
320 Satıcılar		35.000
320.90. Konkordatoya Tabi Borçlar		
320.90.01.XX Şirketi		2.000
180 Gelecek Aylara Ait Giderler		
180.01.2019 Yılı Faiz Giderleri		9.000
280 Gelecek Yıllara Ait Giderler		
280.01.Gelecek Yıllara Ait Giderler		
420 Satıcılar		46.000
320.90.Konkordatoya Tabi Borçlar		
320.90.01.XX Şirketi		

3.1.5. Kur Farkları

Yabancı para cinsinden borçlar için Türk Lirası'nın bu yabancı paralar karşısındaki dalgalanmalara bağlı olarak fiyat artışı yada azalışına bağlı olarak şirketlerin lehine veya aleyhine yönelik bir kur farkı oluşmaktadır. Konkordatoya tabi olan şirketlerin yabancı para cinsinden alacak tutarların incelenmesi sonucu tespit edilen miktar konkordatonun geçerli bir talep edilen zamanı mı yoksa komiserin alacaklılara davet zamanının mı esas olunacağı konusunda konkordatonun mevzuatında yer alan bir düzenleme yoktur. Böyle bir durumda hangi zamandaki kurun esas alınacağı alacak tutarının belirlenmesinde hem de bu alacakların tutarları üzerinden konkordato projesinin alacaklıların oylamaya katılması durumundan önemlidir (Coşkun, 2019: 36).

Yabancı para cinsinden olan borçların Türk lirasına çevrilmesi durumunda hangi kur farkının kullanılacağı yönünde taraflar arasında herhangi bir belirleme yada anlaşma yapılmamış ise 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu'nun uygulamalarında TC Merkez Bankası Döviz Alış kurunun kullanılması gerekmektedir (213 sayılı Vergi Usul Kanunu 505 Sıra Nolu Tebliği).

Konkordato borçlusu: İİK'nın 324.maddesine göre; konkordato yoluyla ya da alacaklıların anlaşma yoluna giderek alacakların vazgeçti miktarınca borçlu tarafın defterlerinde karşılık ayrılarak kayıt edilir. Kayıtlar alacakların vazgeçtiği dönemin sonundan başlayarak 3 yıl boyunca zararlar karşılanmadığı zaman kar hesabına kayıt edilir.(İİK.md.324)

Konkordato alacaklısı: İİK 322.maddesine göre; tahsili mümkün olmayan alacaklara değersiz alacak denir. Değersiz alacaklar olduğu tarihte tasarruf miktarıyla kayıt edilir ve kayıtlı değeriyle zarara geçilerek mahsuplaştırılır. Bu maddeye göre değersiz alacaklar gider olarak kayıt edilir (İİK.md.322).

Örnek: Okan şirketinin Ahmet şirketine olan 27.000 USD borcunun konkordato talep tarihinde bilançoda yer alan TL karşılığı ($27.000 \text{ USD} * 7.50 \text{ TL Kur} =$) 202.500,00.-TL dir. Konkordato komiseri tarafından alacaklılara alacaklarını bildirmeye davet ilanının yayınlandığı 17.10.2020 tarihindeki USD efektif satış kuru ise 1 USD = 7.62 TL olup bu tarih itibarıyla borç tutarı $27.000 \text{ USD} * 7.62 = 205.740,00 \text{ TL}$ sına yükselmiştir. Borçlu şirketin kurların artması nedeniyle konkordato talep tarihine göre borcu $205.740,00 - 202.500,00 = 3.240,00.- \text{ TL}$ artmıştır. Bu işlemle ilgili olarak borçlu tarafından yapılacak muhasebe kaydı aşağıda belirtilmiştir.(Benzer örnek için bkz.Coşkun,2019:36).

17.10.2020			
656 Kambyo Zarar		3.240	
656.01 Saticılara İlişkin Kur Farkı			
	320 Saticılar		3.240
	320.90.Konkordato Tabi Borçlar		
	320.90.01.Ahmet Şirketi		

3.1.6.Gider Avansı

HMK'nın 120.maddesine göre; Gider avansı tarifiesi Adalet Bakanlığı tarafından belirlenir ve belirlenen tutar dava açılacağı zaman mahkemenin veznesine yatırılır. Dava aşamasında yatırılan avansın yeterli olmadığı anlaşıldığı zaman mahkeme tarafından 14 günlük süre verilerek eksik kısmın yatırılması için zaman tanınır. Delil avansı için 324.madde hükümleri geçerlidir (HMK, md.120).

Adalet Bakanlığınca yayınlanan 31167 sayılı Konkordato Gider Avansı Tarifiesi (KGAT)'nin tebliğine göre;

Amaç ve kapsam: KGAT'nın 1.maddesine göre; Konkordato talep edilirken gider avansının vezneye yatacağı miktarın usul ve esasları gösterilir (KGAT.md.1).

Dayanak: KGAT'nın 2.maddesine göre; Tarife 2004 sayılı kanunun 285.maddesinin 4.bendine göre belirlenmiştir (KGAT.md.2).

Konkordato gider avansı: KGAT'nın 3.maddesine göre; Gider avansı konkordato talebinde Adalet Bakanlığınca belirtilen listeye göre vezneye tutar yatırılır.Bu gider avansında posta ücretleri, konkordato komiseri ücreti, bilirkişi ücreti, ilan ücretleri, iflas giderleri ve dosyaların Bölge Adliye Mahkemesi ve Yargıtay'a gidiş ve dönüş tutarlarına yer verilir (KGAT.md.3).

Konkordato gider avansı miktarı: KGAT'nın 4.maddesine göre; talep edenler açısından bakıldığında konkordato ilan edilirken alacaklı kişilerin 3 katı tutarındaki tebligat ücreti, Sicil gazetesinde yer alan 7 ilan bedelinin asgari ücreti olan 650 TL, Resmi ilan fiyat tarifesinde yer alan 7 ilanın asgari ücreti,bildirim yapılacak kurum ve kuruluşlara ait 50 adet iadeli taahhütlü posta tutarı,Bilirkişi için ödenecek olan tutarın 3 katı,Konkordato komiseri için 1000 TL üzerinden belirlenen 5 aylık ücret miktarı ve diğer işlemler için 350 TL,İflasa tabi olanlar için 17.000 TL iflas giderinin hepsini avans olarak yatırır.İflasa tabi olmayanlar için ise indirimler mahkeme tarafından verilir (KGAT.md.4).

Konkordato gider avansının iadesi: KGAT'nın 5.maddesine göre; Gider avansları yatırılan tutarların kullanılmayan miktarca talep edildiğinde iade edilir.Talep eden herhangi bir iban ya da hesap numarası bildirmişse bildirilen hesaba yatar. Eğer bildirim yapılmadıysa PTT'yle adreste ödemeli olarak belirlenen hesaba aktarılır (KGAT.md.5).

Gider avansının ikmal ettirilmesi: KGAT'nın 6.maddesine göre; Yatırılan avanslar yeterli olmadığı durumda mahkeme tarafından eksik kalan kısım 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 120.maddesinin 2.bendine göre tamamlanır (KGAT.md.6).

Zaman bakımından uygulama: KGAT'nın 7.maddesine göre; Gider avansı için 15.03.2018 tarihinden sonra taleplerinde konkordato uygulanır ve yatırılan gider avansı tutarı eksik olduğunda 6100 sayılı Kanunun 114 üncü ve 115 inci maddelerine göre uygulamalar yapılır (KGAT.md.7).

Yürürlükten kaldırılan tarife: KGAT'nın 8.maddesine göre; Gider avansı 2 Haziran 2018 tarihinde ve 30439 sayılı kanuna göre yürürlükten kaldırılmıştır (KGAT.md.8).

Yürürlük: KGAT'nın 9.maddesine göre; Tarife yayınlandığı an yürürlüğe girer (KGAT.md.9).

3.2. Konkordatonun Vergisel Sonuçları

İİK 101.maddesine göre; iflas eden şirketlere amme alacaklar dahil edilirken, konkordato ilan eden şirkete amme alacakları dahil edilmemektedir (İİK.md.101).

İİK'nın 294.maddesine göre ise; Konkordato mühletinde borçlu için amme alacaklara ilişkin de takipler yapılmaz. Konkordato ilanından önce yapılan takipler ise durur. İhtiyari haciz ve tedbir kararları işlenmez. Zamanaşımı ve hak düşürücü süreler de işlemez durur. Hacizler için ancak 206.maddeye göre takip işlemleri yapılır. Konkordato da kesin mühlet kararıyla her çeşit alacaklar için faiz işlemleri durdurulur. Takas durumu için ise 200 ve 201.maddelere göre geçici konkordato hükümleri esas alınır. Alacağın devri sözleşmeleriyle yapılmış ancak devredilen alacaklar konkordato ilanından sonra olmuş ise devredilen alacaklar geçersiz olacaktır (İİK.md.294).

3.2.1.Konkordatoda Damga Vergisi

İİK ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un 51.maddesine göre; Alacaklılara ödenecek olan miktar üzerinden %2,27 ve yapılandırmalara sonucunda rehinli alacaklar için ödenecek miktar %1,13 olarak belirlenmiştir(İİK.md.51)

3.2.2.Konkordatoda Harç ve Vergi İstisnaları

İİK 308.maddenin g bendine göre; konkordato projesi için düzenlenecek kağıt ve damga vergilerinden, alacaklılar tarafından tahsil edilecek miktarlar ve gider vergisine göre ödenecek olan banka ve sigorta vergilerinden, borçlu taraf için krediler, destek fonlarına istisna getirilmiştir. Bu istisnalar alacaklılar için uygulanır ve üçüncü kişiler için geçerli değildir (İİK, md. 308/g). Bu hükümler ile konkordato aşamalarını kolaylaştırmak için harçlara veya vergi istisnaları ve teşvik belgelerine ayrılan sürelerin uzatımının önünü açmış olduğu görülmektedir (Küçükşahin, 2019: 76).

3.2.3.Konkordatoda Teşvik Belgeleri

İİK'nın 308.maddesinin g bendine göre olan hükümleri teşvik belgeleri içinde geçerlidir.

3.2.4. Vergi Usul Kanunu Açısından Konkordato Açısından

Konkordato kararlarında borçlu ve alacaklılar açısından vergisel sonuçlar olmaktadır. Bu kararlar açısından borçlular borçlarını konkordato projesinde belirtilen kısımları ödememektedir. Alacaklılar ise aynı durumda alacaklarından vazgeçmektedir. Böyle durumlarda alacaklının ve borçlunun kayıtları 213 sayılı Vergi Usul Kanunun hükümleri değerlendirilmesi gerekmektedir (Toroslu, 2019: 300).

3.2.4.1.Vazgeçilen Alacaklar

Tenzilat konkordatosu ilan eden işletmelerin vazgeçilen alacakları borçlu tarafından vazgeçildiğinden dolayı kar elde etmiş durumundadır. Vazgeçilen alacakların VUK'da özel bir itfa düzenlemelerine de yer verilmiştir. Ödenmesi gereken borçtan vazgeçilen bir işletme yada tarafın mali durumunun kötü olduğu bilinerek ve kararın alacaklarından vazgeçtiği dönem için değil de bir sonra ki dönemde vergilendirilmesi öngörülür. Vazgeçilen bu alacaklar üç yıl içinde zarar olarak gösterilmez ise üç yılın sonunda direk kar olarak hesabına aktırılır (Toroslu, 2019: 301).

3.2.4.1.1.Vazgeçilen Alacak Tanımı ve Zarar Mahsubunun Yapılması

VUK 324.maddesine göre: konkordato ilanıya veya anlaşma yoluna gidilerek vazgeçilen alacaklar borçlu işletmenin defterinde özel bir karşılık hesabına aktarılır. Bu hesaba aktarılan vazgeçilen alacaklar vazgeçildiği dönemin sonundan itibaren üç yıl içinde zararlar mahsuplaştırılmadığı zaman kar hesabına aktarılır (VUK, md. 324).

Belirtilen bu kanunda, “Konkordato veya anlaşma ile birlikte alınmasından vazgeçilen alacaklar, borçlunun kayıtlı defterlerinde ayrılan karşılık hesaplarına aktarılır. Bu hesabın içindekiler de alaktan vazgeçildiği dönem yılı sonundan itibaren üç yıl içinde zarar olarak karşılanmadığı zaman kar hesabına aktarılır. Bu madde gereği, alacağın vazgeçilen alacak olarak bahsedilmesi durumunda bu alacak için konkordato gereği ya da anlaşma

gereği vazgeçilmiş olması gerekmektedir. Vazgeçilen alacakları, değersiz alacaklardan ayırt eden kısımlarda burasıdır. Böylece alacakların değersiz alacak haline geldiğini görmek için VUK'un 322. maddesine bakmak gerekir (Yavuz, 2019: 258).

VUK 322. maddesine göre; hükmü verilmiş ya da bir belgeye göre tahsili mümkün olmayan alacaklar değersiz alacaklardır. Değersiz alacaklar değersiz olduğu andan itibaren tasarruf değeriyle mahsuplaştırılmasıyla zarara aktarılarak ortadan kaldırılır. İşletme hesabına göre defter tutanlar ise değersiz alacakları gider yazarak ortadan kaldırırlar (VUK, md. 322).

Konkordato da vazgeçilen alacak, borçlu ve alacaklı taraflar bakımından farklı sonuçları vardır. Konkordato ilanı ile vazgeçilen alacaklar, alacaklı gözünden bakıldığında değersiz alacak durumunda olduğundan, borçlu tarafından bakıldığında bir kar durumundadır. Konkordato da vazgeçilen alacakların alacaklı gözünden değersiz alacak niteliği olarak kabul edilmesinin sebebi, konkordato anlaşması gereği kabul edilen belgeler VUK'da 322. Maddeye göre ödemesi imkansız olduğunu gösteren bir belgenin olmasıdır. Evveliden belirttiğimiz gibi konkordato da vade konkordatosu veya tenzilat konkordatosu olarak ikiye ayrılmaktadır. Tenzilat konkordatosunun kabul edilmesiyle birlikte alacaklılar, vazgeçmiş oldukları alacak tutarını karşılık ayırarak gider olarak yazabilir. Örneğin borçlu tarafın, borç toplamının 40'ından vazgeçmesi durumunda geriye kalan miktarı ödeyeceğini bildirmesi ve bildirdiği bu teklifin kabulüyle ise alacaklı taraf, alacaklarının tamamını değil de %60'lık kısmını isteyerek %40'lık tutardan vazgeçer. Buna göre vazgeçilen %40'lık alacak miktarı borçlu açısından vazgeçilen alacak tutarı olarak dikkate alınır (Yavuz, 2019: 262).

Kanun metnine göre borçlu ödeme yükümlülüğünden kurtulan borcu için direkt gelir yazmadan bilançosuna ayırdığı karşılık hesabında üç yıl boyunca bekletilmesi lazımdır. Belirlenen üç yıl boyunca oluşabilecek herhangi bir zarar durumunda ayrılan bu karşılık hesabına mahsup edilerek ve üçüncü yılsonunda ise kalan bakiye tutarının gelir hesabına aktarılarak kaydedilmesi gerekmektedir. Böylece mahsup edilecek zarar miktarı işletme için ticari bir zarar olmayıp, vergi kanunlarına göre yapılan indirim ve eklenecek olan ilavelerin yapılmasından sonra ortaya çıkan mali zararı gösterir (Güray, 2013: 8).

Örnek: Okan A.Ş., Hakan A.Ş.’den olan toplam 3.000.000 TL tutarındaki alacağının bir kısmından (900.000 TL) Hakan A.Ş.’nin teknik iflasta olması ve borçlarını ödeyememesi nedeniyle 2019 yılında vazgeçmiştir. İki şirket arasında sulh anlaşması imzalanmıştır.

Hakan A.Ş.’nin 2016, 2017 ve 2018 yılı kurumlar vergisine esas durumu aşağıdaki gibidir: (Benzer örnek için bkz: Güray, 2013: 2-3).

	2016	2017	2018
Ticari Kar/Zarar	-425.000	-150.000	-750.000
K.K.E.G.	120.000	185.000	350.000
Mali Kar/Zarar	-305.000	35.000	-400.000

Şirketin ayrıca 2016 yılı sonu itibariyle kullanabileceği geçmiş yıllar zararları da aşağıdaki gibidir:

2015 yılı mali zararı : 500.000 TL

2014 yılı mali zararı : 300.000 TL

2013 yılı mali zararı : 700.000 TL

TOPLAM : 1.500.000 TL

Bu tabloya göre, 2016 yılında bilançoda özkaynaklar hesap sınıfı içinde özel bir karşılık hesabına (kâr yedekleri için 549 Özel Fonlar hesabı altında alt hesap açılması bize göre en uygun kayıt şeklidir) kaydedilen 900.000 TL’den öncelikle 2016 yılı zararı olan 305.000 TL mahsup edilecektir. 2017 yılına devreden vazgeçilen alacak tutarı (900.000 – 305.000=) 595.000 TL’dir.

2017 yılı sonunda şirketin ticari zararı oluşmakla birlikte, bu zarardan daha fazlası kanunen kabul edilmeyen gider olarak mali kazancı oluşturmuştur. Bu mali kazançtan geçmiş yıllar mali zararları mahsup edileceği için kurumlar vergisi matrahı oluşmayacaktır; ancak 2017 cari yılında mali bir zarar oluşmadığından vazgeçilen alacak tutarından herhangi bir mahsup yapılamayacaktır. Bu durumda 2018 yılına devreden vazgeçilen alacak tutarı 595.000 TL’dir.

2018 yılı vazgeçilen alacağın bilançoda tutulabileceği en son yıldır. Bakiye tutar gelir hesabına devredilecektir. Bu durumda mali zarar oluşmayacak, $(400.000 - 595.000) = 195.000$ TL mali kazanç oluşacaktır. Bununla birlikte firmanın mahsup edilebileceği için geçmiş yıllar mali zararı toplamı halen yeterli olduğundan kurumlar vergisi matrahı oluşmayacaktır.

Yukarıdaki işlemlerin muhasebe kayıtları ise aşağıdaki şekilde olacaktır:

2016 yılında 425.000 TL ticari zararı, 305.000 TL mali zararı oluşmuştur. Bu durumda 690- Dönem Karı veya Zararı hesabı 425.000 TL borç bakiye vermiştir. 549 hesap bu hesaptan mahsup edilecektir.

	31.12.2016			
549 Özel Fonlar Hesabı			305.000	
		690 Dönem Kar ve Zararı Hesabı		305.000

Bu kayıt sonucunda işletmenin ticari zararı 120.000 TL'na düşmüş olacaktır. Beyanname üzerinde 120.000 TL Kanunen kabul edilmeyen giderin bu zarardan mahsubu sonucunda ise kurumlar vergisi matrahı oluşmayacaktır.

Yukarıdaki sonuca, 549 hesabı 644 Konusu Kalmayan Karşılıklar veya 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar hesabına devretmek yoluyla da ulaşılabilir.

2017 yılında şirketin mali kazancı oluşmuştur. Bu nedenle 549 hesaba herhangi bir kayıt yapılmayacaktır.

2018 yılı ise vazgeçilen alacağın her hal ve şartta gelir yazılarak kapatılacağı yıldır.

	.././...			
549 Özel Fonlar			595.000	
		644 Konusu Kalmayan Karşılıklar Hesabı		595.000

VUK 324.maddesine göre; konkordato ilanıyla veya anlaşma yoluna gidilerek vazgeçilen alacaklar borçlu işletmenin defterinde özel bir karşılık hesabına aktarılır. Bu hesaba aktarılan vazgeçilen alacaklar vazgeçildiği dönemin sonundan itibaren üç yıl içinde zararlar mahsuplaştırılmadığı zaman kar hesabına aktarılır (VUK, md. 324).

Amortismanına tabi malların satılması: VUK 328.maddesine göre; işletmeye ait amortismanı ayrılan iktisadi kıymetlerin satılması durumunda elde edilen tutar envanter defterindeki kaydına göre ve aralarındaki oluşacak farka göre kar yada zarar olarak kayıt edilir. İşletme defteri tutan kişiler, serbest meslek kazancı defteri tutan kişiler oluşan bu farkı defterlerine hasılat ya da gider olarak kayıt ederler.Devir ve trampalar için de bu hüküm geçerlidir (VUK, md.328).

Amortismanına tabi malların sigorta tazminatı: VUK 329.maddesine göre; doğal afetler sonucunda tamamen ya da kısmet zarara uğrayan amortismanına tabi kıymetlerden alınan sigorta tazminatları bu iktisadi kıymetlerin değerinden yüksek veya düşük olması durumunda kar ya da zarar hesaplarına aktarılır. Eğer bu iktisadi kıymetlerin yenilenmesi kararı alınırsa yenilenme giderleri için pasif hesapta geçici olarak bir hesapta üç yıl boyunca tutulabilir. Bu üç yıl içinde kullanılmayan tazminat farkları kar hesabına aktarılır (VUK, md.329).

VUK'nun 328.ve 329.maddesine doğrultusunda amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin satılması durumunda elde edilen kazanç yada sigorta tarafından ödenen tazminat bedelinin üç yıl süreyle pasif hesapta özel fonlar hesabında kalması durumunda 549 Özel Fonlar hesabına yapılan kayıt birinci yıl olarak mı hesaplanmalı yoksa kayıt yapılan yılın sonraki dönemi takip eden dönem olarak mı kabulü ile hesaplanıp kayıt edilmesi hususuna bakıldığında VUK'un 324.maddesine göre verilen üç yıllık süre açısından da geçerli olacaktır (VUK, md.324).

3.2.4.2.Değersiz Alacaklar

Değersiz alacaklar mahkeme kararına ya da doğrulanan bir belgeye göre tahsili artık mümkün olmayan alacaklardır. Değersiz alacaklar bu duruma geldiği zaman ki durum da kullanımı ve değerlerini kaybederler. İşletme'nin muhasebe kayıtlarında defter değerlerindeki tutarla zarar olarak kaydedilir. Değersiz alacaklar tahakkuk esasına göre düzenlenirler. Bunlar ticari ve zirai kazanç olarak elde edilirler. Tahakkuk esasına göre şirketler kayıt olarak aktiflerin de bir artış olarak eklenmediği için gelir olarak kayıt edilen alacaklar daha sonra tahsil edilmesinin mümkün olmaması nedeniyle gider olarak yazılır ve telafi edilmiş olur (Yücel, 2011: 248).

VUK 322.maddesine göre: tahsili mümkün olmayan alacaklara değersiz alacak denir. Değersiz alacaklar olduğu tarihte tasarruf miktarıyla kayıt edilir ve kayıtlı değeriyle zarara geçilerek mahsuplaştırılır. Bu maddeye göre değersiz alacaklar gider olarak kayıt edilir (VUK, md. 322).

3.2.4.2.1.Gider Yazılan Değersiz Alacığın Tahsil Edilmesi

VUK'da değersiz alacaklarla ilgili olarak kazai bir hükme veya kanaat verici bir vesikaya göre tahsiline artık imkan kalmayan alacaklar olarak tanımlanmıştır. Bu tanıma göre böyle alacakların sonradan tahsili mümkün değildir. Bu alacaklar değersiz alacaklar niteliği bakımından kayıt altına alındığı tarihten itibaren gelir tablosuna zarar olarak yansıtılır ve bilanço hesaplarından da çıkartılır. Değersiz alacak olarak yapılan kayıta zarar olarak nitelendirilir ve daha sonrasında tahsil edilmesi durumunda Dönem Kar/Zarar hesabını Olağandışı Gelir ve Karlar olarak kayıt edilmesi gerekmektedir. İşin terk edilmesi durumunda terk edilmeden önce gider olarak kayıt edilen alacakların tahsiline ait hükümler ise Gelir Vergisi Kanunu'nun 82/5.maddesine göre; gerçek usule tabi olan işletmelerin terk ettikleri işleriyle ilgili daha sonra elde edilen kazançları arızı kazanç olarak sayılır (Toroslu,2019:304).

VUK 85.maddesine göre vergiye tâbi arızı kazançlar şunlardır: Arızı ticaretten ya da bu nitelikteki işlerden elde edilen kazanç, zirai veya ticari şirketlerin faaliyetlerini ve serbest meslek işinde olanların faaliyetlerini durdurması ya da terk etmesi, henüz bu işlere başlamaması ya da böyle işlere hiç girişmeden ihalelerden artırım ya da eksiltmelere iştirak olmaması durumunda elde ettiği kazanç, Kiralık haklarının devrinde aldıkları tazminatlar, arızı olarak yapılan serbest meslek işlerinden elde edilen kazançlar, Gerçek usulde vergiye tabi kişilerin terk ettiği işlerden dolayı sonradan elde edilen kazançları ve dar mükellef olan ve 45.maddeye göre arızı olarak yapılan işlerden elde edilen kazançlar bir takvim yılında yukarıda belirtilen kazançların 40.000 TL'lik kısımları gelir vergisinden ayrıdır.85.madde'de geçen hasılat kavramı alınan para miktarını ve diğer gelirlerle elde edilen miktarı ve para ile temsili olan tüm yararları ifade etmektedir. Arızı kazançların safi miktarı aşağıdaki şekilde tespit olunur: Arızı ticaretten ya da bu nitelikteki işlerden elde edilen kazançların satış fiyatlarından maliyet miktarlarını ve satıştan dolayı yapılan giderler düşürülür. zirai veya ticari şirketlerin faaliyetlerini ve serbest meslek işinde

olanların faaliyetlerini durdurması ya da terk etmesi, henüz bu işlere başlamaması ya da böyle işlere hiç girişmeden ihalelerden artırım ya da eksiltmelere iştirak olmaması durumunda elde ettiği kazanç, Kiralık haklarının devrinde aldıkları tazminatlar, arızı olarak yapılan serbest meslek işlerinden elde edilen kazançlardan elde edilen hasılatlar belgelerle birlikte giderlerden düşürülür (VUK, md.85).

3.2.4.2.2. Değersiz Alacağın Gider Yazılma Zamanı

V.U.K'nun 322.maddesi göre; Değersiz alacaklar oluştuğu tarihte tasarruf miktarıyla kayıt edilir ve kayıtlı değeriyle zarara geçilerek mahsuplaştırılır. İşletme hesabı defteri tutanlar için bu maddeye göre değersiz alacaklar gider olarak kayıt edilir. Bu maddeye göre değersiz alacak olduğu andan sonra gider olarak kaydedilmesi gerekmektedir. Değersiz hale geldiği dönemde gider olarak kayıt edilmeyen alacakların daha sonraki dönemlerde gider olarak kayıt edilemez. Bilanço esasına göre defter tutan şirketler değersiz olan alacakları aynı tarihte zarar olarak kaydetmek zorundadırlar. İşletme hesabına göre defter tutan şirketler ise değersiz alacakları aynı tarihte gider olarak yazarlar (Toroslu,2019:305).

Zarar olarak kaydedilen değersiz alacaklar 689-Diğer Olağandışı Gider ve Zarar hesabında izlenir. İşletme hesabına göre defter tutanlar yukarıda geçen hükümlere göre değersiz alacakları gider olarak kayıt ederler (Yücel,2011:259).

Örnek: ABC A.Ş'nin 60.000 TL tutarındaki senetsiz 55.000 TL tutarındaki senetli alacağının 10.10.2020 tarihinde değersiz hale geldiği varsayımıyla yapılacak muhasebe kayıtları aşağıdaki gibi olacaktır Benzer örnek için bkz.Yücel, 2011: 259).

10.10.2020			
689 Diğer Olağandışı Gider Ve Zararlar		115.000	
	120 Alıcılar		60.000
	121 Alacak Senetleri		55.000
31.12.2020			
690 Dönem Kar/Zarar		115.000	
	689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar		115.000

Değersiz hale gelen ve 2010 yılı dönem sonu hesaplarına zarar olarak kaydedilen söz konusu alacak, 14.02.2021 tarihinde tahsil edilirse yapılacak muhasebe kaydı aşağıdaki gibi olacaktır.

	14.02.2021			
100 Kasa			115.000	
		671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar		115.000
	31.12.2021		115.000	
671 Önceki Dönem Gelir ve Karlar				
		690 Dönem Kar ve Zarar		115.000

3.3.Konkordato Öncesi ve Konkordato Anında Finansal Analiz ve Genel Değerlendirme

Çalışmanın bu kısmında konkordato ilan etmiş bir işletmenin konkordato öncesi ve konkordato esnasında temel mali tabloları üzerinden finansal analizi ile ilgili bir örnek geliştirilmiştir.

X işletmesinin 2019 yılında işletme faaliyetlerine devam etmektedir. 2020 Yılında Covid 19 pandemisi nedeniyle ve Ekonomik sıkıntılardan dolayı işletme faaliyetlerine yönelik olan borçlarını ödemekte zorluk çekmektedir ve 15 Mart 2020 Yılında Konkordato Talebinde Bulunmuştur.(Benzer örnek için bkz. Bitlisli ve Yılmaz, 2016: 215).

AKTİF(VARLIKLAR)

X İŞLETMESİ 2019 YILI BİLANÇOSU

PASİF(KAYNAKLAR)

DÖNEN VARLIKLAR	4.355.350	KISA VAD.YAB.KAYNAKLAR	2.902.000
Hazır Değerler	25.350	Mali Borçlar	115.000
Kasa	5.350	Banka Kredileri	90.000
Bankalar	20.000	Diğer Mali Borçlar	25.000
Ticari Alacaklar	3.500.000	Ticari Borçlar	605.000

Alıcılar	3.700.000	Satıcılar	500.000
Alacak Senetleri Reeskontu(-)	-200.000	Borç Senetleri	90.000
Şüp.Tic.Alacaklar	0,00	Borç Senetleri Reeskontu(-)	20.000
Diğer Alacaklar	55.000	Diğ.Tic.Borçlar	35.000
Diğer Çeşitli Alacaklar	55.000	Diğer Borçlar	925.000
Stoklar	750.000	Ortaklara Borçlar	910.000
Ticari Mallar	220.000	Personele Borçlar	15.000
Diğer Stoklar	45.000	Alınan Avanslar	35.000
Verilen Sipariş Avansları	485.000	Alınan Sip.Avansları	35.000
Gel.Ay.Ait Giderler ve Gel.Tah	0,00	Öd.Vergi ve Diğ.Yük	1.222.000
Gelecek Aylara Ait Giderler	0,00	Öd.Vergi ve Fonlar	20.000
Diğer Dönen Varlıklar	25.000	Öd.SosyalGöv.Kes.	2.000
İndirilecek KDV Tutarı	25.000	Vad.Geç.Ert.ve Tak.Ver.ve Diğ.Yük.	1.200.000

DURAN VARLIKLAR 5.157.000	Diğ.Kısa.Vad.Yab.Kay.	0,00
Mali Duran Varlıklar 100.000	Hesaplanan KDV	0,00
İştirakler 100.000	UZUN.VAD.YAB.KNYK. 6.500.000	
Maddi Duran Varlıklar 4.947.000	Mali Borçlar 5.000.000	
Arazi ve Arsalar 3.000.000	Banka Kredileri 5.000.000	
Binalar 830.000	Diğer Borçlar 1.500.000	
Tesis Mak. Ve Cihazlar 18.000	Diğ.Çeşitli Borçlar 1.500.000	
Taşıtlar 850.000	ÖZKAYNAKLAR 110.350	
Demirbaşlar 249.000	Ödenmiş Sermaye 3.350.000	
Birikmiş Amortismanlar (-) 0,00	Sermaye 3.350.000	
Maddi Olmayan Duran Varlıklar 110.000	Ödenmemiş Sermaye (-) 0,00	
Özel Maliyetler 110.000	Kar Yedekleri 350	
Birikmiş Amortisman(-) 0,00	Yasal Yedekler 350	
Gel.Yıl.AitGid. Ve Gelir.Tah. 0,00	Geçmiş Yıl Karları 510.000	
Gelecek Yıllara Ait Giderler 0,00	Geçmiş Yıl Karları 510.000	
	Geçmiş Yıl Zararları (-) 3.600.000	
	Geçmiş Yıl Zararları 3.600.000	
	Dönem Net Karı (Zararı) 150.000	
	Dönem Net Karı 0,00	
	Dönem Net Zararı (-) 150.000	
AKTİF TOPLAMI 9.512.350	PASİF TOPLAMI 9.512.350	

AKTİF

X İŞLETMESİ 15 MART 2020 KONKORDATO BİLANÇOSU

PASİF

DÖNEN VARLIKLAR	4.598.350	KISA VAD.YAB.KAYNAKLAR	6.188.000
Hazır Değerler	25.350	Mali Borçlar	928.000
Kasa	5.350	Banka Kredileri	614.000
Bankalar	20.000	Diğer Mali Borçlar	314.000
Ticari Alacaklar	3.700.000	Ticari Borçlar	2.180.000
Alıcılar	1.700.000	Satıcılar	1.200.000
Alacak Senetleri Reeskontu(-)	0,00	Borç Senetleri	520.000
Şüp.Tic.Alacaklar	2.000.000	Diğ.Tic.Borçlar	460.000
Diğer Alacaklar	100.000	Diğer Borçlar	1.200.000
Diğer Çeşitli Alacaklar	100.000	Ortaklara Borçlar	1.150.000
Stoklar	690.000	Personele Borçlar	50.000
Ticari Mallar	200.000	Alınan Avanslar	80.000
Diğer Stoklar	40.000	Alınan Sip.Avansları	80.000
Verilen Sipariş Avansları	450.000	Öd.Vergi ve Diğ.Yük	1.800.000
Gel.Ay.Ait Giderler ve Gel.Tah	60.000	Öd.Vergi ve Fonlar	75.000
Gelecek Aylara Ait Giderler	60.000	Öd.SosyalGöv.Kes.	25.000
Diğer Dönen Varlıklar	23.000	Vad.Geç.Ert.ve Tak.Ver.ve Diğ.Yük.	
İndirilecek KDV Tutarı	23.000	Diğ.Kısa.Vad.Yab.Kay.	1.700.000
DURAN VARLIKLAR	7.414.030	UZUN.VAD.YAB.KNYK.	5.705.000
Mali Duran Varlıklar	30	Mali Borçlar	3.750.000
İştirakler	30	Banka Kredileri	3.750.000
Maddi Duran Varlıklar	7.342.000	Diğer Borçlar	1.955.000
Arazi ve Arsalar	1.082.000	Diğ.Çeşitli Borçlar	1.955.000
Binalar	1.290.000	ÖZKAYNAKLAR	119.380

Tesis Mak. Ve Cihazlar	20.000	Ödenmiş Sermaye	3.000.000
Taşıtlar	2.000.000	Sermaye	3.000.000
Demirbaşlar	4.000.000	Ödenmemiş Sermaye (-)	0,00
Birikmiş Amortismanlar (-)	1.050.000	Kar Yedekleri	150
Maddi Olmayan Duran Varlıklar 70.000		Yasal Yedekler	150
Özel Maliyetler	150.000	Geçmiş Yıl Karları	510.000
Birikmiş Amortisman(-)	80.000	Geçmiş Yıl Karları	510.000
Gel.Yıl.AitGid. Ve Gelir.Tah. 2000		Geçmiş Yıl Zararları (-)	150.000
Gelecek Yıllara Ait Giderler	2000	Geçmiş Yıl Zararları	150.000
		Dönem Net Karı (Zararı)	3.240.770
		Dönem Net Karı	0,00
		Dönem Net Zararı (-)	3.240.770
TOPLAM AKTİF	12.012.380	TOPLAM PASİF	12.012.380

X İŞLETMESİ GELİR TABLOSU		
	31.12.2019	15.03.2020
BRÜT SATIŞLAR	20.000.000	32.000.000
SATIŞ İNDİRİMLERİ (-)	1.000.000	1.200.000
NET SATIŞLAR	19.000.000	30.800.000
SATIŞLARIN MALİYETİ(-)	17.000.000	26.500.000
BRÜT SATIŞ KARI VE ZARARI	2.000.000	4.300.000
FAALİYET GİDERLERİ(-)	1.500.000	3.400.000
FAALİYET KARI VE ZARARI	500.000	900.000
DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GELİR VE KARLAR	300.000	250.000

DİĞER FAALİYETLERDEN OLAĞAN GİDER VE ZARARLAR (-)	250.000	325.000
FİNANSMAN GİDERİ(-)	850.000	1.640.000
OLAĞAN KAR VEYA ZARAR	300.000	-850.000
OLAĞANDIŞI GELİR VE KARLAR	540.000	550.000
OLAĞAN DIŞI GİDER VE ZARARLAR(-)	340.000	1.868.444
DÖNEM KARI VEYA ZARARI	200.000	-2.658.444
DÖNEM KARI VERGİ VE DİĞER YASAL YÜKÜMLÜLÜK KARŞILIKLARI(-)	350.000	-582.326
DÖNEM NET KARI VE ZARARI	-150.000	-3.240.770

Finansal Oran Analizleri:

1)Brüt Çalışma Sermayesi

Brüt Çalışma Sermayesi=Cari Dönen Varlık

Dönen Varlıklar			
2019 (Y1)	2020(Y2)	% DEĞİŞİM	%DEĞİŞİM ORANI
4.355.350	4.598.350	((Y2-Y1)/Y1)*100	%5.57

İşletmenin Dönen varlıkları 2019 yılından 2020 yılında 0.05 oranda artmıştır.

2)Net Çalışma Sermayesi

Net Çalışma Sermayesi=Dönen Varlık- Kısa Vadeli Borç

NET ÇALIŞMA SERMAYESİ			
2019 (Y1)	2020(Y2)	%DEĞİŞİM	%DEĞİŞİM ORANI
1.453.350	-1.589.650	((Y2-Y1)/Y1)*100	%-200,37

İşletmenin 2019 ve 2020 yıllarında net çalışma sermayesinin pozitif olduğu ve 2020 yılında 2019 yılına göre net çalışma sermayesinin %-2,093 oranında sert bir azalış olduğu

tespit edilmiştir. Bu durum işletmenin mevcut Dönen Varlıkları ile Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarını karşılayamamaktadır.

3)Cari Oran

Cari Oran=Dönen Varlık/ Kısa Vadeli Borç

CARİ ORAN			
2019(Y1)	2020(Y2)	%DEĞİŞİM	%DEĞİŞİM ORANI
1.50	0,74	$[(Y2-Y1)/Y1] \times 100$	%-50,66

Türkiye’de cari oranın 1,5 ile 2,00 oranında sonuç vermesi beklenmektedir. İşletmenin kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşıladıktan sonra faaliyetlerini sürdürebilmesi ve iflas hali ile karşılaşmaması için ideal olması lazımdır. Yapılan analizde işletmenin ikinci yılda da cari oranın ideal sonucun altında kaldığını ve bir önceki dönemde cari oranının %-50,66 oranında değer kaybettiği tespit edilmiştir. Bu durum finansal zorluklar ile karşılaşacağını işaret etmektedir.

4)Asit Test Oranı

Asit Test oranı =(Dönen Varlık-Stoklar)/ Kısa Vadeli Borç

ASİT TEST ORANI			
2019(Y1)	2020(Y2)	%DEĞİŞİM	%DEĞİŞİM ORANI
1,24	0,63	$[(Y2-Y1)/Y1] \times 100$	%-49.19

İşletme dönen varlıkları ile kısa vadeli yabancı kaynaklarını karşılayabilme gücü göstermektedir. 2019 yılında stoklarında mevcut bulunan ticari malları hepsini karşılamaktadır. 2020 yılında işletme stoklarında bulunan ticari malları satamadığı takdirde geriye kalan dönen varlıkları ile kısa vadeli borçların sadece %63 karşılamaktadır. asit test oranının 2020 yılında 2019 yılına göre %49 oranında azaldığı görülmüştür. Ancak son yılda uygulanan asit-test oranının 1’den küçük çıkması sebebiyle ek olarak stok bağımlılık oranının da hesaplanması gerekmektedir.

5)Stok Bağımlılık Oranı

Stok bağımlılık oranı=(Kısa vadeli borç-Hazır değerler)/ Stoklar

STOK BAĞIMLILIK ORANI			
2019(Y1)	2020(Y2)	%DEĞİŞİM	%DEĞİŞİM ORANI
3,83	8,93	$[(Y2-Y1)/Y1] \times 100$	%133,15

Stok bağımlılık oranı, asit test oranının 1 'den küçük olması işletmenin borçlarının ödenmesi için işletmenin stoklara bağımlılığını ölçen oran olarak da geçmektedir. Asit test oranının 1'den büyük olması halinde stoklar haricindeki dönen varlıklar, işletmenin kısa vadeli borçlarını ödemeye yetecektir. Asit-Test Oranı işletme için ilk yılda 1'in üstüne lakin bir sonraki dönem de 1'in altında olmasıyla stok bağımlılık oranı hesaplanmıştır. Yapılan hesaplamalar neticesinde 2019 yılında 1,24 ve 2020 yılında %61 oranında bir düşüşle 0,63 seviyesine kadar düşmüştür. İşletme borçlarını ödeyebilmek için stoklarına yüksek oranda bağımlı olduğunu görülmektedir. Şirket stokları kısa bir zamanda nakde dönüştüremez ise borçlarını ödeyemeyeceği için iflas ile karşı karşıya kalma riski gözükmemektedir.

6)Stok Devir Hızı

Stok Devir Hızı=Satılan Ticari Malın Maliyeti/((D.başıStok+D.sonu Stok)/2))

STOK DEVİR HIZI					
Satılan Ticari Mal Maliyeti / [(Dönem Başı Stok + Dönem Sonu Stok)/2]					
Satılan Ticari Malın Maliyeti	Dönem Başı Stok	Dönem Sonu Stok	Stok Devir Hızı		
26.500.000	750.000	690.000	36,80		

Yapılan analiz de işletmenin aktifinde olan stokları bir cari dönem içerisinde 36,80 yani yaklaşık olarak 37 defa satabildiği tespit edilmiştir. Bu sonuç üzerinden aşağıdaki tabloda yer alan stok devir süresi hesaplanmıştır.

STOK DEVİR SÜRESİ
365/STOK DEVİR HIZI
9,91-10 GÜN

İşletmenin, aktifinde kayıtlı bulunan stoklarını cari yıl içerisinde 10 günde bir satıldığı belirlenmiştir.

7)Ticari Alacak Devir Hızı

Formülü: $\text{Net Satışlar} / \text{Kısa Vadeli Ticari Alacaklar}$

TİCARİ ALACAK DEVİR HIZI				
Net Satışlar / [(Dönem Başı Kısa Vadeli Tic.Alc. + Dönem Sonu Kısa Vadeli Tic.Alc.) /2]				
NET SATIŞLAR	DÖNEM BAŞI KISA VADELİ TİC.AL.	DÖNEM SONU KISA VADELİ TİC.AL	ORT.KISA.VAD.TİC.AL	ALACAK DEVİR HIZI
30.800.000	3.500.000	3.700.000	3.600.000	8,55

İşletmenin ticari alacak devir hızına bakıldığında yıllık ortalama 8 defa tahsil edebildiğini görmektedir.

8) Ticari Alacak Devir Süresi

Formülü: $365 / \text{Ticari Alacak Devir Hızı}$

TİCARİ ALACAK DEVİR SÜRESİ
$365 / \text{Ticari Alacak Devir Hızı}$
42,69- 43 Gün

Yukarıdaki tabloyla birlikte incelediğimizde işletme alacaklarını yılda 8-9 kez tahsil etmektedir. Buda 43 günde bir tahsil ettiğini göstermektedir.

9)Ticari Borç Devir Hızı

Satılan Ticari Malın Maliyeti/Ortalama Kısa Vadeli Ticari Borçlar=>Ortalama Kısa Vadeli Ticari Borçlar=> $(\text{Dönem Başı Kısa Vadeli Ticari Borçlar.} + \text{Dönem Sonu Kısa Vadeli Ticari Borçlar}) / 2$

TİCARİ BORÇ DEVİR HIZI				
Satılan Ticari Malın Maliyeti/Ortalama Kısa Vadeli Ticari Borçlar=>Ortalama Kısa Vadeli Ticari Borçlar=> (Dönem Başı Kısa Vadeli Ticari Borçlar. + Dönem Sonu Kısa Vadeli Ticari Borçlar) /2				
Satılan Tic.Mal.Maliyeti	Dön.Başı.Tic.Borç	Dön.Sonu.Tic.Borç	Ort.Kısa.Vad.Tic.Borç.	Ticari Devir Hızı
26.500.000	605.000	2.180.000	1.392.500	1.90

Bu oran işletmenin ticari borçlarını ödeme gücünü göstermektedir. Bu analize göre işletme yıllık ortalama olarak borcunu yılda 2 defa ödeyebilmektedir.

TİCARİ BORÇ DEVİR SÜRESİ
365/Ticari Borç Devir Hızı
192,105

Bu oran ile işletme Ticari Borç Devir Hızını gün olarak bulabilmektedir. İşletme kısa vadeli borçlarını yılda yaklaşık 2 defa ödemektedir. Ticari Borç Devir Süresinde ise işletmenin borcunu 365 günden yaklaşık olarak 192 günde bir geri ödeyebildiği görülmüştür.

10)Finansal Kaldıraç Oranı

Finansal Kaldıraç Oranı
Toplam Yabancı Kaynak/ Toplam Varlıklar
0,99

İşletmelerin genelde finansal kaldıraç oranı 0,50 olması gerekmektedir. Bu oranın ne kadar yüksek olması durumunda işletme o kadar risk altına girmektedir. X İşletmesi'nin finansal kaldıraç oranı 1'e yakındır ve yüksek risk altındadır. Bu şirkette tüm malvarlıkları borçlarla finanse edilmiş görünmektedir.

11)Finansman Oranı

Finansman Oranı
Özkaynak/Toplam Yabancı Kaynak
0,01

Finansman oranının genelde 1 ve 1’den büyük olması beklenmektedir. Bu oranın 1’den küçük olması durumunda işletme sermayeden ziyade dış borçlarla finanse edildiği görülmektedir. Bu oranın 1’den büyük olması işletmenin özkaynağının ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir. Bu sonuca göre işletmenin özkaynaktan çok dış borçlarla finanse edildiği görülmektedir. İşletmenin yaşayacağı finansal krizden yada finansal yükümlülüklerden işletmenin ödeme gücünün sağlıklı olmadığı görülmektedir.

12)Otofinansman Oranı

OtoFinansman Oranı
(Kar yedekleri-Geçmiş Yıl Zararları)/Ödenmiş Sermaye
-0,049

Bu oran işletmenin sermaye dışında faaliyetleri sonucunda ortaya çıkan özkaynakların ölçülmesinde kullanılır. Genelde bu oranın büyük olması beklenir. Çünkü işletme faaliyetleriyle elde ettiği içkaynakları anlamındadır. Bu sonuca göre işletmenin otofinansman yaratamadığı görülmektedir.

13) Duran Varlık Devamlı Sermaye Oranı

Duran Varlık Devamlı Sermaye Oranı
Duran Varlık/Devamlı Sermaye
1,2729

Bu oran duran varlıklarını devamlı sermayeden ne kadarının finanse edildiğini gösterir. Genelde bu oranın 1'den küçük olması beklenir. X İşletmesi duran varlıklarını uzun vadeli borçlar yerine kısa vadeli borçlarla karşılamaktadır ve ek fonlara ihtiyacı vardır.

14) Maddi Duran Varlık Sermaye Oranı

Maddi Duran Varlık Sermaye Oranı
Maddi Duran Varlık /Devamlı Sermaye
1,26

Bu oran maddi duran varlıkların devamlı sermayeden ne kadarının finanse edildiğini gösterir. Bu oranın %1'den küçük olması, maddi duran varlıklarının hepsinin uzun vadeli yabancı kaynaklarla ve öz sermayeleri ile karşılandığını gösterir. Bu oranın %1'den büyük olması halinde ise maddi duran varlıkların finansmanında kısa vadeli borçlardan karşılandığını ve devamlı sermayenin yetersiz olduğunu göstermektedir.

15) Devamlı Sermayenin Bağımlılık Oranı

Devamlı Sermayenin Bağımlılık Oranı
(Stoklar+Ticari Alacaklar-Ticari Borçlar)/Devamlı Sermaye
0,3794

Bu oranın yüksek olması durumunda işletme devamlı sermayeye bağlı olduğunu ve daha fazla finanse ihtiyaç olduğunu gösterir. X İşletmesi'nde ise bu oran 0,50'nin altında olduğu için işletmenin devamlı sermayeye bağımlılık oranı düşüktür.

2020 Yılı Mali Tablo Verileri Analiz Sonuçlarının Genel Değerlendirmesi:

Brüt Çalışma Sermayesi	4.598.350 TL
Net Çalışma Sermayesi	-1.589.650 TL
Cari Oran	0,74
Asit Test Oranı	0,63
Stok Bağımlılık Oranı	8,93

Stok Devir Hızı	36,80
Stok Devir Süresi	9,91 GÜN
Ticari Alacak Devir Hızı	8,55
Ticari Alacak Devir Süresi	42,69 GÜN
Ticari Borç Devir Hızı	1,90
Ticari Borç Devir Süresi	192,105 GÜN
Finansal Kaldıraç Oranı	0,99
Finansman Oranı	0,01
Otofinansman Oranı	-0,049
Duran Varlık Devamlı Sermaye Oranı	1,2729
Maddi Duran Varlık Devamlı Sermaye Oranı	1,26
Devamlı Sermayenin Bağımlılık Oranı	0,3794

X İşletmesi'nde brüt çalışma sermayesinin (Dönen Varlıklar Toplamının). 4.598.350 TL gibi bir tutarla olmakla birlikte net çalışma sermayesinin -1.589.650 TL gibi negatif yani dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını karşılama gücünün olmadığı görülmektedir. İşletmenin 2020 yılında cari oranın 0,74 sonucunu vermesi Türkiye standardı olan 1,50 - 2,00 aralığının altında kaldığı görülmektedir.

Net çalışma sermayesi her ne kadar negatif bir sonuç vermiş olsa bile işletmenin 2020 yılında cari oranının 0,74 sonucunu vermiş olması dönen varlıkları ile kısa vadeli borçlarını ödemesi için risk sınırları içerisinde bulunduğu ortaya çıkmıştır.

Şirketin 2020 yılında stoklar kaleminin dönen varlıklar grubu içerisinde %15 oranında bir yere sahip olması stoklar kaleminin %20 kabul edilen önemlilik eşiğinin altında olduğu ve şirketin faaliyetlerinin büyük bir ölçüde zararda olduğu görülmektedir. Bu nedenle şirketin kısa vadeli borçlarını geri ödemede stoklarına ne kadar bağlı olduğu görülmek için asit test oranı uygulanmıştır ve elde edilen 0,63 ile şirketin stoklarında bulunan ticari mallarını satmadan sadece diğer hazır değerler ile kısa vadeli borçlarının sadece %63'ünü geri ödeyebildiği görülmektedir.

Finansal analizlerde kabul edilen risk olmayan asit test oranlarının minimum 1 sonucunu vermesi beklenmektedir. Ancak yapılan analizde sonucun 0,63 olması stok bağımlılık oranının hesaplanmasının gerektiği görülmektedir.

Yapılan analizde işletmenin stok bağımlılık oranının 8,93 olması sonucun 1'den büyük olması nedeniyle, şirketin faaliyetlerini sürdürmesi için stoklarına yüksek bir oranda bağımlı olduğu ortaya çıkmıştır.

Elde edilen verilere ek olarak yapılan detaylı analizlerde şirketin bünyesinde bulundurduğu mevcut stoku 9,91 yani 10 günde bir satabildiğini ve buna ek olarak ticari alacaklarını 42,69 yani 43 günde bir tahsil edebildiğini ve ticari borçlarını 192 günde bir ödeyebildiği görülmektedir.

Finansman Oranın genelde 1 olması gerekmektedir. 2020 yılı itibariyle bu oran 0,01 olduğundan işletmenin finansal bağımsızlığı tamamen ortadan kalmış ve şirket tamamen borçlar altında kalmış bulunmaktadır. Bu da işletmenin özkaynak sıkıntısı çektiğini gösterir.

Otofinansman şirketin elde ettiği karın bir kısmını ya da tamamını ortaklara dağıtmadan şirketin sermayesine katmasıdır. Bizim sonucumuza göre işletme otofinansmanını ayıramamaktadır. Bu da işletmenin faaliyetlerinde sıkıntı içine girdiğini göstermektedir.

Duran varlığın devamlı sermayeye oranı işletmelerin duran varlıklarının ne kadarını devamlı sermayeden karşıladığını gösterir. Bu oranda işletmelerin maddi yatırımlarının ne kadarlık bir kısmını başarılı şekilde karşılama olanağını gösterir. Bu oranın 1'den küçük olması işletmelerin duran varlıklarının hepsini uzun vadeli yabancı kaynaklardan karşılandığını ve kısa vadeli yabancı kaynaklara gerek kalmadığını ve bu oranın 1'den büyük olması durumunda ise duran varlıklarının finansmanı için kısa vadeli borçlarında kullanıldığı sermayenin ve uzun vadeli borçlarının yetersiz kaldığını ve ek fon ihtiyaçlarına talep edildiğini gösterir.

Maddi duran varlıkların devamlı sermaye oranında ise maddi duran varlıklarının ne kadarlık kısmının finanse edildiğine bakıldığında bu oranın %1'den küçük olması, maddi duran varlıklarının hepsinin uzun vadeli yabancı kaynaklarla ve öz sermayeleri ile karşılandığını gösterir. Bu oranın %1'den büyük olması durumunda ise maddi duran varlıkların finansmanında kısa vadeli borçlardan karşılandığını ve devamlı sermayenin yetersiz olduğunu göstermektedir. İşletme bu durumdan çıkması için gerekli

öz kaynaklarını arttırmaya yönelik girişimlerde ya da ek fon ihtiyaçlarına ihtiyacını gösterir.

Devamlı sermaye bağımlılık oranında ise işletmelerin uzun vadeli yabancı kaynak ve öz sermayesinin işletmede ne kadarlık kısmını oluşturduğunu görerek ileride herhangi bir finansal risk ve krizlerde işletmenin devamlı sermayesinin yüksek olması durumunda bu tür risklerden rahatlıkla çıkabilmesini göstermektedir.

Finansal Analiz Sonucunda Yapılması Gereken Uygulamalar

X İşletmesi'nin riskli durumdan çıkabilmesi ve yeniden işler hale gelebilmesi için gerekenler aşağıda sıralanmıştır (Akkuş, 2018: 31):

- a) İşletmenin stokları için bazı tedbirler alması, pazarlama ve satış faaliyetleri için gerekli stratejilerle güncellemeli ve düşük maliyetli yeni pazarlara girmesi (örneğin e-ticaret gibi),
- b) Satışlarını çek, senet ya da cari hesaba yazmaktan ziyade nakit ile yapması ve zorunlu hallerde kalmadığı sürece 6 aydan fazla vadeli mal satmaması ve satış yaptığı şirketlerden önden bir miktar teminat alması,
- c) Riskli ödeme araçlarını kabul etmemesi,
- d) Yeni mallar alımında ellerindeki ticari malların emniyet stok miktarına inisiye kadar yeni bir mal satın almaması,
- e) Şirketin bünyesinde ana faaliyetler dışındaki atıl ya da az miktarlarda üretim yapan birimlerin faaliyetlerinin tamamen durdurulması ve ana faaliyetleri yoğunlaştıracak üretimlerin yüksek miktarlarda yapılması ve minimum maliyetle üretilmesi durumunda brüt satış karlılığını arttırmaya yönelik uygulamalar yapılmasıdır.

Yukarıdaki tedbirler ile şirketin içinde bulunduğu durumu en iyi seviyeye çıkarabilmesi için tahminen 12 aylık bir konkordato zamanına ihtiyacı vardır. İdeal şartlarda işletmenin stok devir süresi asgari 30 gün, ticari alacak devir süresi 45 gün ve ticari borç devir süresi 50 gün olması gerekmektedir. Belirtilen ideal süreye gelmesi için gerekli olan tedbirleri mahkeme tarafından atanan konkordato komiseri eşliğinde şirket yöneticilerine uygulanmalıdır.

SONUÇ

Konkordatoyu iflastan ayıran en büyük özellik tüzel kişilerin yanı sıra gerçek kişilerinde başvuru yapabilmeleridir. İflas başvurusunu sermaye şirketleri ve kooperatifler yaparken, sermaye şirketleri ve kooperatiflerle birlikte gerçek kişiler de konkordatoya tabi olmuşlardır. Tüzel kişiler şirketlerinin faaliyetleri sonucunda kazanç elde etmekte ve şirketlerinin değerlerini temelde bu kazanç açığa çıkarmaktadır. Elde ettikleri kazanç ve değerler bu bağlamda birbirleri ile bağlantılıdır. Bu bağlantı tüzel kişilerin kendileri, ortakları, çalışanları ve nihai tüketicileri ile birlikte belirli bir fayda düzeyine ulaşmaktadır. Tüzel kişiler faaliyetlerine devam ederken yönetsel faaliyetler neticesinde ya da öngöremedikleri ekonomik gelişmeler sebebiyle belli başlı risklerle karşı karşıya kalmaktadırlar. Gerçek kişiler ise tacir olmadıklarından dolayı kefil oldukları, kefalet verdikleri ya da borçlarının yüksekliği gibi gerekçelerle ödeme imkanı bulamadıkları borçları için icra hareketinde bulunulmaması ve borçlarını ödemek amacıyla konkordato talebinde bulunmakta ve tüzel kişiler gibi konkordato türlerinden faydalanabilmektedir. 7101 sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'da bu tür gelişmelerden dolayı düzenlemeler yapılmıştır. Uygulama safhasında amaç dışı kullanımla birlikte İflas Erteleme Kurumu yürürlükten kaldırılmış ve bu kurum yerine Kanun'da tanımlanan ve kısıtlı bir alanda kullanımı ve işlevselliği olan Konkordato müessesinde önemli bir revizyon yapılarak konkordato müessesesi işlevsel hale getirilmiştir.

Konkordato, esasen finansal durumu kötü olan dürüst, basiretli borçlular için mali sıkıntılara düştükleri andan itibaren ticari itibarlarını korumak amaçlı ve alacaklıların da katılımının olduğu bir anlaşmadır. Ödemelerini vadelerinde yapamayan ve ödemekte güçlük çeken basiretli borçlu, borçlarını vade konkordatosuyla belirli vadelerde ödemek şartıyla ve tenzilat konkordatosuyla belirli bir oradan ödeme yapabilmesi yoluyla konkordato başvurusu yapabilir ya da karma konkordatoyla vadeleri uzatarak ve borçlarını

belirli bir oranda ödemek amacıyla da başvurularını yapabilmektedir. Alacaklı taraflar da borçlu adına konkordato talep etme haklarına sahiptir ve yeni mevzuat düzenlemesine geçişle bu taleplerini Asliye Ticaret Mahkemeleri kanalıyla isteyebilmektedirler. Konkordato müessesinin işlevsel hale getirilmesiyle birlikte iki tarafın anlaşma sağlamasını bünyesinde barındıran ve borçlu ve alacaklı tarafın menfaatlerini koruyan ve gözeten bir müessese oluşmuş durumdadır.

Konkordato konusu, yeni düzenlemelerle birlikte güncelliğini koruyan ve mevcut ticari hayatın şartları içinde önemli bir konudur. Nitekim bu çalışmada konkordato işlemleri ele alınmış, iflas riski ile konkordato arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılarak konkordato işlemlerinin muhasebeleştirilmesi konusu değerlendirilmiştir. Bu açıdan çalışma, konkordato işlemleri, konkordatının hukuki boyutu ve muhasebeleştirilmesi konularını bir arada sunan bütünsel bir çalışma olma amacını gütmüştür.

İflas riskinin alternatif yöntemlerle hesaplanarak konkordato ile ilişkisinin farklı açılardan ortaya konulması, konkordato işlemlerine yönelik mevzuat güncellemelerinin analizi, muhasebe standartlarının konkordato işlemlerinin muhasebeleştirilmesine etkisi gibi konular takip eden çalışmalara esas teşkil edebilecek konulardır.

KAYNAKÇA

- Adalet Bakanlığı 31167 Sayılı Konkordato Gider Avansı Tarifesi Tebliğ (2020). 26 Haziran 2020 Tarihli Resmi Gazete. 10.03.2021 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2020/06/20200626.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Akkuş S, M. (2018). Konkordato Kurumu ve Firmaların Konkordato İlanının Ekonomik ve Mali Etkileri, *3rd Evropean Congress on Economic Issues*. 22.12.2020 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/332060790> sayfasından erişilmiştir.
- Aktaş, R, Doğanay, M. ve Yıldız, B. (2003). Mali Başarısızlığın Öngörülmesi: İstatistiksel Yöntemler ve Yapay Sinir Ağı Karşılaştırılması. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 4(58), 1-24.
- Apalı, İ.(2018). Vergi Usul Kanunu Açısından Konkordato İlanı Kapsamında Vazgeçilen Alacakların Değerlendirilmesi ve Muhasebeleştirilmesi. *Mali Çözüm*, 28 (150), 211-219.
- Baş, M. (2010). *İşletmelerde Finansal Başarısızlığın Öngörülmesinde Gri İlişkisel Analiz Tekniği: Tekstil ve Deri Sektöründe Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya
- Bayramova,A.(2020). *Altman Z-Skor ve Adaptif Ağ Tabanlı Bulanık Çıkarım Sistemi (Anfis) Modelleri İle İşletmelerde Finansal Başarısızlık Tahmini: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi ,Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Kocaeli.

- Bitlisli, F ve Yılmaz,T. (2016). İflasın Ertelenmesinde Borca Batıklık Bilançosunun Oluşturulması: Bir Uygulama. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 207-223.
- Bozkurt, İ. (2014). İflas Olasılığı ile Sistemik Risk İlişkisinin İncelenmesi ve Etkin İflas Göstergesi Modellerinin Tespiti: BİST’de Ampirik Bir Uygulama. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(4), 127-142.
- Boztosun, D. ve Aksoylu, S. (2016). İflas Erteleme Sürecindeki İşletmelerde Finansal Kiralamaya Konu Varlıkların Yönetimi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1),15-24.
- Cangül, O.(2006). *Diskriminant Analizi Ve Bir Uygulama Denemesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.
- Coşkun, D.(2019). *Konkordato Sürecinin Muhasebe Uygulamalarına Etkisinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çelik, E.(2019). *Konkordato Süreçlerinde Şüpheli Alacak Karşılığı ve Muhasebe Kayıtları*, Türkiye Muhasebe Sitesi, 15.11.2020 tarihinde <http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/emrahcelik/004/> sayfasından erişilmiştir.
- Demir, G.(2019). *İflas Ertelemenin Kaldırılması ve Konkordato*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,İşık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Duran, R.(2019). *Konkordato Mühleti Ve Alacaklılar Bakımından Sonuçları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Erdem, E.(2016). *İflas Etmeye Alternatif Olarak Konkordato*. İstanbul. Oniki Levha Yayınları.
- Eroğlu, O. (2018).*Uygulamada Konkordato*. Ankara. Seçkin Yayıncılık
- Filiz, A. (2018). *Konkordato Süreci ve Konkordato Komiserinin Yükümlülükleri*. BdTurkey. 12.02.2021 tarihinde KONKORDATO.pdf (dt-audit.com) sayfasından erişilmiştir.

Güray, Ö. (2013). Vazgeçilen Alacağın Zarardan Mahsubu Ve Bu Mahsubun Muhasebeleştirilmesi, Değersiz Alacaklar İle Vazgeçilen Alacaklar Arasındaki Karşılıklı İlişkinin İncelenmesi Ve Özellik Arz Eden Bazı Durumlar, *Lebib Yalkın Mevzuat Dergisi*, 05.02.2021 tarihinde <https://dengeakademi.com/Files/Article/Guray2013Vazgecilen.pdf> sayfasından erişilmiştir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığı (2019). *14.02.2019 Tarih ve VUK-112/2019-2 sayılı Sirküleri*. 20.02.2021 tarihinde <https://gib.gov.tr/node/137173> sayfasından erişilmiştir.

<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/917472> (E:T: 28.06.2021)

<https://www.kap.org.tr/tr/Bildirim/913801>E:T: (E.T. 28.06.2021).

https://www.ulusoyunyatirimciiliskileri.com/kullanici/icerik/icerik_resimleri/ulusoy0un0as0ve0bagli0ortakligi0300920180konsolide0finansal0tablolarpdf1541777179635.pdf (E.T. 28.06.2021)

Işıқтаç, Ş.(2018). Konkordato. *İstanbul Barosu Dergisi*, 92 (2018/3),15.

İçerli, M. Y. ve Akkaya, G. C. (2006). Finansal Açıdan Başarılı Olan İşletmelerle Başarısız Olan İşletmeler Arasında Finansal Oranlar Yardımıyla Farklılıkların Tespiti. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakülte Dergisi*, 20(1), 413-421

İnal, M. E., Topuz, D. ve Uçan, O. (2006). Doğrusal Olasılık ve Logit Modelleri ile Parametre Tahmini, *Sosyo Ekonomi Dergisi*, 3(3), 47-72.

Kale, S.(2018).7101 Sayılı İcra ve İflas Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Çerçevesinde İflas Dışı Adi Konkordato. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*,5(1), 213-270.

Karacan, S ve Savcı, M. (2011). Kriz Dönemlerinde İşletmelerin Mali Başarısızlık Nedenleri. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21), 39-54.

Karadeniz, E. ve Öcek, C. (2019). Borsa İstanbul Konaklama İşletmelerinde Finansal Başarısızlık Riskinin Beaver Modeli Kullanılarak Analizi. *Journal of Tourism Theory and Research*, 5(2), 99-111.

- Kayalı, N. ve Doğan, İ. (2018). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notu İle İşletmelerin Finansal Başarıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 78, 111-124.
- Kılıç, Y. (2011). *Finansal Başarısızlık Tahmininde Veri Madenciliğinin Kullanılması: İMKB’de Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Kızıl, D. (2020). *Adi Konkordato Başvurusu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankaya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara
- Konca, N. (2018). Konkordato Uygulamalarına İlişkin Beklentiler ve Riskler. İstanbul. Seta Yayınevi.
- Konkordato Komiserliği ve Alacaklılar Kuruluna Dair Yönetmelik (2019). 30 Ocak 2019 tarihli Resmi Gazete, 28.03.2021 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/01/20190130-1.htm> sayfasından erişilmiştir.
- Kulalı, İ. (2014). Muhasebe Temelli Tahmin Modelleri Işığında Finansal Sıkıntı ve İflasın Karşılaştırılması. *Sosyoekonomi Dergisi*, 22(22), 153-170.
- Küçükşahin, B. (2019). Konkordatonun Vergi Uygulamaları Bakımından Sonuçları, 18.01.2021 tarihinde <https://www.mondaq.com/turkey/income-tax/772678/konkordatonun-vergi-uygulamalar305-bak305m305ndan-sonular305> sayfasından erişilmiştir.
- Mansourabad, A.(2016). *Entelektüel Sermaye’nin İflas Riski Üzerine Etkisi: Bursa İstanbul Üzerine Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Doktora Tezi ,Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- Nacar, M. (2020). *Konkordatoda İmtiyazlı Alacaklar*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nadirli, N. (2015). Kredi Riskinin Ölçülmesinde Z- skor Yönteminin Rolü. *Bankacılık ve Finansal Araştırmalar Dergisi*, Sayı:2 (1), 1-6.

- Oruç, M, Çatıkkaş, Ö ve Şuekinici, C. (2019). *Hukuki ve Mali Yönleriyle Konkordato*. İstanbul. On iki levha Yayınevi.
- Öcal, N.ve Kadioğlu, E. (2015). *Finansal Başarısızlığın Tahmini: Borsa İstanbul'da İmalat Sektörü İçin Bir Uygulama*, Hitit Üniversitesi 15. Finans Sempozyumu, 24.01.2021 tarihinde <https://www.researchgate.net/publication/283082007> sayfasından erişilmiştir.
- Özdemir, M. (2018). Konkordatonun Muhasebe İşlemlerine Etkisi, *Giresun Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(8),1-12.
- Özkan, E. (2006). *Stratejik Karar Aracı Olarak Dinamik Bütçeleme Ve Bir Üretim İşletmesinde Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya.
- Özkanlı, S. (2011). *İşletmelerde Finansal Sıkıntı Durumu Ve Finansal Yeniden Yapılandırma: Türkiyede Bir Vaka Çalışması*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- Pekcanitez, H.(2019). *Yeni Konkordato Hükümleri*, 28.12.2020 tarihinde <https://cdn.istanbul.edu.tr/FileHandler2.ashx?f=yeni-konkordato-hukumleri.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- Salahuddin, T. K. (2020). *Konkordato İlan Eden İşletmelerde Finansal Yönetim*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Sayılğan G. ve Coşkun, E. (2009). Finansal Sıkıntılı Şirketlerde Yeniden Yapılandırma Süreçleri Ve Yeniden Yapılandırma Süreçlerinin Seçimini Etkileyen Faktörler, *Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 62(2), 145-162.
- Şaşmaz Can, O. (2019). *Altman Z-Score Ve Springate S-Score Modellerinin İmalat Sektöründe İflas Etmiş Şirketler Üzerindeki Tutarlılığının Karşılaştırılmalı Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla Sıtkı Kocaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.

Sermaye Şirketleri ve Kooperatiflerin Uzlaşma Yoluyla Yeniden Yapılandırılmasına Dair Yönetmelik (2004), ResmiGazete. 28.03.2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=5033&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeli&mevzuatTertip=5> sayfasından erişilmiştir.

Temiz, H. (2019). Konkordato Sürecinde Muhasebeleştirme İşlemleri. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 6 (5), 268-278.

Toroslu Vefa, M. (2019). *Hukuksal ve Finansal Açıdan Konkordato*. Ankara. Adalet Yayınevi.

TÜRMOB (2019). Konkordato Sürecine Giren Borçludan Olan Alacakların Hangi Durumlarda Şüpheli Alacak Sayılacağı. (52),2, 19.12.2020 tarihinde <https://www.turmob.org.tr/> sayfasından erişilmiştir.

TÜRMOB. (2019). Konkordato sürecine giren borçludan olan alacakların hangi durumlarda şüpheli alacak sayılacağı. 19.12.2020 tarihinde <https://www.turmob.org.tr/> sayfasından erişilmiştir.

Ulucan, S. (2016). *Finansal Başarısızlıkların Altman Z Ve Bulanık Mantık (Anfis) Yöntemi İle Tespit Edilmesi: Teknoloji Ve Tekstil Sek Töründe Bir Uygulama (2006-2013)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sivas.

Uyar, T.(2018).*Yeni Konkordato Hukukumuzun Temel İlkeleri*. Ankara, TBB.

Uzun, E. (2005). İşletmelerde Finansal Başarısızlığın Teorik Olarak İrdelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 27, 158–168.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 1999/19-933 E.1999/950 K. T.17.11.1999 Tarihli Kararı. 10.01.2021 tarihinde http://www.turkhukuksitesi.com/makale_41.htm sayfasından erişilmiştir.

Yargıtay İçtihatları Birleştirme Hukuk Genel Kurulu Kararı 2003/1 E., 2003/1 K. 27.06.2003 T. li Kararı. 10.01.2021 tarihinde <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/ictihatları-birlestirme-hgk-e-2001-1-k-2003-1-t-27-6-2003> sayfasından erişilmiştir.

- Yavuz, M. (2019). Konkordato Anlaşmasının Değersiz, Şüpheli Ve Vazgeçilen Alacaklar Bakımından Değerlendirilmesi. *Mali Çözüm Dergisi*, (29), 255-266.
- Yeşilyurt, A.(2020). *Konkordato Sürecinde Makul Güvence Veren Denetim Raporunun İncelenmesi Ve Bir Uygulama. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yıldız, A. (2014). Kurumsal Yönetim Endeksi ve Altman Z Skoruna Dayalı Lojistik Regresyon Yöntemiyle Şirketlerin Kredi Derecelendirmesi, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 19(3), 71-89.
- Yurtsever, A.(2018). *Muhasebe Konkordato Anlaşması ve Muhasebe Kayıtları*, Türkiye Muhasebe Sitesi. 15.11.2020 tarihinde <http://www.muhasebetr.com/yazarlarimiz/ahmetmehdiyurtsever/014/> sayfasından erişilmiştir.
- Yücel, M. (2011).Vergi Usul Kanunu’na göre Değersiz Alacak, Değersiz Alacaklar Yoluyla Gider Yazabilme Koşulları, Özellik Arz eden Hususlar ve Muhasebeleştirilmesi .*Mali Çözüm Dergisi*, Mayıs-Haziran 2011, 247-264.
- Zinet Çağrı, T. (2014). *İşletmelerin Finansal Başarısızlıklarının Erken Uyarı Sistemleri İle Tespiti ve Bist’te 2005-2013 Dönemi Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- 2004 Sayılı İcra ve İflas Kanunu (1932). 9 Haziran 1932 tarihli Resmi Gazete. 25.03.2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.2004.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- 6183 Sayılı Alacakların Tahsil Usulü Hakkında Kanun (1953). 21 Temmuz 1953 tarihli Resmi Gazete. 10.12.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.3.6183.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- 10703 Sayılı Vergi Usul Kanunu.(1961). 4 Ocak 1961 sayılı Resmi Gazete 10.11.2020 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.4.213.doc> sayfasından erişilmiştir.

- 6100 Sayılı Hukuk Muhakeme Kanunu (2011). *12 Ocak 2011 tarihli Resmi Gazete*. 28.03.2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6100.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu (2011), *14 Şubat 2011 tarihli Resmi Gazete*, 10.05.2021 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf> sayfasından erişilmiştir.
- 7101 Sayılı İcra ve İflas Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun. (2018). 28 Şubat 2018 tarihli Resmi Gazete, 15.01.2021 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/03/20180315-28.htm> adresinden erişilmiştir.
- 213 sayılı Vergi Usul Kanunu 505 Sıra Nolu Tebliği (2019). 02.02.2019 tarih ve 30674 sayılı Resmi Gazete. 15.11.2020 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2019/02/20190202-2.htm> sayfasından erişilmiştir.

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu		
Öğrencinin Adı Soyadı: Oğuzhan Okan ÇULHA		EVET
Kapak		
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?	X
2	Kapaktaki ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	X
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?	X
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?	X
İçindekiler		
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?	X
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?	X
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?	X
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?	X
Giriş		
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?	X
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?	X
Özet/Abstract		
11	Kılavuza uygun mu?	X
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?	X
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?	X
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?	X
Kaynakça		
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?	X
16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?	X
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?	X
Atıf Yöntemi APA 6 X CMS ☐ İSNAD ☐		
Genel Değerlendirme		
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?	X
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?	X
20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	X
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	X
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	X
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	X
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	X
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	X

Bu tezin tarafımdan “Tez yazım kuralları” okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.

Öğrencinin imzası